

Ibebi Asugbagba Ma_Aguo_ **Amatiu** **Age_Bho_** **Otighom**

Adire onon bha Amatiu wa ezin adien bho amara ma Enigha ta Wanwuna bho age. Ina ogun ma otua ebhugh ola ukpon ugurumeni ola aweleman ogir doyo ka aten odi oni ogbo ogir ta Azizos. Da Ibebi Asugbagba ta Amaki na Aluk, uloghom ina da opan adien ola ubhelegi ma Alivai.

Da rala ya na eten, Aziba aguan da arunu ariwil doyo anigha ma anwunom Azu bho maa, ina ta aruom Akraist, onyi itenemeni wa na odoni bho, wa ta aru ra aro ma oni wa ta arileghom omom irileghom bho. Amatiu age ma Ibebi Asugbagba bho anigha ma anwunom Azu doyo ma aguo ola awa ta eloghom Azizos wa Anazeret bho bha Akraist, oni itenemeni sa ta agba amutiom ma aguo irileghom otenainy odi. Ina abhin obhel aleriom aguo Azizos amuzughodiom radire da ugbainy izo bho ya uge ugboloma ma Akraist, wa ta arileghom ma irileghom bho. Okua adighi beleni, Ibebi Asugbagba inyen na ebhin ugbainy na omom izo bho na abiniguma, ma aguo amar agba ma omuzughodiom iwowa bho.

Aguo anwa na asen Ibebi Asugbagba inyen bho, mare ma anagha ma aduom ta Amatiu, maa, "Azizos bha Akraist, Olilema ta Arulilema na Wanwuna ta ogbo ya inwuna." Da ebula

eleleguma inyen bha Azizos Onyi ta Aziba, iyar eka oda ina obhin, okol ina ma aguo Wanwuna na Witenemeni bho.

Arumu idiar ya uge bho

Opu obeton aghudum na ogir aguo ta Azizos (1:1—4:25)

Asugbagba da anyu igu bho. (5:1—7:29)

Adien kere kere atughumeni, asidogh na iberegian (8:1—18:35)

Egi Azeruselem na ikparakpar akikiom ekunuguma (19:1—23:39)

Iwowa ya igboloma ma idiar ya ta emite (24:1—25:46)

Omugh na obetina da omugh ta Azizos (26:1—28:20)

Odudul Ola ta Azizos Akraist (Aluk 3:23-38)

¹ Odudul wa uge ugboloma ma eghun wa Azizos Akraist, onyi ta Adevidi, onyi ta Ebrahim amite bho;

² Ebrahim amar Aziki; sa Aziki amar Azekopu; sa Azekopu amar Azuda na arumor doyo;

³ sa Azuda amar Aperez na Azera, wa onweni dawa aro ma Atama bho; sa Aperez amar Ezron; sa Ezron amar Aram;

⁴ sa Aram amar Aminadab; sa Aminadab amar Anason; sa Anason amar Asalmon;

⁵ sa Asalmon amar Aboaz wa onweni bho aro ma Arehab bho; sa Aboaz amar Obedi, wa onweni bho aro ma Arufu bho; sa Obedi amar Azeji;

⁶ sa_Azeṣi amar Olilema Adevidi; sa Adevidi amar Asolomon, wa onweni bho aro ma ani ta Ayuraya bho;

⁷ sa Asolomon amar Arihoboam; sa Arihoboam amar Abiza; sa Abiza amar Asaf*;

⁸ sa Asaf amar Azehosafat; sa Azehosafat amar Azoram†; sa Azoram amar Uzaya;

⁹ sa Uzaya amar Azotam; sa Azotam amar Ahaz; sa Ahaz amar Ezikaya;

¹⁰ sa Ezikaya amar Amanase; sa Amanase amar Amon; sa Amon amar Azosaya;

¹¹ sa Azosaya amar Azekonaya‡ na arumor doyo da igiel wa ubol awa ka idighom da Ababilon bho.

¹² Igiel wa na edighom awa da Ababilon bho, sa Azekonaya amar Asetiel; sa Asetiel amar Azerubabel;

¹³ sa Azerubabel amar Abihud; sa Abihud amar Eliakim; sa Eliakim amar Azo;

¹⁴ sa Azo amar Azadok; sa Azadok amar Akim; sa Akim amar Eliud;

¹⁵ sa Eliud amar Eliaza; sa Eliaza amar Amatan; sa Amatan amar Azekopu;

¹⁶ sa Azekopu amar Azosefu owolom ta Ameri, wa amar Azizos wa ubhelegi ma Akraist bho.

¹⁷ Okua bha ebila ramum bho, obeton da Ebraham ka otei da Adevidi, bha diobh na inya amum; yaa obeton da Adevidi ka otei da igiel edua Ababilon bho, bha diobh na inya amum; yaa

* **1:7 1:7** Asafidi arisisi na obheligi ma Asa. Kpone da 1 Owul 3:10

† **1:8 1:8** Azoram Idi onu abekei bho na obhelegi ma Azehoram. Kpone da 1 Arul 22:50 ‡ **1:11 1:11** Azekonaya Azekonaya na Azohakim onin oni bho. Kpone da 2 Arul 24:6

obeton igiel edua Ababilon bho ka otei igiel ta Akraist, bha diobh na inya amum.

Imara ta Azizos Akraist bho
(Aluk 2:1-7)

¹⁸ Onon aguo ubhin umar Azizos Akraist bho, Azosefu asibh Ameri, onweni Doyo ma obhin ani, yaa kisa awa ta eten otu bha Ameri na amumor onyi ola awol da Emugh Etutu bho aru.

¹⁹ Aguo Azosefu owolom doyo aro ma agai oni bho, yaa obhoroghan do ma anwunom okoro Ameri bho, sa aruruan ogbogina oyo da enwongina.

²⁰ Aguo ina abhin adighom da iruan bho, sa otileduom ta Wanwuna amutuma ina da amala, afugh maa, "Azosefu onyi ta Adevidi, ka oghil obhin Ameri ma oro ani doynom, ezin bho eghun wa ina amumor bho awol da Emugh Etutu bho aru.

²¹ Ina ta amar olobhiri onyi, sa anwa ta aghol adien doyo ma Azizos, ezin bho ina ta atenemeni ma anwunom doyo da ikarabh dawa."

²² Ebla inyen imite ma aguo ola omuzoghodiom idiar ya Wanwuna bho awol da owil bho afugh maa:

²³ "Ibighe! Ekar onyani ta amumor amar olobhiri onyi, sa ta oghol Ina ma Imanuel"* (amara maa, "Aziba odi na iyar").

²⁴ Igiel wa Azosefu asuma bho, sa agir aguo otileduom ta Wanwuna aruom ina bho sa abhin ani doyo ayel.

§ 1:17 1:17 Akraist adigh Akraist bha onu Agrik, yaa Witenemeni bha onu Ibru na Aramaik, amara maa, "uwa udoni bho." * 1:23 1:23 Azaya 7:14

²⁵ Yaa ina na okoduom do ma Ameri tutun amar onyi bho, sa aghol adien Doyo ma Azizos.

2

Amazuan ta Iloghodi ar bho

¹ Igiel wa umar Azizos, da Abetilihem wa odi da Azudia bho, bha asoran igiel wa Erod aro ma olilema bho, sa iloghodi ar idua da agba opuomite ogogo bho iru da Azeruselem,

² sa ipuran maa: "Odi da aken Olilema Azu wa umar bho? Iyar ubigh eninainy Doyo ma igiel wa abetina bho sa iyar uru ra okpudian onigha oyo."

³ Igiel bho Erod amughon bho, sa abar bho anyegi ina na ebla Azeruselem.

⁴ Sa akokodi ma ebla ogbo arumu rokur bho na itughumeni ma oloko bho sa apuran maa, "Ta omar Akraist bho da aken?"

⁵ Sa awa iworan ina maa: "Da Abetilihem wa odi da Azudia bho, ezin bho owil bho age ma okonon aguri:

⁶ " 'Anwa Abetilihem wa odi da ebhugh Azuda bho, anwa ikir apu da ogbo irileghom ya odi da Azuda bho, kukum eka, oni irileghom ta adua da oyom amite, ma ola ta arileghom anwunom Dami, Izrel.'* "

⁷ Sa Erod abhelegi ma iloghodi ar bho da ewogina apuran aloghom agai obhel wa eninainy bho amite bho.

⁸ Sa aruom awa maa: "Igie da Abetilihem ka emar epuran egboloma ma Onyi bho. Ka inyin

* 2:6 2:6 Ama 5:2,4

ubigh, bha idighi ma aguo ola ami ta aloghom epa, boka ami agi ani ka akpudian Ina.”

⁹ Awa imughon afugh ta Olilema bho iwele, sa aguo awa na edua bho, sa eninainy wa awa ibigh da opuomite ogogo bho amite da edia da awa sa awa ituonom tutun ka amara da anyu esi wa Onyi bho odi bho.

¹⁰ Sa obhel bho awa ibigh eninainy bho sa awa ibhon ologi ma ibom.

¹¹ Sa awa idigh da otu bho ka ibigh Onyi bho na Ameri onweni bho, sa ikpudian Ina, sa ikpegion arigba idiar edim dawa inigha Ina ma eneghe; agol na afrakinsens na amaya.

¹² Sa awa iwol opan eten imula iyel da ebhugh dawa, ezin bho ukikiom awa da amala maa awa omula do egi da Erod.

Eghil wa odua ogi da Izipt

¹³ Aguo awa idua bho, sa otileduom ta Wanwuna amutuma ma Azosefu da amala afugh maa: “Betina ma abhin Onyi bho na onweni Doyo ma anur agi da Izipt ka aro, tutun anwa ta amula amughon da onu dami, ezin bho Erod ta abhorogh Onyi bho ma ogigh.”

¹⁴ Sa ina abetina epa, abhin Onyi bho na onweni Doyo ma adugulan obha adua agi da Izipt.

¹⁵ Sa awa iro ma ise tutun Erod amugh, ma aguo ola omuzoghodiom afugh ta Wanwuna bho wa awol da owil afugh maa: “Ami ibhelegi ma Onyi Dami da Izipt amutiom.”†

Ozegi Igbara Anwiiny bho

† 2:15 2:15 Osia 11:1

¹⁶ Igiel bho Erod abigh ma iloghodiar bho na egelemini ina bho, sa ologi doyo agurom, sa ato ma anwunom ma ogi ka ozegi ebla igbara ilobhiri anwiiny da Abetilihem na ebla eghighira bho, ya na edum iwal ala ma obhin osor, ma aguo ola ta asoran agai obhel wa iloghodiar bho igba inigha ina bho.

¹⁷ Onon aguo ubhin umuzoghodiom iwowa ya owil Azerimaya awa bho, maa:

¹⁸ “Umughon ogba igbir da Arama, edi na ikparakpar ifinigha, Aresel na aleghe ma anwiiny doyo, ma ola na olegh ina tutun yaa ina na onima do, ezin bho awa na emugughu.”

Odua da Izipt Ogi da Anazaret

¹⁹ Igiel bho Erod amugh bho, sa otileduom ta Wanwuna amutuma ma Azosefu da amala da Izipt

²⁰ afugh maa: “Betina ma abhin Onyi bho na onweni Doyo ma agi da ebhugh Izrel, ezin bho ogbo ya na eku ma aghudum Onyi bho na emugh.”

²¹ Okua sa ina abetina abhin Onyi bho na onweni bho agi da ebhugh Izrel.

²² Yaa aguo ina amughon maa Akelos onyi ta Erod na arileghom Azudia bho, sa ina aghil ogi ise, sa ukikiom ina da amala ma ogi da agba Agalili.

²³ Sa ina agi ka arugh da ema ola ubhelegi ma Anazaret, ma omuzoghodiom idiar ya uwol da owil bho ugba maa: “Ta obhelegi Ina maa ola Anazaret.”

3

Asugbagba ta Azon Owurmamum bho
(Amaki 1:1-8; Aluk 3:1-18; Azon 1:19-28)

¹ Da igiel bho Azon owurmamum bho aru bho, sa ina agi da eghana Azudia ka agba ma ibebi asugbagba bho.

² maa: "Itibara da ikarabh dinyin, ezin bho irileghom otenainy na atuan."

³ Onon bha oni wa owil Azaya agba agboloma bho maa:
 "Okoroko na asi na amite da eghana bho, na agba maa,

'Itughumane ma eten ta Wanwuna bho, ma ese-legi ma reten doyo.' "

⁴ Arukpe ibura ta Azon, bha ubhin ipur enam adol* olem, sa ina akpoaghan okara ozu enam akitineni ma ekikagh doyo. Edian doyo bha iganw na ame ya odidia da aparapa.

⁵ Igiel obha, sa ebla Azeruselem na Azudia na ogbo ya na erugh da eghighira Azodan idu igi doyo.

⁶ Sa ina awur awa ma amum da obhiyy Azodan, aguo awa iloghoman ikarabh dawa sa igba imution bho.

⁷ Sa aguo ina abigh ologh Rafarisi na Rasadusi na eru ra owura amum bho, sa ina afugh anigha awa maa: "Inyin anwiiny ibhorubhoru ikarabh idiar, anyen akikiom inyin oghil odua da ibom igam† ta Aziba wa na aru bho?"

⁸ Okua adighi beleni, imume ma itu ya ta eleriom maa inyin na otibara da ikarabh dinyin.

* 3:4 3:4 Enam adol enam ekpuman † 3:7 3:7 Igam ibom igam osobh ase ta Aziba

⁹ Yaa, oni ko oruruan ma erema da rologi dinyin maa, 'Iyar onwuna ma obom owede Ebrahim.' Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, Aziba ta arue abhin ikputu[‡] inyen atenemeni ma anwiiny anigha ma Ebrahim.

¹⁰ Isen, na ologhom oguri ma udo da igbolo iriren bho, ma aguo ola kerekere oriren ola omum do ma ibebi imuma, ta ugu okoton, orobh ologh da anya."

¹¹ "Yagai, ami na awur inyin amum ma oleriom maa inyin na otibara da ikarabh dinyin, yaa oni ola apu ami na aru ma ola ami olei do ma okogion ididigh agbaka doyo. Ina ta abhin Emugh Etutu bho na anya awur inyin.

¹² Ina na asibh okporoma doyo da aguo, ma obhin obir osi doyo okokodi ikpo edian doyo odighom da esi eko bho, yaa ta anuomeni ma ibhobho bho da anya ola ka odim do."

*Owur Amum ta Azizos
(Amaki 1:9-11; Aluk 3:21-22)*

¹³ Da igiel obha sa Azizos adua da Agalili agi da obhiyy Azodan ka ate Azon owur oyo amum.

¹⁴ Yaa Azon na obhoroghan do ma ogir okua, sa afugh anigha ina maa, "Akpe ku ma anwa ma owur ami, bha anwa na aru ku dami ma owur oyom."

¹⁵ Yaa, Azizos aworan ina maa: **"Mara aro ma okua ma isen ma aguo ola ta omuzoghodiom aguo asoran oro bho."** Sa Azon amara agir okua.

¹⁶ Azon owur Azizos amum owele kukum, sa aguo ina na abhun bho sa otenaiyy bho agurona

[‡] **3:9 3:9** *Ikputu:* Igbakighe; ikpokpogh igbakighe

sa ina abigh ka Emugh ta Aziba asor akpasan ina ka ukpugh osege.

¹⁷ Sa okoroko asi amite da otenainy maa: “Onon onyi dami, wa ami itulan ibom bho, wa ami na abhon ologi na agboloma bho.”

4

Eru bho Adagian Azizos

(Amaki 1:12,13; Aluk 4:1-13)

¹ Da obhel obha, sa Emugh bho arileghom Azizos agi da eghana ma eru bho ma odagian Oyo.

² Sa ina ane ma okoi tutun erubal adugalan na etitan, sa okoi adighi ina.

³ Sa oni adagian bho aru ra afugh anigha ina maa, “Aguo anwa iro ma onyi ta Aziba bho, bha ruome ma ikpo igbakighe inyen etenegian edian.”

⁴ Sa Azizos aworan maa: “**Na oge oguri maa: ‘Onyiomoroni ko obhin do da ode edian kukum adum, yaa da ebla ikpo afugh ya na emite da onu ta Aziba.’***”

⁵ Otuonom ise, sa eru bho abhin ina agi da ema etutu bho ka amarameni da asikaka otu ta Aziba.

⁶ sa eru bho afugh anigha Ina maa: “Aguo anwa iro ma onyi ta Aziba bho, bha pele ma asor. Ezin bho, na oge oguri maa:

“ ‘Ina ta aruom itileduom bho ma okponom Oyom,

sa ta esuar anwa da aruguo dawa, boka anwa na odighianma ma awel da ogbakighe.’†”

* 4:4 4:4 Oloko 8:3 † 4:6 4:6 Rasor 91:11,12

⁷ Sa Azizos aworan ina maa: “Na oge oguri nyen maa: ‘Ko odagian Wanwuna Aziba doynom!’”[‡]

⁸ Da otuonom ise, sa eru bho abhin Ina agi da anyu igu ola amar agi ma anyu sa atuoghom aleriom Ina ma ebla radilade irileghom emaranwunom bho na isosorogian dawa,

⁹ sa afugh anigha Ina maa: “Ami ta anigha Nyam ebla idiar inyen, ka Anwa ikpudian ikol ami.”

¹⁰ Sa Azizos aworan maa: “Eru, tene ma adua! Na oge oguri maa: ‘Kole ma Wanwuna Aziba doynom ma agir anigha Ina kukum.’”[§]

¹¹ Sa eru bho aten adua. Ise da onin obhel bho, sa itileduom ta Aziba iru ra ilogh aguo inigha ina.

Oke Ogir ta Azizos

(Amaki 1:14,15; Aluk 4:14,15)

¹² Igiel bho ugba unigha Ina ma na oduom Azon da ikoli bho, sa Ina adua agi da Agalili.

¹³ Sa ina awele ma Anazaret agi ka arugh da Akapanum da aka abadi da ebhugh Azebulon na Anaftalai,

¹⁴ ma aguo ola omuzoghodiom iwowa ta owil Azaya maa:

¹⁵ “Ebhugh Azebulon na ebhugh Anaftalai, da akagara esoroma abadi wa da akubo Azodan bho,

Agalili esi wa ogbo ya oro do ma anwiiny arughun Azu na erugh bho.

¹⁶ Anwunom ya na erugh da azim bho, na ebigh ebalabal ola na awar ibom.

[‡] 4:7 4:7 Oloko 6:16 § 4:10 4:10 Oloko 6:13

Ogbo ya na erugh da eghighira okokogh omugh
bho eka,
ebalabal na amuom awa.” *

¹⁷ Obeton obhel obha, sa Azizos ake ma ogba
orile maa: **“Itibara da ikarabh, ezin bho irileghom
otenainy na atuan!”**

*Azizos Abhelegi Ma Ipur Ogbo Ituonom Doyo
(Amaki 1:16-20; Aluk 5:1-11)*

¹⁸ Sa Azizos arile agbal Abadi Agalili, sa abigh
iwal arumor, Asaimon wa ubhelegi ma Apita bho
na Anduru umor doyo ka na erobh ogbo da abadi
bho. Awa iku ma iku.

¹⁹ Sa ina afugh anigha awa maa, **“Ituonome
Ami, sa Ami ta atenemeni inyin iku ma iku
anwunom.”**

²⁰ Ise onin obhel bho, sa awa iwele ma igbo
dawa iten ogbo ituonom Doyo.

²¹ Odua ise ogi da edia, sa abigh ipan iwal
arumor, Azemsi onyi ta Azebidi na Azon umor
doyo da ologi oghugh na owede dawa Azebidi, na
etughuman igbo dawa, sa abhelegi awa.

²² Sa awa iwele epa ma oghugh bho na owede
dawa iten ogbo ituonom Doyo.

*Azizos Atughumeni sa Akoko ma Ologh
Anwunom
(Aluk 6:17-19)*

²³ Sa Azizos arile da ebla Agalili atughumeni
da rugala dawa, sa agba ma ibebi asugbagba
irileghom bho, sa akoko ma ebla adien kere kere
asunwer na ebla adien kere kere aligam aruzu ya
na etei anwunom bho.

* **4:16 4:16 Ologhom da atughan Ubhin da Azaya 9:1.**

²⁴ Sa odu Doyo asasaragian da ebla Asiria, sa awa ibhin ebla ogbo ya na enwer adien kere kere rasunwer na inyoghonyogh aligam aruzu, na ogbo ya aruru na eham, na ogbo ya na enwer asunwer ena bho, na ogbo ya arisi ozu na ebogina, sa ina akoko awa.

²⁵ Sa obom ologh anwunom da Agalili, na Ebhugh Adiohb Rema, na Azeruselem, na Azudia, na rema ya odi da ebeyema Azodan bho, ituonom Ina.

5

Atughumeni da Anyu Igu bho

¹ Azizos abigh ologh anwunom bho, sa asin da anyu igu ka aro ma adilade, sa ogbo atughan doyo iru ra itei Ina.

² Sa ina akpaton onu doyo atughumeni awa.

Odu Ibebi Oghor

Sa agba maa:

³ "Itutumeni ero enigha ma ogbo ya iloghoman ekulom dawa da emugh bho,

Ezin bho irileghom otenainy ola awa.

⁴ Itutumeni ero enigha ma ogbo ya odi da ikunu bho,

Ezin bho ta okpomeni ma rologi dawa!

⁵ Itutumeni ero enigha ma ogbo ya na erugh adol okirimeni ozu bho,

Ezin bho ade bho ta aro anigha awa!

⁶ Itutumeni ero enigha ma ogbo ya, okoi na ebhiroma orugh ya igielake na edighi bho, Ezin bho ta eleghan awa!

7 Itutumeni ero enigha ma ogbo ya na ekpon igbirigbir bho,

Ezin bho awa ta etei okpon igbirigbir!

8 Itutumeni ero enigha ma ogbo ya ologi ibabala bho,

Ezin bho awa ta ebigb Aziba!

9 Itutumeni ero enigha ma ogbo ya na emutiom ekima bho,

Ezin bho ta obhelegi awa ma anwiiny ta Aziba!

10 Itutumeni ero enigha ma ogbo ya na odin amarugh igielake dawa na ogbikimeni bho,

Ezin bho irileghom otenainy ta aro anigha awa."

11 "Itutumeni ero enigha inyin igiel anwunom na erogi inyin, sa na egbikimeni inyin, sa na egba ma adien kere kere ikarabh na igunugba na ebologiom inyin ma ebula ami.

12 Ibhone ma ologi ma ebo, ezin bho alukpe dinyin ibom da otenainy. Onin aguo bho awa igbikimeni ma ariwil ya idia iro na inyin bho."

Ubon na Ebalabal

13 "Inyin ubon emaranwunom onon, yaa ka ubon bho osibh mu, ka ta odighi eka ma ola alisibh bho ta anwe amite? Abar ola ta obhin ogir bomu, aten ozu orobh ma anwunom ozeregi."

14 "Inyin ebalabal emaranwunom bho. Ema ola odi da anyu igu ola na anwogina bo.

15 Obha aguo osuom do ma atodi obhin abafu onin otoma okpegiom. Yaa na ogbam ghan da anyu abar ola umarameni ma onigha ebalabal ebala ogbo ya odi da otu bho.

16 Da onin aguo bho, ebalabal dinyin amu da esadio anwunom, ma aguo ola awa ta ehigh ibebi ogir dinyin, sa ta ebughumeni ma Owede dinyin wa odi da otenainy bho.”

Atughumeni ya igboloma ma Oloko bho

17 “Oni oruruan do maa, Ami iru ma ogbogion Oloko ta Amozizi, bodo atughumeni Ariwil bho. Ami iru do ma ogbogion, yaa ami iru ma omuzoghodiom.

18 Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, tutun otenainy na ade onon ta eten edua, bebina epereper bodo ekpo abar ola uge da oloko bho ola ta adua bo tutun ta omuzoghodiom ebla idiar bho.

19 Okua adighi beleni, oni ola aguri da aka ma ekpo abar ola uge da oloko bho, sa aweleman obar na obha otughumeni, ta obhelegi ina ma wa akir apu da irileghom otenainy. Yaa, oni wa agir idiar ya oloko bho ato bho sa atughumeni ma okua nyen, ta obhelegi ina maa wa abugh apu da irileghom otenainy.

20 Sa ami na agba na anigha inyin maa, usigimeni ka igielake dinyin ipel ita itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, inyin ko odigh do da irileghom otenainy.”

Atughumeni ya igboloma ma Igam

21 “Inyin omughon ya ugba inigha ma anwunom igiedi bho maa: ‘Ka ogigh oni.’* Oni ola agigh oni ta adigh ase.

* 5:21 5:21 Edua 20:13

22 Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, konikoni ola agam igam anigha ma umor doyo bodo umarani doyo, ta adigh ase. Oni ola abhelegi ma umor doyo bodo umarani doyo ma 'Ema!' ta adigh ase da amisigh ikei Azu bho. Oni ola abhelegi ma oni maa, 'Obogoro ema,' bha odigh da ebanya bho asugho."

23 "Kugba maa anwa abhin abar alukpe doyom agi da enwen alukpe bho, sa anwa iruruan ekal abar ola anwa ipiom umor doyom,

24 Wele ma abar alukpe doyom ise da ukpo bho, ma adia ka atulugian umor doyom ma amutiom ekima. Ise ku ma agi ka akpe ma alukpe doyom."

25 "Wiane ma atulugian na oni wa na anwa na okuanan bho da obhel inyin odidia da eten†, ma aguo ola ko obhin do nyam ogiom ma osobhmase bho, sa osobhmase bho ta abhin anwa agiom oduoma bho, sa ta oduom anwa da ikoli.

26 Yagiagai, ami na agba na anigha nyam maa, anwa ko omite do ma ise tutun ka anwa na akpe kabar kabar da amukpe ebhumase bho amadon."

Atughumeni ya Igboloma ma Ode Ema

27 "Inyin na omughon ka ugba maa: 'Ko ode ma ema.'

28 Yaa ami na agba na anigha inyin ma konikoni ola akpon aniebhom sa ibhir okoduom, bha na ade ma ema da ologi doyo.

29 Kugba maa odiom ekpo adien doyom na adighi nyam ogir okarabh, poko ma asighe ma arobh. Anwa ma orobh onin esi ozu doyom

† 5:25 5:25 Da eten obeton obhel bho akuanan bho asor bho.

abhon apu ma orobh ebla ozu doym da eba anya bho.

³⁰ Kugba maa odiom aguo doym na adighi nyam ogir ikarabh, sobhe ma asighe ma arobh. Anwa ma orobh onin esi ozu doym abhon apu ma obhin ebla ozu doym ka odighom da eba anya bho.”

*Atughumeni ya Igboloma ma Ogbogina Ilom
(Amatiu 19:9; Amaki 10:11; Aluk 16:18)*

³¹ “Na ogba oguri maa: ‘Oni ola na agbogina ma ani doyo, bha anigha ina ma adire ogbogina ilom.’‡

³² Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, aten ka aro ma ola ani oni ade ma ema, konikoni ola agbogina ma ani doyo na atenemeni ma ani doyo ma ode ma ema. Konikoni ola abhin ani ola okua, asor oloko ode ema.”

Atughumeni ya Igboloma ma Ode Izo

³³ “Inyin omughon nyen, ya ugba unigha ma anwunom igiedi maa: ‘Ko owele ma osibh oguan doym wa anwa iguan bho, yaa sibhe ma oguan wa anwa iguan Wanwuna bho.’

³⁴ Yaa, ami na aghaghana inyin maa, ko ode na ode ma izo, adigh obhin otainy, ezin bho, obha adilade irileghom ta Aziba;

³⁵ Bodo ade bho, ezin bho, obha okpokpolom ogbam awel doyo; bodo Azeruselem, ezin bho, obha ema ta obom Olilema bho.

³⁶ Bodo, ko obhin emu doym aghadian, ezin bho anwa ko orue do adighi bebina ekpo asighal ma oten ason, bodo oten ozuzua.

‡ 5:31 5:31 Oloko 24:1

³⁷ Yaa, onuokpe doyom aro maa, ‘Yii, Yii,’ bodo ‘Eenyi, Eenyi.’ Yaa, ka apel okua, bha adua da aguo okarabh oni bho aru.”

Atughumeni ya Igboloma ma Ode Olo
(Aluk 6:29-30)

³⁸ “Inyin omughon ya ugba maa: ‘Na obhin ekpo adien na okpe ma ekpo adien, sa na obhin obubura na okpe ma obubura.’

³⁹ Yaa, Ami na aghashana inyin maa, ko owian okarabh oni bho. Kpelemen, ka oni ababh anwa da odiom abakagba doyom, tibara ma agba uwedi ma anigha ina nyen.

⁴⁰ Kugba maa oni na abhoroghan oler onyom iku obhin akapa ade doyom, mara ina abhin akapa anyu bho nyen.

⁴¹ Kugba maa oni na aponoma nyam ma orol adol doyo orile amail, Sbha dighe na ina ma arile ma iwal amail.

⁴² Nigha ma oni ola apuru nyam abar, sa ka oni na abhoroghan owoloni abar da aguo doyom, ko ogineni.”

Otulan Ogbo Ologian Adien
(Aluk 6:27-28,32-36)

⁴³ “Inyin omughon ya ugba maa: ‘Tulane ma oni wa na arugh da aka doyom bho, * ma aghel oni wa na alogh adien anwa bho.’

⁴⁴ Yaa, Ami na agba na anigha inyin maa, itulane ma ogbo ya na elogh adien inyin bho,

§ 5:41 5:41 *Amail* owewegh esi ola alei iwal onir na iwal ewala (880) akubu. * 5:43 5:43 *Itot* 19:18

ma siseiny enigha ma ogbo ya na eku inyin na egbikimeni bho,

⁴⁵ Okua sa inyin ta oten anwiiny Owede dinyin wa odi da otenainy bho. Ezin bho, ina na adighi ma ola ogogo bho na amuom idighi ma ikarabh bho, na ibebi anwunom bho, sa na anigha ma olobha ma ogbo ya ibabala bho, na ogbo ya na erugh amarugh itei bho.

⁴⁶ Ka inyin utulan ogbo ya na etulan inyin bho kukum, asuo bho ka ere? Igun ma otua-ebhugh bho eka na erugh okua.

⁴⁷ Yaa, kugba ma inyin na obheleghom ogbo ya inyin uloghom bho kukum, ka inyin ugir ere opeleni? Ibhebhian† bho eka na erugh okua.

⁴⁸ Okua adighi beleni, irughe ma amarugh igielake da ebla rekal, ma aguo Owede dinyin wa odi da otenainy aro ma ola igielake da ebla rekal bho.”

6

Atughumeni ya Igboloma ma Onwo Inwo

¹ “Imare ma ekpona boka ogir ibebi dinyin iro ma iya inyin na ogir na oleriom anwunom obigh inyin. Kugba maa inyin ugir okua, bha inyin ko otei do ma amukpe da aguo Owede dinyin wa odi da otenainy bho.

² “Okua adighi beleni, igiel anwa na anwo ma inwo, ko odia ma apughe ma ododue ma aguo ibhelebbhel bho na egir da ugala Azu bho, na da reten bho, ma aguo ola anwunom ta esebh awa.

† 5:47 5:47 *Ibhebhian* Ogbo ya oro do ma anwiiny eghun Azu, ma da obhel bho. Da aduma adidon bha ogbo ya ologhom do ma Aziba.

Yagiagai Ami na agba na anigha inyin maa awa na etei amukpe dawa.

³ Yaa anwa, nwo ma inwo ma aguo ola ekiel aguo doym ko ologhom do ma iya odjom aguo doym na agir,

⁴ Ma aguo ola ogir inwo doym aro da ewogina, sa Owede doym wa na abigh da ewogina bho ta akpe nyam.

Atughumeni ya Igboloma ma Asiseiny

⁵ “Igiel inyin na osiseiny, oni ko oro ma aguo ogbo ibhelebbhel* bho. Ezin bho awa na ebara ma oro emara da rugala na da aka reten bho osiseiny, ma aguo ola anwunom ta ebigh awa. Yagiagai, awa na etei epa ma amukpe dawa eleghemeni.

⁶ Yaa igiel anwa na asiseiny, dighe da ebhai ma agugi ma egugh bho, ma asiseiny anigha ma Owede doym wa odi da ewogina bho, sa Owede doym wa na abigh da ewogina bho ta akpe nyam.

⁷ Oni ko otaba ma afugh da asiseiny dinyin ma aguo ibhebbhian† bho, ya na eruruan ma otaba afugh da asiseiny ta adighi ma ola ta onagha awa.

⁸ Okua adighi beleni, oni ko orugh aguo awa, ezin bho Owede dinyin aloghom abar wa na akparama inyin bho, kisa inyin ta opuru ina.

⁹ “Okua adighi beleni, onon aguo inyin ta osiseiny:

“‘Owede diyar wa odi da otenainy,
Adien doym aro ma ola etutu,

¹⁰ Irileghom doym aru,

* 6:5 6:5 Ibhelebbhel na egba ma ipan na egir ipan.

Ibhebbhian ogbo ya ologhom da ma Aziba

† 6:7 6:7

Ito do_yom e_ro a_ni ma i_se_n a_de o_non,

Ma a_guo o_di da o_te_na_iny bho.

11 E_dia_n ya e_bla ra_da_ma bho,

Ni_gha i_yar ya a_didon.

12 We_le_ma_ne ma i_ka_ra_bh di_yar,

Ma a_guo i_yar na o_we_le_ma_n i_ka_ra_bh ya i_pa_n
o_gbo na e_di_ghi i_yar bho.

13 Ko o_ma_ra i_yar o_me_l da a_da_gi_an,

Yaa, te_ne_me_ni i_yar da a_guo o_ka_ra_bh o_ni bho.'

14 Ku_gba ma_a, i_ny_in na o_we_le_ma_n i_ka_ra_bh ya
a_nwu_nom na e_di_ghi i_ny_in, O_we_de di_ny_in wa o_di
da o_te_na_iny bho ta a_we_le_ma_n i_ka_ra_bh di_ny_in
nyen.

15 Yaa, ka i_ny_in o_we_le_ma_n do ma i_ka_ra_bh ya
a_nwu_nom na e_di_ghi i_ny_in bho, O_we_de bho ka
o_we_le_ma_n do ma i_ka_ra_bh di_ny_in nyen.

Atug_ha_n ya I_gbo_loma ma One Okoi

16 "I_gi_el i_ny_in na o_ne ma o_koi, o_ni ko o_ku_ru_ru
ma a_guo i_bhe_le_bh_el a_nwu_nom, ya na e_gu_ru_me_ni
ma ra_mi_si_gh da_wa ma o_le_ri_om a_nwu_nom ma
a_wa na e_ne ma o_koi. Ya_gi_ag_ai, A_mi na a_gba na
a_ni_gha i_ny_in ma_a, a_wa na e_te_i e_pa ma a_mu_kp_e
da_wa.

17 Yaa, i_gi_el a_nwa na a_ne ma o_koi, ti_ti_la ma
a_mi_si_gh do_yom ma a_si_gha ma e_lo da e_mu do_yom,

18 A_guo o_la a_nwa ko o_le_ri_om do ma a_nwu_nom
ma_a a_nwa na a_ne ma o_koi, yaa O_we_de do_yom
ku_ku_m wa o_bi_gh do bho. Sa O_we_de do_yom wa
na a_bi_gh da e_wo_gi_na bho ta a_kp_e nyam.

*Koko ma I_di_ar E_di_m da O_te_na_iny
(A_lu_k 12:33,34)*

19 “Oni ko okoko ma idiar edim dinyin da ade onon, esi wa aduiny na osari ta epiegi, sa arugba ta ebogion edigh ka ebighogh bho.

20 Yaa, ikoko ma idiar edim dinyin da otenainy, esi wa aduiny bodo osari ko opiegi do, sa arugba ko obogion do edigh ka ebighogh bho.

21 Esi wa idiar edim doym odi bho, ise esi ologi doym ta aro.

22 “Ekpo adien bha atodi ozu oni. Okua adighi beleni, kugba ma ekpo adien doym aghua, ebla ozu doym ta amar awar.

23 Yaa, kugba ma ekpo adien doym na aboman, ebla ozu doym ta aro da azim. Ebula okua, kugba ma ebalabal wa odi da ozu doym bho na aten azim, okua ka azim bho ta aro eka?

Aziba na Okpoki

(Aluk 16:13)

24 “Oni ola ta arue aro ma obaramotu ta iwal anwunom arumu bo. Ezin bho, ina ta aghel odi sa ta atulan uwedi, bodo ta azuruna ma eghoiy anigha ma odi, sa ta abagh emu anigha ma uwedi. Oni ka orue do akol Aziba na okpoki.

Ikunu na Inyoghonyogh

(Aluk 12:22-31)

25 “Ebula okua, Ami na agba na anigha inyin, oni ko onyoghoghan aghudum dinyin ma egboloma ma abar ola ode, bodo abar ola oda, bodo ipulupul ozu bho, na abar ola olagha. Aghudum na olei do ma abar apu ma edian, sa ozu olei do ma abar apu ma ibura, kere?

26 Ikpone ma edighom aghudum inur ya na ebhebh da anyu bho. Awa igbebh do, bodo ibu

do, bodo ikpol do nyen edian eguri da esi eko, yaa Owede dinyin wa odi da otaininy bho na akoko awa. Inyin ulei da ma abar opu awa kere?

27 Anyen inyin ola ta arue abhin da inyoghoghan aloghom bebina ekudi obhel da aghudum doyo bho?

28 “Yaa, inyin na onyoghoghan ere na ogboloma ma ibura? Imare ma ekpon ralele ya odi da esala bho, ma aguo awa na ebhin esu. Awa igir do ma ikparakpar ogir, ikpogh do ma idiar nyen.

29 Yaa, Ami na agba na anigha inyin maa Asolomon eka, da ebla isosorogian doyo, na obura do ma ibura ya ibhon ilei ita odi ise.

30 Sa kugba ma Aziba na aburi ma ighogho ya odi ma adidon da esala bho, sa onyi obhel sa na orobh na ologh da eba anya bho. Ina ka oburi da inyin apu ma okua kere? Inyin ogbo ya ologi imara oghua do bho!

31 Ebula okua, ka onyoghoghan efugh maa, ‘Iyar ta ode ma ere?’ Bodo, ‘Ta oda ma ere?’ Bodo ‘Ta ologian ere?’

32 Ezin bho ebla inyen, bha idiar ya ibhebhian bho na ewian otei bho, yaa Owede dinyin da otaininy aloghom ma abhon inyin otei ebla idiar iye.

33 Yaa, abar wa abugh apu bho, bha iwiane ma otei irileghom ta Aziba, na aghudum igielake ta Aziba, sa ta ologhom ebla idiar inyen onigha inyin.

34 Okua adighi beleni, oni ko onyoghoghan egboloma ma aguo elegien ta aro. Ezin bho, elegien na aguo ta anyoghoghan agboloma ma

aguo ina ta aro. Ezin bho emu adama ise awuna ma inyonghoyongh iya oyo.

7

Obigh Ipan Anwunom Opie

¹ “Ka obigh anwunom apie, boka ubigh inyin opie.

² Adien aguo inyin ubhin ubigh anwunom opie bho, obha aguo ta obigh ani inyin opie. Sa adien otoma wa inyin ubhin uto unigha awa bho, bha wa ta obhin oto onigha inyin bho.

³ “Ezin ka ere ka anwa na abigh otaghatagh da ekpo adien umor doym, sa anwa na ologhoman do ma alikara wa odi da ekpo adien doym bho?

⁴ Anwa ta atun ere afugh anigha ma umor doym maa, ‘umor, dighi ami isighe ma otaghatagh da ekpo adien doym,’ yaa alikara odi da ekpo adien doym?

⁵ Anwa obhelebbhel oni! Dia ma asighe ma alikara wa odi da ekpo adien doym bho; ise kisa anwa ta amar abigh abar asighe ma otaghatagh wa odi da ekpo adien umor doym bho.

⁶ “Oni ka onigha ma abar etutu ma asibogho, bodo ko orobhodi ma ribolo ibom abua dinyin ma enigha ma roporopo, boka ibhin asike dawa ezeregi ediomeni, sa ta etibara ekusugi inyin.

Puru, Bhoroghe, Kpukpu

⁷ “Ipuru, sa ta onigha inyin. Ibhoroughane, sa inyin ta obigh. Ikpukpu, sa ta oguron onigha inyin.

⁸ Ezin bho, koni koni ola apuru, ta onigha, ola abhoroghan ta abigh, ola akpukpu, ta oguron onigha.

⁹ “Anyen inyin ola ka onyi doyo apuru ma edian, sa ta abeton ogbakighe anigha.

¹⁰ Bodo ka apuru ma ena, sa ta abeton okarabh abar anigha.

¹¹ Okua adighi beleni, kugba ma inyin ogbo ya iro ma ikarabh anwunom bho eloghom aguo onigha anwiiny dinyin ibebi idiar, adinamu ma Owede dinyin wa odi da otenainy bho. Ina ta anigha ma ibebi idiar ma anwunom ya ipuru Ina bho.

¹² Kere kere abar ola anwa na abhoroghan ma anwunom egir enigha nyam, gire ani ma okua ma anigha awa. Ezin bho onon aguo Oloko ta Amozizi na atughumeni Ariwil bho imara.

Onu Ogigo wa Akporian bho

¹³ “Iwole da onu ogigo wa akporian bho ma edigh. Ezin bho, onu ogigo wa aregh bho, na eten wa abhela bho, na abhin oni na adighom da omugh, sa adizo anwunom na ewol ise na edigh.

¹⁴ Yaa, onu ogigo wa na owol na otei aghudum bho akporian, sa eten wa na owol na ogi bho eka akporian. Igini anwunom kukum na etei na edigh.

Na obhin Itu Oriren na Ologhom Oriren bho

¹⁵ “Imare ma ekpona ma ariwil igunugha ya na eru dinyin na ibura ka ronana, nege igagaman inam.

16 Na obhin imuma dawa na olelegi awa. Anwunom ikpokpo do ma itu agrep da edum ibubulom, bodo itu afig da ekoko.

17 Obha aguo obebi oriren na amum ibebi itu, yaa okarabh oriren na amum ikarabh itu.

18 Obebi oriren na orue do amum ikarabh itu, obha aguo okarabh oriren eka ka orue do amum ibebi itu.

19 Kere kere oriren ola omum do ma agai otu ta ogu oguom, sa ta orobh ologh da eba anya bho.

20 Okua adighi beleni, ta obhin imuma dawa olelegi awa.

Ami Iloghom do Nyam

21 “Koni koni ola abhelegi Ami maa, ‘Wanwuna, Wanwuna,’ do ma ola ta adigh da irileghom otenainy, yaa ogbo ya igir ito Owede dami wa odi da otenainy bho.

22 Da adama obha, adizo anwunom ta egoya maa, ‘Wanwuna, Wanwuna, iyar ubhin do ma adien doym ogba ma asugbagba bho, obhin adien doym oze ma aruru, obhin adien doym ogir adizo ilologian, kere?’

23 Yaa, ami ta agba anigha awa maa, ‘Obhel ola ami iloghom inyin bo, itene ma edua, inyin ogbo ya irugh itei.’

Iwal Ilo ma Arutu bho (Aluk 6:47-49)

24 “Kere kere oni ola amughon atughumeni dami inyen, sa arugh okua, bha ta obhin otuom ologhobar oni wa alo ma otu doyo da anyu ogbeoma bho.

25 Sa igiel adio bho alobh bho, sa radigho bho iru bho, sa rogim bho igim idama ma otu bho, otu bho na omel do. Ezin bho, odioma bho bo da anyu ogbeoma.

26 Yaa, koni koni ola amughon atughumeni dami inyen, sa ogir do ma okua, bha ta obhin otuom ema oni wa alo ma otu doyo da anyu isisar bho.

27 Sa igiel adio bho alobh bho, sa radigho bho iru bho, sa rogim bho igim, idama ma otu bho, sa otu bho amel atutughudjan. Abugh emel!"

Alimon Ito ta Azizos

28 Sa aro ma ola, igiel bho Azizos na akunugiom atughumeni inyen bho, sa rologh anwunom bho ibaghagha da ebula atughumeni doyo.

29 Ezin bho ina atughumeni awa ma aguo oni ola odi da adilade ito, sa atughumeni bho inwegian ita ogbo atughumeni oloko bho.

8

Azizos akoko ma Oni Asunwer Ekidigh Obabalameni

(Amaki 1:40-45; Aluk 5:12-16)

1 Igiel bho ina adua da anyu igu asor bho, sa obom ologh anwunom ituonom ina.

2 Sa oni ola na anwer asunwer ekidigh aru ra akpudjan ina afugh maa: "Wanwuna! Kugba ma Anwa ta amara, bha koko ami ma ababalameni."

3 Sa Azizos aselegheni epa ma aguo doyo akulan ina afugh maa: "Ami amara, babala" Ogbo na onin sa adum da asunwer ekidigh bho

⁴ Sa_Azizos afugh anigha ina maa: “Bighe! Ko ogba ma anigha ma oni, kpelemeri gie ka aleriom ozu dojom okur ta Aziba bho ma akpe ma alukpe wa Amozizi aruom bho, ma oleriom ma anwa na adum.”

*Ologi Imara ta Wemu Ebu Egham bho
(Aluk 7:1-10)*

⁵ Igiel bho Azizos adigh da Akapanum bho, sa odi wemu ologh egham* Arom aru ra atej ina, sa alegh ina

⁶ afugh maa: “Wanwuna, obaramotu dami na anwer abogina da otu sa na abigh ibom aligam aruzu.”

⁷ Sa ina aworan afugh maa: “Ami ta aru ra akoko ina.”

⁸ Sa wemu egham bho aworan maa: “Wanwuna, ami ilei do ma ola odighom oyom da ekpukpu igalaga otu dami. Kpelemeri, fughe ma ina adum, sa obaramotu dami ta adum.

⁹ Ami eka bha oni ola odi da adilade ito, sa ami inwuna ma alimon igboloma ma ogbo egham ya odi da ekpukpu dami bho. Ka ami iruom oni onon maa, ‘Gie,’ sa ta agi; ka ami iruom opan oni maa, ‘Tue,’ sa ta aru. Ka ami iruom ogoni dami maa, ‘Gire ma abar onon,’ sa ina ta agir.”

¹⁰ Igiel bho Azizos amughon inyen bho, sa abaghagha, sa afugh anigha ma ologh anwunom ya na etuonom Ina bho maa, “Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ami ta obigh do ma oni ola ologi imara bho abugh okonon da Izrel.

* **8:5 8:5** Wemu ologh egham ola na arileghom ologh iwal ewala na adusubh (100) ogbo egham

¹¹ Sa Ami na agba na anigha inyin ma adizo anwunom ta edua da agba opumite na osor ogogo bho, ra edigh na Ebrahim, na Aziki, na Azekopu ero ma adilade da akpata ode da irileghom otenainy.

¹² Yaa ta oze ma idi anwiiny Izrel yaa, nabo, awa anwiiny irileghom bho, ka ologh da obom azim, esi edi na oghir ibubura.”

¹³ Sa Azizos afugh anigha ma wemu ologh egham bho maa: “Gie! Amite anigha nyam aguo anwa imara bho.” Sa obaramotu bho adum onin obhel obha.

*Azizos Akoko ma Adizo Anwunom
(Amaki 1:29-34; Aluk 4:38-41)*

¹⁴ Sa Azizos agi da otu ta Apita, sa abigh oyogonweni ta Apita da emana asunwer ola amum obhiyy na asibh sa na abhin igiri.

¹⁵ Sa ina akulan aguo ani bho, sa amum-obhiyy bho adua, sa ani bho abetina adighi ma edian akiom ina ina.

¹⁶ Atei adule, sa ibhinogh adizo ogbo ya ikarabh arumugh na enyegi iru doyo, sa ina amulughuom aze ma ikarabh arumugh bho asighegi na ekpo afugh, sa akoko ma ebla ogbo ya na enwereghu bho adumeni,

¹⁷ ma aguo ola omuzoghodiom iwowa ya owil Azaya awa bho, maa:

“Ina asighe ma rasunwer da aruzu diyar,
sa arol adol rasunwer diyar.”

Adol Otuonom Azizos

18 Igiel bho Azizos abigh aguo ologh anwunom na eko ina ekiton bho, sa aruom ma obeiy da akubo.

19 Sa odi oni atughumeni oloko bho aru ra afugh anigha ina maa, "Oni Atughumeni, ami ta atuonom anwa agi kesi kesi ola anwa na agi."

20 Sa Azizos aworan ina maa, "Rududu enwuna ma iyol ya awa na erugh, sa inur anyu eka inwuna ma arutu; yaa Onyi ta Oni na onwuna do ma esi ola odigh ola obenegiom emu."

21 Sa opan oni atughan doyo afugh maa, "Wanwuna, dighi ami idia igi ka idi ma owede dami."

22 Yaa Azizos aworan ina maa, "Tuonome ku ami, ma aweleman imumugh anwunom bho, edi ma imumugh dawa."

*Azizos Abokumeni ma Ogim
(Amaki 4:35-41; Aluk 8:22-25)*

23 Sa Ina adigh da ologi oghugh sa ogbo atughan Doyo idigh ani.

24 Sa ogagaman ogim agim awai da abadi bho ma ola ipokanan amum idu idigh da oghugh bho, ma owie, yaa Ina na okodu.

25 Sa ogbo atughan bho igi ka isumeni Ina ifugh maa: "Wanwuna, tenemeni iyar! Adugh na abhin iyar!"

26 Sa aworan awa maa: "Inyin utun ere na oghil arugugu? Inyin anwunom ya ologi imara oghua do!" Sa Ina abetina amulughuom ogim bho na abadi bho, sa ilia iro toiny.

27 Sa anwunom bho ibaghagha, ifugh maa, “Onon ka akere adien oni, ma ola ogim na abadi eka na enagha ma onuokpe Doyo bho?”

*Azizos aze ma Ikarabh Arumugh
Asighe da Iwal Ilobhiri Anwunom
(Amaki 5:1-20; Aluk 8:26-39)*

28 Igiel bho awa ibei da agba ebhugh Agadara bho sa ina apel abhun. Sa iwal ilobhiri anwunom ya ikarabh arumugh na enyegi idua da okarabh esi bho iru ra idamaghan ina. Awa ibhoru ka itei esi ola, adien aguo oni amon atei, orue do ma owol esi bho oten.

29 Awa ibigh ina sa imulughu ifugh maa, “Anwa Onyi ta Aziba, anwa na abhorogh ere da aruzu diyar? Anwa iru ma isen ma onyoghogh iyar kisa ta atei ekunuguma obhel bho kere?”

30 Igiel obha, obom ologh roporopo na ede ma esi ola osigima do awa.

31 Sa ikarabh arumugh bho ilegh ina ifugh maa: “Aguo anwa na aze iyar na asighe bho, bha ruome iyar ogi ka odigh da aruzu roporopo bho.”

32 Sa ina afugh anigha awa maa: **“Imite ma edua!”** Sa ikarabh arumugh bho imite igi ka idigh da roporopo bho, sa ebila ologh roporopo bho igbudon ighil isor da agbo bho, ka ibhughudian imugughu da abadi bho.

33 Sa ogbo ya na ekponom roporopo bho ikpo ma eghil idua, igi da ema bho ka igba ma ebila idiar ya imutuma ma iwal ilobhiri anwunom ya ikarabh arumugh na enyegi bho.

³⁴ Obha abar! Sa ebla ema bho iduan igi ka itei Azizos, sa imaranuan ilegh ina ma oten odua da ebhugh dawa.

9

Azizos Akoko ma Odi Ukula Oni
(Amaki 2:1-12; Aluk 5:17-26)

¹ Sa ina adigh da oghugh abei da akubo bho agi da ema doyo.

² Igiel bho ina amisi bho, sa idi anwunom irol oni ola na abogina da ozu da akporokporo ibhin ka itei Azizos. Igiel bho Azizos abigh emi ologi imara dawa bho, sa ina afugh anigha ma oni bho maa, “Onyi dami, kpo ma aluzu, na oweleman ikarabh doyom onigha nyam.”

³ Sa idi ogbo atughumeni oloko bho idigh iruruan na epuran da rologi dawa maa, “Onon afugh ibasi ola agboloma ma Aziba.”

⁴ Yaa Azizos aloghom iruruan dawa, sa apuran awa maa, “Ezin ka ere ka inyin na oruruan ikarabh da rologi dinyin?”

⁵ Oken wa abur apu ma ofugh bho, ‘Na oweleman ikarabh doyom onigha nyam,’ bodo, ‘Betina ma arile?’

⁶ Yaa ami na adighi ma aguo ola inyin ta omughonyan maa Onyi ta Oni anwuna ma alimon oweleman ikarabh anwunom da ade onon.” Sa ina akparameni agba anigha ma ukula bho maa, “Betina, ma abeton akporokporo doyom ma aten ayel da otu doyom.”

⁷ Sa oni wa na abogina bho abetina ayel da otu doyo.

⁸ Igiel bho ologh anwunom bho ibigh abar wa amite bho, sa arugugu isibh awa, sa ibughumeni ma Aziba wa anigha ma onyiomoroni ma alimon ya okua bho.

*Aguo Azizos abhin Abhelegi ma Amatiu bho
(Amaki 2:13-17; Aluk 5:27-32)*

⁹ Aguo Azizos adua ma ise adigh erile bho, sa ina abigh oni ola ubhelegi ma Amatiu, ka odi ma adilade da efem ogun otua-ebhugh bho, sa abhelegi afugh anigha ina maa, **"Tuonome ami."** Sa Amatiu abetina epa atuonon ina.

¹⁰ Sa aro ma ola aguo ina odi da akpata ode da otu bho, sa adizo igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh iru ra idigh na Azizos na ogbo atughan doyo ide ma edian.

¹¹ Sa aguo Rafarisi bho ibigh bho, sa ipuran ogbo atughan doyo maa, "Ezin ka ere, ka oni atughumeni dinyin na adedian igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh?"

¹² Omughon apuran onon, sa Azizos afugh maa, **"Ogbo ya aruzu ighua bho ibhoroghan do ma owil, yaa ogbo ya na enwer bho."**

¹³ **Ise, igie ka etughan ezin abar wa ugba maa: 'Ami ibara ku ma okpon igbirigbir, yaa okpe alukpe do.' Ezin bho ami iru do ma ra olebh ibebi anwunom, yaa idighi ma ikarabh."**

*Ipuran ya Igboloma ma One Okoi
(Amaki 2:18-22; Aluk 5:33-39)*

¹⁴ Da obhel obha sa ogbo atughan ta Azon iru ra ipuran ina maa, "Ezin ka ere wa Rafarisi bho na iyar na omar na one ma okoi, yaa ogbo atughan doynom ine ani do ma okoi bho?"

15 Sa Azizos aworan awa maa, “Ogbo erogh bho ta etun ere ero da ikunu ma obhel wa oni erogh bho odi na awa bho? Yaa, igiel na aru ma ola ta osighe ma oni erogh bho da esadio dawa, sa awa ta ene ma okoi da radama iye.

16 “Oni ola na abhin ogogora omom ukpe na abadi ma opupu akapa bo. Ezin bho, esi wa ubadi bho ta apuruna adua da akapa bho ma ola ta aguan apeleni ma aguo aro bho.

17 Obha aguo ko ologh do ma imom amin da opupu akana ozu enam, bodo bha akana ozu enam bho ta apol, sa amin bho ta ezugian ebhe, sa akana bho ta apian. Kpelemini, na ologh imom amin da imom rakana ozu enam, sa iwal ayi ta edum ebia.”

*Azizos Abeton Ogbara Onyani da Omugh
Sa Akoko ma Ani ola anwer asunwer anwani ebia
(Amaki 5:21-43; Aluk 8:41-56)*

18 Igiel bho ina na agba ma inyen bho, sa odi oni irileghom ugala Azu bho aru, sa amel akpudian da amisigh doyo afugh maa: “Isen isen kisa ekpo epobh onyani dami asobhan. Okua eka, tue ra agbam aguo doyom da ozu doyo, sa ina ta amula aru da aghudum.”

19 Sa Azizos abetina, sa Ina na ogbo atughan doyo ituonom oni bho.

20 Sa odi ani ola, na alei diobh na iwal (12) ala ya asi na egbo da ozu, awol da aman ka akulan esi wa ulabh akapa doyo bho.

21 ezin bho ina afugh da ologi doyo maa: “Ka ami irue ikulan akapa doyo, sa ami ta adum.”

22 Sa Azizos atibara abigh ina afugh maa, “Onyani dami, ologi doyum akpo, ologi imara doyum na adumeni nyam.” Sa ani bho adum onin igiel obha.

23 Sa Azizos agi da otu oni irileghom bho sa abigh ogbo ya na epughe ma oza na ogbo ya na eko na eleghe.

24 Sa afugh maa, “Itene ma edua. Ogbara onyani bho na omugh do, ina na akodu akodua.” Sa awa ikiri ina.

25 Igiel bho ina na aze ma ologh anwunom bho amutiom bho, sa ina adigh agi ka asibh aguo ogbara onyani bho, sa ina abetina.

26 Sa odu abar onon asasaragian da ebba ebhugh bho.

Azizos akoko ma Iwal Anwunom Ikpom Aridien

27 Sa aguo Azizos abetina ma ise adigh erile bho, sa iwal anwunom ikpom aridien ituonom ina, imulughu ilegh ina maa, “Onyi ta Adevidi, kpone iyar igbirigbir!”

28 Igiel bho ina adigh da ologi otu bho, sa anwunom ikpom aridien bho igi ka itei ina, sa Azizos apuran awa maa, “Inyin omara ma ami ta arue agir abar onon kere?” Sa awa iworan maa, “Yii, Wanwuna.”

29 Ebula okua sa ina akulan aridien dawa afugh maa, “Aro anigha inyin aguo ologi imara dinyin odi bho.”

30 Sa aridien dawa ikpagina. Sa Azizos anyagh rato dawa maa: “Oni ko odighi ma aguo ola oni ta aloghom.”

³¹ Igiel bho awa idua bho, sa awa ibhin odu ogir ilologian ta Azizos igba isasaragi da ebla ebhugh obha.

Azizos akoko ma Emua Oni

³² Igiel bho awa na edua ma ise bho, sa ubhin oni ola eru na atenemeni ma emua ka itei ina.

³³ Sa ina aze ma eru bho asighe, sa emua oni bho ake ma ofugh abar, sa ologh anwunom bho ibaghagha ifugh maa: "Abar ola okonon ta odia do amite da Izrel."

³⁴ Yaa Rafarisi bho igba maa: "Ina na abhin alimon ta eru na aze ma aruru."

Azizos Akpon Anwunom Igbirigbir

³⁵ Sa Azizos adua ma ibom rema aten igbara rema, atughumeni da rugala dawa, sa abom okpokpo ibebi asugbagba irileghom bho, sa akoko ma adien kere kere rasunwer na adien kere kere aligam aruzu.

³⁶ Obhel bho ina abigh ologh anwunom bho, sa igbirigbir awa idighi ina. Ezin bho, aligam aruzu dawa na ebuiy ka etei esi ola na etabh awa, ma aguo ronana ya onwuna do ma oni ola okponom.

³⁷ Da igiel obha, sa ina afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa: "Yagiagai, edian ya obu bho ebuiy, yaa, ogbo ogir bho ibuiy do.

³⁸ Okua adighi beleni, isiseinye ma Wanwuna ma ibua bho, ma aguo ola ina ta afirima ma ogbo ogir aloghom da ogir obu edian doyo."

10

*Azizos Ason adiobh na iwal Ogbo-ogir Doyo
(Amaki 3:13-19; Aluk 6:12-16)*

¹ Sa_Azizos akokodi diobh na iwal ogbo atughan doyo, sa anigha awa ma alimon ola ebhin oze ikarabh arumugh osighegi na okoko adien kerekere rasunwer na kerekere adien aligam aruzu.

² Inyen bha aridien adiobh na iwal ogbo ogir bho. Opur bho bha Asaimon, wa ubhelegi ma Apita bho, na Anduru umor doyo, na Azemsi onyi ta Azebidi na Azon umor doyo,

³ Afilip na Abatolomio, Atomosi na Amatiu ogun ma otua ebhugh bho, Azemsi onyi ta Alifios na Atadios,

⁴ Asaimon wa Akenan bho, na Azudas onyi ta Iskariot, wa ra awol Ina bho.

Azizos anigha ma alimon adiobh na iwal bho ma oke ogir

(Amaki 6:7-13; Aluk 9:1-6)

⁵ Diobh na iwal inyen bha ya Azizos anigha ma alimon sa adu amutiom bho. Kisa ina adu awa amutiom, ina akikiom awa afugh maa: “Oni ka ogi da Ibhebbian bho, ka odigh nyen da ema Asameria.

⁶ Yaa igie ku da ronana ebhugh Izrel ya na ebhe bho.

⁷ Igie ka obom okpokpo maa: ‘Irileghom otenainy na atuan.’

⁸ Ikoko ma ogbo asunwer, ibegione ma imu-mugh anwunom, ibabalameni ma ogbo ya na enwer asunwer ekidigh, ize ma aruru ma esighegi. Inyin utei ikpo, inigha nyen ikpo.

⁹ “Oni ka ohar na okpoki, bodo oni ka okpoa ma okara ikpoki dinyin,

10 adigh ekpa egi, bōdō akapa onwegina, bōdō agbaka bōdō okpeti ikiani. Oni ogir bho akpe ma otei edian ogir doyo.

11 Kema kema ola inyin udigh, ipurane ma wa asoran da ema bho ma esul ero ma ise tutun inyin ta odua.

12 Idighe ma ebheleguma ma anwunom ya odi da otu bho.

13 Sa kugba ma anwunom ya odi da otu bho adighom inyin, bha ekima dinyin adigh da otu bho. Yaa kugba ma awa idighom do inyin, bha ekima dinyin amula aro na inyin.

14 Kugba maa oni na oda do inyin abhin, bōdō na onagha do ma atughumeni dinyin, bha ikpukpu ma ibhugh da ebaba asike dinyin ma esorogi da otu bho bōdō da ema bho ma eten edua.

15 Yagiagai, Ami na agba na anigha inyin maa, da adama osobh ase bho, ta okpon igbirigbir Asodom na Agomora opu ma ema obha.

16 "Iloghome! Ami na adu inyin na amutiom na alimon, ma aguo ronana da esadio igagaman inam. Okua adighi beleni, inwuna ma eloghom abar ma aguo ikarabh idiar, yaa ikima ma aguo rukur osege.

17 Iloghomane maa; anwunom ta ebologh inyin egiom da rigada ase da rema bho, sa ta egurogh inyin da rugala dawa.

18 Sa ta edin ami ebhin inyin egiom Arulilema, na ogbo arumu rebhugh bho, sa obha ta amutiom etitigha ola inyin ta ogba ma ibebi asugbagba bho onigha awa, na ogbo ya ologhom do ma Aziba bho.

19 Yaa igiel ibeton inyin unigha awa, oni ko onyoghoghan egboloma ma aguo ogba onu, bodo iya ogba, ezin bho ta onigha inyin onin obhel obha ma iya ogba.

20 Ezin bho, inyin na aguo ko ofugh do, yaa Emugh ta Owede dinyin ta awol da arunu dinyin agba.

21 Sa umor ta awol umor ma aguo ola ta ogigh, sa owede ta awol onyi, sa anwiiny ta ewian rowede ma ozegi awa.

22 Sa koni koni ta adin adien dami alogh inyin adien, yaa oni wa ane ka atei da ekunuguma bho ta aten.

23 Sa obhel ola na ogbikimeni inyin da odi ema, bha ighile ma egi da opan ema. Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, inyin ka orue do orile da rema Izrel ebei, kisa Onyi ta Oni ta aru.

24 Oni atughan na opu do ma oni atughumeni doyo, obha aguo ebana opu do ma wanwuna ina bho.

25 Asoran oni atughan bho ma oro ka oni atughumeni doyo, na ebana bho ma oro ka wanwuna doyo. Kugba maa na obhelegi ma wanwuna ma otu bho ma Abelzibul, ere wa ka obhelegi do ma eghun otu doyo ma adien ola agurom apu ma okua bho?

Oni wa akpe ma oghil bho

(Aluk 12:2-7)

26 "Okua adighi beleni, ko oghil awa, ezin bho abar ola ukpegi ola ko omite do ma ema bo, bodo ola odi da ewogina ola ko ologhom do bo.

27 Abar ola ami igba inigha inyin da azim, bha igba ma emutiom da ehalabal, sa abar ola ami

ibhobhola inigha inyin da ato, ibome ma okpokpo ma egba ma esasaragi da anyu arutu.

²⁸ Ko oghil ogbo ya na egigh ipulupul ozu bho, yaa ko orue do egigh eloghoman ozu bho. Yaa, kpelemini, ighile ku ma wa ta arue apiegi ma eloghoman ozu bho, na ipulupul ozu bho, da ebanya bho.

²⁹ Uwol do ma iwal rogie ta egule ma apeni kere? Kukum eka, odi ise na omel do da ade ma ola Owede dinyin ko ologhom do.

³⁰ Yaa, ikpo asighal emu dinyin bho eka Aziba aloghom onu owal bho.

³¹ Okua adighi beleni, oni ko oghil arugugu; inyin ulei abar opu, ma ologh rogie ta egule.

Ogba Akraist Onigha Anwunom
(Aluk 12:8-9)

³² “Oni ola agba ami amutiom da amisigh anwunom, obha aguo ami ta agba ani ina amutiom da amisigh Owede dami wa odi da otenainy bho.

³³ Yaa, oni ola akua ami da amisigh anwunom, obha aguo ami ta akua ani ina da amisigh Owede dami wa odi da otenainy bho.”

Ekima do yaa alapogidi

³⁴ “Oni ko oruruan maa, ami iru ra omutiom ekima onigha emaranwunom onon, yaa ami ibhin alapogidi* aru.

³⁵ Ezin bho, ami iru ma obagion,
“Onyi ta awian owede,
sa onyani ta awian onweni,

* **10:34 10:34** Alapogidi ogidi egham, ubhin urogh asidogh

sa oyogo-onyani ta awian oyogo-onweni,

³⁶ sa ogbo aghisian oni ta elogh adien oni bho.'

³⁷ "Oni ola atulan onweni bodo owede apu ami, na okpe do ma oro oni ituonom dami. Sa ola atulan onyani onyi bodo olobhiri onyi doyo apu ami eka, na okpe do ma oro oni ituonom dami.

³⁸ Sa oni ola orol do ma emigirenian oriren doyo atuonom ami, okpe do ma oro oni ituonom dami.

³⁹ Oni wa akighom aghudum doyo bho, ta arobh aghudum doyo. Yaa oni wa atun ami arobh aghudum doyo bho, ta atei aghudum."

Amukpe Oda Akraist Obhin

⁴⁰ "Oni ola ada inyin abhin, bha ada ami abhin. Sa oni ola ada ami abhin, ada ma oni wa aruom ami bho abhin nyen.

⁴¹ Oni ola ada ma owil abhin da ebula aguo aro ma owil bho, ta atei adien amukpe ya owil na atei bho. Sa oni ola ada ma obebidi oni abhin da ebula aguo aro ma obebidi oni bho, ta atei adien amukpe ya obebidi oni na atei bho.

⁴² Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, oni ola anigha ma odi oni atughan dami wa akir apu bho eka ma okpako ebobokum amum, ko owele do ma otei amukpe doyo."

11

¹ Igiel bho Azizos na akikiom diobh na iwal ogbo atughan doyo awele bho, sa ina adua ma ise, ka atughumeni agba ma ibebidi asugbagba bho da rema ya ituan bho.

Azizos na Azon Owurmamum bho
(Aluk 7:18-35)

² Igiel bho Azon aro da ikoli amughon idiar ya Akraist na agir bho, sa aruom ogbo atughan doyo ma ogi.

³ ka opuran oyo maa, "Anwa oni wa na aru bho kere, bodo ka iyar ogon opan oni?"

⁴ Sa Azizos aworan awa maa, "Igie ka egba ma enigha ma Azon idiar ya inyin na obigh bho, sekina ya inyin na omughon bho.

⁵ Ogbo ya ikpom aridien bho, na ebigh esi, arukula bho na erile, ogbo ya na enwer asunwer ekidigh bho na okoko obabalamen, remua bho na emughon abar, imumugh anwunom na obegion, sa na ogba ma ibebi asugbagba bho na onigha ma ronyigoiny bho.

⁶ Itutumeni ero enigha ma ina oni wa otun do ma rogir ya ami na agir bho aghel ami."

⁷ Igiel bho awa na edua bho, sa Azizos ake ma ogba idiar ya igboloma ma Azon owurmamum bho onigha ologh anwunom bho maa: "Inyin ugi da esala bho, ka inyin ururuan obigh ere? Ikpoko ya na eduka da ofegu kere?

⁸ Kugba ma okua do, ka inyin ururuan ka obigh oni ola na abura ma ibura enoghoman kere? Iloghome ma ogbo ya na ebura ma ibura enoghoman, na erugh da rogigo Arulilema!

⁹ Yaa, inyin utun ka obigh ere ogi? Owil kere? Yii, owil gai, yaa ami na agba na anigha inyin maa, oni ola apu ma owil.

¹⁰ Onon oni wa uge ugboloma bho maa:
 " 'Ami ta aruom oni aduom dami ma odia ogi kisa anwa ta aru,

ma otughuman eten doym obara.'

11 Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, da ogbo ya anwani imaragi bho, oni ola abugh apu ma Azon owurmamum bho ta omite do; yaa oni wa akir apu da irileghom otenainy bho, abugh apu ina."

12 Obeton da amum ta Azon owurmamum bho ra otei isen, irileghom otenainy na asu ma onyen okparakpar aguo, sa ikparakpar anwunom kukum na ewian na etei.

13 Kisa Azon ta aru, ebla ariwil bho ewa sa oloko bho eka agba agboloma ma irileghom bho.

14 Sa, kugba maa inyin ta oda ma asugbagba dami obhin, bha imara maa, ina Ilaiza wa ariwil bho iwa maa ta aru bho.

15 "Wanwuna ma ato, anagha o!"

16 "Isen, ka ta obhin amum onon atuom ere? Awa odi ma aguo igbara anwiiny, ya odi ma adilade da egbolom abua, sa odi na akele ma odi maa:

17 " 'Iyar upughe ma ododue onigha inyin,
yaa inyin ugher do ma igba,

Iyar umor asor ekulom,
yaa inyin ukunu do.'

18 Azon aru bho, na ode do ma edian, na oda do ma amin nyen, sa inyin ugba maa: 'Eru na abam.'

19 Onyi ta Oni aru bho, na ade na ada, sa inyin na ogba maa, 'Ibighe ma odoghodogh na oda ma amin onon, wa na arologhan igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh bho.' Yaa, odighi idiar oni na eleriom eloghom abar oni bho."

Azizos Asugi ma Rema ya Otibara do bho

²⁰ Da obhel obha, sa Azizos ake ma osugi rema ya ina agir ibom ilologian bho, ezin bho awa imara do ma otibara.

²¹ “Ekulom inyin anwunom Akorazin! Ekulom inyin anwunom Abetsaida! Ezin bho, ilologian ya ugir unigha inyin bho ma ugir onigha ma Ataya na Asidon nabo, awa ka ilogian akapa ikunu, sa ka ibhugha ma iruru etibara ka obom igiel.

²² Okua eka, ami na agba na anigha inyin maa, ta okpon igbirigbir Ataya na Asidon opu inyin da adama osobh ase bho.

²³ Yaa, inyin anwunom Akapanum, ta obughumeni inyin da otenainy kere? Enyi, ta orobh inyin osoroni da ekudum ade imumugh bho. Ezin bho, ilologian ya ugir unigha inyin bho, maa ugir da ema Asodom nabo, ema bho ka iro atej adidon.

²⁴ Okua eka, ami na agba na anigha inyin maa, ta okpon igbirigbir anwunom Asodom opu inyin da adama osobh ase bho.”

Tue Dami ra Asira ma Epobh
(Aluk 10:21-22)

²⁵ Da onin obhel obha, sa Azizos afugh maa, “Ami na asebh anwa Owede Wanwuna ma otenainy na ade. Ezin bho anwa iwogiom inyen iloghodiar bho sekina iloghodire bho, sa anwa ileriom kuma ogbo ya olei do ma idiar bho.

²⁶ Yagai, asoran Owede. Ezin bho, adigh anwa ma ologi ma oto oguri okua.

²⁷ “Owede dami na anigha ami ma ebla idiar. Oni ola aloghom Onyi bho bo, aten Owede bho. Obha aguo oni ola aloghom Owede bho oro do,

aten Onyi bho, na anwunom ya Onyi bho ato ma obhin Owede bho oleriom.

²⁸ "Itue dami, ebla inyin ya aruzu na edughogh, sa adol na enemuom bho, sa ami ta anigha inyin osira epobh.

²⁹ Ibetone ma adol da ami ma erol, ma etughan da aguo dami, ezin bho ami oni ola inwuna ma ologi ekima na ozuruna eghoi, sa reloghoman aruzu dinyin ta ero na ekima.

³⁰ Ezin bho otuonon ami obuburan abar, sa adol dami abhobhogh."

12

*Azizos Wanwuna ma Adama Osirepobh bho
(Amaki 2:23-28; Aluk 6:1-5)*

¹ Da igiel obha, Azizos na aten da arisi ibukpa ma Adama Osirepobh bho, yaa okoi na adighi ma ogbo atughan doyo, sa ike ma oboghi itu ibukpa bho okpir ode.

² Igiel bho Rafarisi bho ibigh bho, sa ifugh inigha ina maa, "Bighe, ogbo atughan doyom na egir abar ola oloko bho omara do ma anwunom ogir da adama osira-epobh bho"

³ Sa Azizos apuran awa maa, "Inyin ta osen do obigh da adire etutu bho ma abar wa Adevidi agir igiel bho okoi adighi ina sekina anwunom doyo bho kere?"

⁴ Ma aguo ina adigh da otu akpuru ta Aziba ka ade ma aberedi ya okpe do ina, bodo anwunom doyo ma ode, ya iro inigha ma rokur ta Aziba kukum bho.

⁵ Bodo, inyin ta osen do da oloko bho, ma aguo rokur iro da Otu ta Aziba ipioghom Adama

Osirepobh bho, yaa obigh do ma awa esor oloko bho kere?

⁶ Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, abar ola apu ma Otu ta Aziba odi ma isen.

⁷ Ise ma inyin uloghom ezin abar wa ugba maa: 'Ami ibara kuma okpon igbirigbir, ya ikol do,' nabo, inyin ka usobh do ma ase obhumeni ma oni wa opioghom do bho.

⁸ Ezin bho, Onyi ta Oni wanwuna ma Adama Osirepobh bho."

Azizos Akoko ma Oni ma Adama Osirepobh bho

(Amaki 3:1-6; Aluk 6:6-11)

⁹ Azizos adua ma ise sa agi ka adigh da ugala Azu bho.

¹⁰ sa abigh oni ola aguo bho na akparian. Sa awa ipuran Azizos maa, "Asoran okoko oni ma Adama Osirepobh bho kere?" Awa ipuran okua boka awa ta ebigb eka ala obhin oler oyo.

¹¹ Sa ina aworan awa maa, "Anyen oni inyin ala anwuna ma onana, sa kugba ma amel adigh da ogugua ma Adama Osirepobh bho, sa ina ka ogiom do ma aguo ka asibh amutiom?"

¹² Onyiomoroni na olei do ma abar apu ma onana kere? Okua adighi beleni, asoran ogir ibebi ma Adama Osirepobh."

¹³ Sa Azizos agba anigha ma oni bho maa, "Selegheni ma aguo doyom." Sa oni bho aselegheni, sa aguo bho abhon aro ma aguo uwedi.

¹⁴ Sa Rafarisi bho idua ka imimian igboloma ma aguo ogigh oyo.

Azizos Obaramotu wa Aziba ason bho

¹⁵ Yaa Azizos aloghoman sa adua ma ise, sa obom ologh anwunom ituonom Ina, sa akoko ma ebla awa.

¹⁶ Sa akikiom awa maa odighi do ma aguo ola anwunom ta eloghom ya igboloma Ina.

¹⁷ Ma aguo ola omuzoghodiom iwowa ta owil Azaya bho maa:

¹⁸ “Obha obaramotu dami wa ami ison bho,
oni wa ami itulan bho, wa na abhonomeni
ma ologi dami bho;

Ami ta alogh Emugh dami da ozu doyo,
sa ta asobh agai ase anigha ma rebhugh bho.

¹⁹ Ina ko obuman do ma obem, bodo omulughu
izul,
oni ko omughon do ma okoroko doyo da
reten bho.

²⁰ Ina ko onwinigi do ma ikpoko ya na enyubhian,
sa ina ko odimigi do ma itani ola na aru ra
odim nyen,

tutun ina ta abhin da igielake asobh ase anigha
ma anwunom.

²¹ Sa rebhugh bho ta ebem ologi da adien doyo.”*

Azizos na Abelzibul

(Amaki 3:20-30; Aluk 11:14-23; 12:10)

²² Da igiel obha sa idi anwunom ibhin oni ola okarabh emugh na anyoghogh, ola aro ma emua
ola aridien na ebomian nyen, iruom ina. Sa ina
akoko ma oni bho, sa oni bho ake ma ofugh abar,
obigh esi.

* 12:21 12:21 Azaya 42:1-4

23 Sa adigh ilologian ologh anwunom bho, sa na epupuran maa, "Onon ko oro do ma onyi ta Adevidi kere?"

24 Yaa, igiel bho Rafarisi bho imughon bho, sa ifugh maa, "Ina na abhin alimon ta Abelzibul, wemu aruru bho na aze ma ikarabh arumugh."

25 Yaa aguo Azizos aloghom iruruan dawa bho, sa agba anigha awa maa, "Irileghom ola arugian na awian ozu doyo ta agoguan amel, sa ema bodo eghun otu ola na awian ozu doyo ko omara do gigiribh.

26 Sa kugba ma Eru bho na aze ma Eru bho na asighe, sa ina na aguo na awian ozu doyo na arugian! Okua ka irileghom doyo ta adighi eka amara gigiribh?

27 Sa kugba ma Ami na abhin alimon ta Abelzibul na aze ma aruru na asighegi, ka anwiiny dinyin na ebhin ere na eze na esighegi? Da ebula okua, awa ta ero ma isobhmase dinyin.

28 Yaa, aguo ami na abhin Emugh ta Aziba na aze ma aruru na asighegi bho, bha iloghome ma irileghom ta Aziba na aru ra atej inyin.

29 "Bodo, ka oni ta adighi eka adigh da otu omomonan ka aghumi ma idiar bho, asigimeni ka na adia abhadi ma omomonan bho, ise kisa ina ta arue amar afoiny otu omomonan bho.

30 "Oni ola orila do na ami, na awian ami; sa oni wa odigh da na ami okokodian bho, na asasaragi.

31 Ebula okua, ami na agba na anigha inyin maa, ebula ikarabh ya oni agir na afugh ibasi ya oni afugh agboloma ma Onyi ta Oni, ta oweleman; yaa, oni ola afugh ibasi agboloma ma Emugh Etutu bho, ko oweleman do.

³² Sa onì ola afugh ikarabh agboloma ma Onyi ta Oni, ta oweleman ina, yaa onì ola afugh ikarabh agboloma ma Emugh Etutu bho, ka oweleman dò ina, adigh dà amum onon, bodò dà amum wà nà aru bho.

Oriren na Itu doyo
(*Aluk 6:43-45*)

³³ “Kugba ma anwa amar akoko ma oriren ma aguo ola abhon, bha itu oriren bho obhon, yaa kugba ma anwa nà amar dò akoko ma oriren bho ma aguo ola abhon, bha itu oriren bho ko obhon dò nyen. Ezin bho nà obhin otu bho nà ologhom oriren bho.

³⁴ Anwiiny ibhorubhoru ikarabh idiar. Inyin ogbo ya iro ma idighi ma ikarabh bho ta edighi eka efugh ibebi afugh. Ezin bho, adien idiar ya onì akokodi amuzoghodi dà olog bho, iye bha iya onì bho nà afugh bho.

³⁵ Oni wà obebi olog bho, nà amutioghom ibebi idiar dà ibebi ya akpol dà olog doyo bho; sa okarabh onì bho, nà amutioghom ikarabh idiar dà ikarabh ya akpol dà olog doyo bho.

³⁶ Ise, bha ami nà agba nà anigha inyin maa, kere kere afugh itei, ya anwunom ifugh bha ta obhin osobh ase onigha awa dà adama osobh ase bho.

³⁷ Ezin bho ta adua dà adien afugh doyom sa anwa ta abhin eyel ase, sa ta adua dà afugh doyom sa anwa ta abhin ebhum ase.”

Ipuru ma Elegh
(*Amaki 8:11,12; Aluk 11:29-32*)

³⁸ Da obhel obha, sa idi itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho ifugh inigha Ina maa: “Oni atughumeni, iyar na obhoroghan obigh elegh da ozu Doyom.”

³⁹ Sa ina aworan maa: “Amum ibasi ola oghilan do ma Aziba, na apuru ma elegh; yaa elegh ola ta oleriom ina bo, aten elegh ta owil Azona.

⁴⁰ Onin aguo wa Azona aro da okurogh obom ena ma isar etitan na isar adugulan bho, obha aguo Onyi ta Oni ta aro da ologi ade bho ma isar etitan na isar adugulan.

⁴¹ Da adama osobh ase bho, anwunom Aninive ta emara egba ma onyoba ebhumeni ma amum onon; ezin bho awa imughon okpokpo ta Azona, sa itibara da ikarabh dawa. Yaa oni ola abugh apu ma Azona odi ma isen!

⁴² Da adama osobh ase bho, Olila aniebhom ebhugh Aseba ta abetina agba ma onyoba ebhumeni ma amum onon; ezin bho, ina adua ma esi egbeiny aru ra anagha ma eloghom abar ta Asolomon. Yaa, oni ola abugh apu ma Asolomon odi ma isen!

*Omula oru ta Okarabh Emugh bho
(Aluk 11:24-26)*

⁴³ “Igiel okarabh emugh adua da ozu oni, sa na ada na agi na ada na aru ma arisisi ya aghighira ma obhorogh esi ola asoran odigh oro. Sa kugba maa na obigh do,

⁴⁴ sa ina ta afugh maa, ‘Ami ta amula agi da otu wa ami idua bho.’ Igiel ina amisi sa abigh maa, otu bho ma oni bo, na omar ogber oselegi ma idiar,

⁴⁵ ise, sa ina ta agi ka abhin ipan odual ikarabh arumugh ya ibhoru ipu ina ma obaraguma oyo, sa awa ta ka edigh erugh da ozu oni bho. Sa edologhuma oni bho ta agurom apu ma aguo aro ma opur igiel bho. Obha aguo ta aro nyen da okarabh amum onon.”

*Oweni na Arumor ta Azizos
(Amaki 3:31-35; Aluk 8:19-21)*

⁴⁶ Aguo ina odidia na afugh na anigha ma ologh anwunom bho, sa onweni na arumor doyo iru ra imara da etire na ebhoroghan oberegian oyo.

⁴⁷ Sa odi oni agba anigha ina maa, “Bighe, onweni doynom na arumor doynom na emara da etire na ebhoroghan ofughan onyom.”

⁴⁸ Sa aworan oni bho afugh maa: “Anyen oweni dami, yaa wa anyen arumor dami?”

⁴⁹ Sa ina aselegheni ma aguo doyo atuom ogbo atughan doyo afugh maa: “Onweni dami na arumor dami bha ogbo iya odi ma isen bho.

⁵⁰ Konikonu ola na agir ito ta Owede dami wa odi da otaininy bho, bha umor dami, na umarani dami, na onweni dami.”

13

*Aşidogh Ogbebh ma Edian bho
(Amaki 4:1-9; Aluk 8:4-8)*

¹ Da onin adama obha, sa Azizos amite da otu bho agi ka aro ma adilade da aka abadi bho.

² Sa obom ologh anwunom iko ina ikiton ma ola ina agi ka apel adigh da oghugh aro ma adilade, sa ologh anwunom bho imara da egbolom.

³ Sa agba ma adizo idiar anigha awa da rasidogh maa: “Inagha o! Ogbebh ma edian agi da osi doyo ka ogbebh edian.

⁴ Sa igiel bho ina akpo ikpo edian bho asar bho, sa idi imel da eten, sa inur bho iru ra ikpokpoiny ide imadon.

⁵ Yaa idi sa imel da ade ogbeoma, esi ola odoghoh bho okudum do. Sa irabh epa ma osu ma aguo odoghoh bho okudum do bho.

⁶ Yaa igiel bho ogogo amite bho, sa inyun ighaghara da ebula aguo ikika oro do bho.

⁷ Sa idi imel da ekuko ibubulom, sa ekuko ibubulom bho isu ikpegiom edian bho ibhughudi izegi.

⁸ Sa idi imel da obebi ade, sa imum imuma ya iwal ewala na adusubh (100) abin, idi erabharabh (60) abin, sa idi imum adusubh na diobh (30) abin ise.

⁹ Wa anwuna ma ato, anagha o!”

Ezin Asidogh bho

(Amaki 4:10-12; Aluk 8:9-10)

¹⁰ Sa ogbo atughan bho iru ra ipuran ina maa, “Ezin ka ere ka anwa na aroghan asidogh na anigha awa bho?”

¹¹ Sa ina aworan awa afugh maa, “Da inyin bha na onigha ma ologhom idiar ewogina irileghom otenainy; yaa unigha ani do awa.

¹² Ina oni wa anwuna bho ta ologhom ogbam, ma aguo ola ina ta anwuna ma abutu, yaa ina oni wa onwuna do bho, ta owor nyen ya ina anwuna bho.

¹³ Ami idin okua na abhin asidogh na afughan awa:

“Ezin bho ta ekpon, yaa ko obigh do.

Awa ta enagha, yaa awa ko omughon do emughonyan nyen.”

14 Sa ta omuzoghodiom onigha awa ma iwowa ta Azaya maa:

“ ‘Da omughon bha ta emughon sa ko omughonyan do;

da obigh bha ta ebigh, yaa ko olelegi do.

15 Na okparameni ma rologi anwunom inyen;

sa na obulugi ma rato dawa,

sa na okpegi ma aridien dawa,

ma ola awa ibhin do ma aridien dawa ebigh abar,

sa imughon do na rato dawa,

ma aguo ola awa ka omughonyan do el-oghoman eten.’

16 Yaa, na otutumeni inyin ogbo ya aridien bho na ebigh esi bho, sa rato bho na emughon bho.

17 Yagiagai, ami na akparameni na agba na anigha inyin maa, adizo ariwil na ibebi anwunom emar ebhoroghan obigh idiar ya inyin na obigh bho, yaa ibigh do, na omughon idiar ya inyin na omughon bho, yaa imughon do.

*Azizos agba ma ezin Asidogh
Ogbebh ma Edian bho Osisigheni*

18 “Ebula okua, imare ma enagha ma ezin asidogh ogbebh ma edian bho.

19 Konikoni ola amughon aduom irileghom bho, sa ina omughonyan do, bha okarabh oni bho aru ra asighe ma ikpo edian ya ugbebh da ologi oni bho. Inyen bha ikpo edian ya imel da eten bho.

20 Yaa ikpo edian ya imel da ade ogbeoma bho, bha anwunom ya imughon asugbagba bho, sa ida epa ibhin da alibhon ologi.

21 Yaa isi do ma ikika iya awa, kpelemen i mara ma ekudi obhel, sa imel idua ma igiel aligam aruzu bodo ka uponoma awa da ebula asugbagba bho.

22 Sa iya imel da edum ibubulom bho, bha ogbo ya imughon asugbagba bho, sa inyoghonyogh emaranwunom na eralma ogbo elila ivimom asugbagba bho, sa awa orue do ma omum itu.

23 Yaa, ikpo edian ya imel da obebi ade bho, bha ogbo ya imughon asugbagba bho sa imughonyan bho, sa imum itu gai, idi iwal ewala na adusubh (100), sa idi erabharabh (60), sa idi adusubh na diobh (30) abin ise, da ikpo ya ubhin ugbebh bho.”

Asidogh Ibutula da Osi bho

24 Sa ina arogh opan asidogh afugh maa: “Ir-ileghom otenainy aguban oni ola agbebh ibebi ikpo edian da osi doyo.

25 Yaa igiel bho anwunom bho na ekodu bho, sa oni ologian adien doyo agi ka alogioghom ibutula da esadio ibukpa bho sa aten adua.

26 Sa igiel imunumun ibukpa bho irabh imite bho, sa ibutula bho eka irabh imite.

27 “Sa arubana bho igi ka itei wanwuna ma osi bho ifugh maa, ‘Wemu, wokuma ugbebh ibebi ikpo ibukpa da osi doyom? Okua ka ibutula iwol da aken emite?’

28 “Sa ina aworan awa maa, ‘Oni ologian adien agir okua.’

“Sa arubana bho ipuran ina maa, ‘Iyar ogi ka obugion osighegi kere?’

²⁹ “Sa ina aworan maa, ‘Eenyi, boka inyin ubaram na ibukpa bho obugion na ibutula bho.

³⁰ Imara iwal ayi esu emum itu. Sa da igiel obu edian bho, ami ta aruom ogbo obu edian bho, ma edia ebugion ibutula bho ma aguo ola to okokodi oghorogi obhugi orobh. Yaa ta okokodi ma ibukpa bho okpol da esi eko dami.’”

Asidogh Ekpo Amustad bho
(Amaki 4:30-32; Aluk 13:18-19)

³¹ Sa ina arogh opan asidogh anigha awa maa, “Irileghom otenainy aguban ekpo amustad ola oni abhin agbebh da osi doyo.

³² Ebla aguo ina akir apu da ebla ikpo ya na ogbebh bho eka, igiel na asu abugh, bha abugh apu ma aguo ighogho amobobh na esu na etei bho, sa na aten oriren, ma ola inur anyu bho na egi ka elo ma arutu da igha bho.”

Asidogh Ayist bho
(Aluk 13:20-21)

³³ Sa ina arogh opan asidogh maa, “Irileghom otenainy aguban onyikikara ayist ya aniebhom abhin alogh da otoma isar-abafu edian ibhugh, sa iwubhmeni ma ebla edian bho.”

Ezin wa Azizos Arughom Rasidogh bho
(Amaki 4:33-34)

³⁴ Azizos abhin da asidogh afugh ebla idiar inyen anigha ma ologh anwunom bho. Sa bebina abar ola ina afugh anigha awa ola ina obhin do ma asidogh afugh na oro do.

³⁵ Okua bho inyen imuzoghodiom abar wa owil
bho awa bho maa:

“Ami ta akpaton onu dami arogh rasidogh,
sa ami ta agba ma idiar ya odi da
ewogina amutiom, ka da opur obeton
emaranwunom bho.”*

Ezin Asidogh Ibutula bho

³⁶ Sa Azizos agbogion akokodian bho agi ka
adigh da otu, sa ogbo atughan doyo iru ra itei ina
ifugh maa, “Gba ma ezin asidogh ibutula ya da osi
bho ma anigha iyar.”

³⁷ Sa ina aworan afugh maa, “Oni wa agbebh
ibebi ikpo edian bho bha Onyi ta Oni.

³⁸ Osi bho bha emaranwunom bho, ibebi ikpo
bho bha anwiiny irileghom bho, yaa ibutula bho
bha anwiiny ta okarabh oni bho.

³⁹ Sa oni ologian adien wa agbebh ibutula
bho bha eru bho. Ibia bho bha ekunuguma
emaranwunom bho, sa ogbo obu bho bha itile-
duom ta Aziba.

⁴⁰ “Okua adighi beleni, aguo ta obugion ibutula
bho okokodi obhugi bho, obha bha aguo ta aro da
ekunuguma emaranwunom.

⁴¹ Onyi ta Oni ta aruom itileduom doyo, sa ta
esighegi da irileghom doyo ma okpo ya na elege
ma anwunom ma ogir ikarabh bho, na ebla idighi
ma ikarabh bho.

⁴² Sa ta erobhodi awa elogh da eba anya bho,
da esi wa edi na oghir ibubura odi bho.

* 13:35 13:35 Rasor 78:2

⁴³ Igiel obha, ibebi anwunom bho ta ewar aguo ogogo bho da irileghom ta Owede dawa. Wa anwuna ma rato, amar anagha o!

Asidogh Ewogina Idiar Edim

⁴⁴ “Irileghom otenainy aguban idiar edim ya odi da ewogina da osi ma ola oni agi ka abigh, sa aputa awogi. Sa da ebula ibo bho, sa adua ka awol ebula idiar ya ina anwuna bho, sa abhin agho ma egbolom osi bho.

⁴⁵ “Ologhom ise, irileghom otenainy aguban oni abua ola na adua ma esi na aten esi na abhoroghan ibebi ibolo.

⁴⁶ Sa ka abigh odi obolo obom abua, sa agi ka awol ebula idiar ya ina anwuna bho, sa abhin agho ma obolo bho.

Asidogh Ogbo bho

⁴⁷ “Ologhom ise, irileghom otenainy aguban ogbo ola usoroni da abadi sa adien kere kere ina igi ka isin.

⁴⁸ Igiel bho ina bho isin ogbo bho imuzo bho, sa ikumiku bho ikpor ogbo bho ibhuneni da egbolom, sa iro ma adilade ison ibebi ina bho ilogi da egunu, yaa ikarabh bho, sa awa irobhodi.

⁴⁹ Obha aguo ta aro da ekunuguma emaranwunom bho. Itileduom ta Aziba ta egi ka eson idighi ma ikarabh bho da esadio ibebi bho,

⁵⁰ sa ta erobhodi awa elogh da eba anya bho, da esi wa edi na oghir ibubura odi bho.

⁵¹ “Inyin omughonyan ebula idiar inyen kere?”

Sa awa iworan ina maa, “Yii.”

⁵² Sa ina aworan awa maa, “Ebula okua, konikoni atughumeni oloko bho ola ada

ma atughan irileghom otenainy bho abhin,
bha aguban oni wa anwuna ma otu bho, sa
amutioghom imom na igbainy idiar ya ina alogi
aguri da igba idiar edim doyo bho.”

Owil Ogboema na Olei do ma Abar
(Amaki 6:1-6; Aluk 4:16-30)

⁵³ Sa Azizos adua ma ise ma igiel bho ina na
arogh asidogh inyen awele bho.

⁵⁴ Sa ina agi da ema doyo ka atughumeni awa
da ugala dawa, ma ola awa ibaghagha. Sa awa
na epupuran maa, “Eloghom abar onon na adien
ilologian inyen ka adua da aken eru?”

⁵⁵ “Onon Onyi ta odugi ma idiar bho do kere?
Oweni doyo ubhelegi do ma Ameri kere? Sa
arumor doyo bha Azemsi na Azosefu na Asaimon
na Azud do kere?”

⁵⁶ Ebla arumarani doyo bo na iyar isen kere?
Okua ka ebla inyen idua da aken eru?”

⁵⁷ Sa rologi dawa igurom da ebula oyo.

Yaa Azizos afugh anigha awa maa, “Ubhin do
ma owil otuom abar da ema doyo na eghun otu
wa ina amite bho.”

⁵⁸ Ebula aguo awa odumom do bho, sa ina ogir
do ma adizo ilologian ise.

14

Omugh ta Azon Owurmamu bho
(Amaki 6:14-29; Aluk 9:7-9)

¹ Igiel bho Erod wemu irileghom odi agba
ebhugh* bho, amughon odu ta Azizos bho,

* **14:1 14:1** Erod aro ma wemu irileghom odi agba da inya abin
da ebhugh Izrel.

² sa ina afugh anigha ma robaramotu doyo maa, "Onon ta aro ma Azon Owurmamum bho; ina na abetina da omugh! Obha ezin bho ralimon inyen na ikpasan ina bho."

³ Ezin bho Erod abol Azon, sa aduom da ikoli ma ebula Erodias ani ta Afilip umor doyo.

⁴ Ezin bho Azon afugh anigha ina maa: "Na osoran do nyam ma obhin Erodias ani."

⁵ Sa Erod abhorogh ogigh Azon, yaa ina aghil anwunom bho, ezin bho awa eloghom ma Azon owil.

⁶ Da adama eyal imara ta Erod, sa onyani ta Erodias agher da amisigh ogbo ode bho ma ola adigh ologi ma Erod.

⁷ Ebula okua, sa Erod asibhigha aguan onigha onyani bho kere kere abar ola ta apuru ina.

⁸ Sa onyani bho agi ka apuran onweni doyo ma abar wa ina ta apuru bho, sa oweni doyo aruom ina ma ogi ka ogba onigha Erod maa, "Nigha ami ma isen isen emu ta Azon Owurmamum bho da ekpa imobh."

⁹ Sa olilema bho abogina, yaa ebula izo bho na ogbo ode bho, sa ina aruom awa ma onigha onyani bho ma abar wa ina apuru bho.

¹⁰ Sa ina ato ma anwunom ma ogi ka osobh emu ta Azon da ologi ikoli bho.

¹¹ Sa awa irol emu bho da ekpa imobh ra inigha ma ogbara onyani bho, sa onyani bho abhin ka anigha ma onweni doyo.

¹² Sa ogbo atughan ta Azon igi ka irol ekuna bho idua ka idi, sa igi ka igba inigha ma Azizos.

*Azizos Anigha ma Edian ma
Diobh na Iwal Onir na Ogbo Ewala (5,000) Oni
(Amaki 6:30-44; Aluk 9:10-17; Azon 6:1-14)*

¹³ Igiel bho Azizos amughon abar wa amutuma ma Azon bho, sa ina kukum adigh da oghugh sa adua agi ma esi ola aro kukunum. Sa aguo ologh anwunom bho imughon bho, sa awa idua da rema dawa iwol ya awel ituonon ina.

¹⁴ Igiel bho ina na abhun da egbolom bho, sa ina abigh obom ologh anwunom sa igbirigbir awa idighi ina, sa akoko ma ogbo asunwer ya odi da ologh bho.

¹⁵ Igiel bho adio na atei adule bho, sa ogbo atughan bho iru ra ifugh inigha ina maa, "Onon esi ola odi kukunum, yaa obhel na aten. Ruome ma ologh anwunom bho ma edua egi da rema bho ka eghoyogh edian ya awa ta ede."

¹⁶ Yaa Azizos afugh maa, "Na osoran do awa ma odua. Inigha awa ma abar ode."

¹⁷ Sa iworan ina maa, "Iyar unwuna do ma abar esi onon, aten ogbo ikpokpogh abredi na iwal ikpo ina."

¹⁸ Sa ina aworan maa, "Ibhine ma eru ma isen."

¹⁹ Sa ina aruom ologh anwunom bho ma ero ma adilade da ighogho bho. Sa ina abhin ogbo ikpokpogh abredi bho na iwal ikpo ina bho, sa abeka akpon da otainy atutumeni ma edian bho. Sa ina apupugion anigha ma ogbo atughan bho, sa awa irugi inigha ma ologh anwunom bho.

²⁰ Sa ebla awa ide, sa ileghan konikoni, sa ikokodi ma ipereper ya isughian bho imuzoghodi diobh na iwal (12) arukpuom.

21 Aro ka diobh na iwal onir na ogho ewala (5,000) ilobhiri anwunom ide. Uwal ani do ma anwani na igbara anwiiny ya ide ani bho.

Azizos Arile da Anyu Amum
(Amaki 6:45-52; Azon 6:15-21)

22 Da onin obhel obha, sa Azizos anugi ma ogbo atughan doyo, ma edigh da oghugh edia ebetina na ina ibeiya da akubo bho, yaa ina ta aro abara tutun ka ina na aruom ologh anwunom bho ma oyeleghe omadon.

23 Igiel bho ologh anwunom bho na eyeleghe bho, sa ina asin da anyu igu ka asiseiny tutun adio akpegi, sa ina kukum aro ma ise.

24 Da obhel obha, oghugh bho na agi ma eg-beiny da obodo bho, sa opokan amum bho na aboroghom awa, ezin bho ogim bho na agim na adama awa.

25 Igiel bho ateji obhel ogir wa ameghele† bho, sa Azizos arile da anyu amum agi ka ateji awa.

26 Yaa igiel bho ogbo atughan bho ibigh aguo ina na arile da anyu amum bho, sa rologi dawa ikpoyogh, sa ifugh maa, “Obha emugh o,” sa ikpo ma izul da ebula arugugu.

27 Ogbo na onin, sa Azizos afugh anigha awa maa, “Ikpo ma ologi. Oni ko oghil arugugu. Ami!”

28 Sa Apita afugh maa, “Wanwuna, kugba ma anwa na aguo gai, bha ruome ami ma orile da anyu amum bho oru doynom.”

† 14:25 14:25 Obhel ogir wa ameghele Obeton da isar ka otei da odin akiloki ma ameghele. Idi ogbo na ebara ma asiro, idi etitan, idi adugalan.

29 Sa ina aworan maa, "Tue." Sa Apita adua da oghugh bho asor arile da anyu amum bho na agi da Azizos.

30 Sa aguo ina abigh emi ogim bho, sa arugugu isibh ina, sa ina ake ma odin, sa ina amulughu afugh maa, "Wanwuna, tenemeni ami."

31 Ogbo na onin, sa Azizos agiom aguo doyo asibh ina sa afugh anigha ina maa, "Oni ologi imara oghua do, ologi doynom na akpo ma ere?"

32 Sa iwal awa ipel idigh da oghugh bho, sa ogim bho alia.

33 Sa ogbo ya odi da oghugh bho ikpudian inigha ina da ozuruna eghoi, sa ifugh maa, "Yagiagai, anwa Onyi ta Aziba."

34 Sa awa ibei ka isul da Agenesaret.

35 Sa anwunom ema bho ilelegi ina, sa iruom ka obhinogh ebla ogbo asunwer da eghighira bho oru doyo.

36 Sa awa ilegh ina maa ina amara ma ogbo asunwer bho ma okulan bebina esi bho ulabh akapa doyo bho, sa ebla ogbo ya ikulan bho idum iman.

15

Itotogi Odudul (Amaki 7:1-13)

1 Da igiel obha, sa Rafarisi bho na itughumeni ma oloko bho idua da Azeruselem igi ka ipuran Azizos maa,

2 "Ezin ka ere ka ogbo atughan doynom na epie ma odudul ibom rowede bho? Awa ititila do ma aruguo dawa kisa na ede ma edian!"

³ Sa ina aworan awa maa, “Yaa, inyin eka ka inyin na odin ere na obhin da odudul dinyin na okpon oloko ta Aziba na okirimeni?”

⁴ Ezin bho Aziba agba maa, ‘Zuruna ma eghoi anigha ma onweni na owede doyo’* sa ‘Oni wa afugh ikarabh agboloma ma onweni doyo bodo owede doyo, ta ogigh.’†

⁵ Yaa inyin na otughumeni maa, okpe bo kugba ma oni agba anigha ma onweni doyo, bodo owede doyo maa, idiar ya ina ka ibhin alogh aguo anigha awa bho ma iya Aziba.

⁶ Sa aro ma ola oni bho ozuruna do ma eghoi anigha ma owede doyo. Okua bha inyin na ogbogion oloko ta Aziba na otuonon ratughumeni dinyin.

⁷ Inyin ibhelebbhel! Asoran gai ya Azaya awa agboloma inyin bho maa,

⁸ “‘Anwunom inyen na ebhin arunu dawa na ebuom ami,
yaa rologi dawa isigima ami.

⁹ Awa na ekol ami ma obhubho ikpo,
sa na etughumeni ma itotogi anwunom ma aguo roloko ta Aziba.’”‡

*Idiar ya na Epie ma Oni bho
(Amaki 7:14-23)*

¹⁰ Sa ina akokodi ma ologh anwunom bho afugh maa, “Imare ma enagha, ma emughonyan o!

* 15:4 15:4 Edua 20:12; Oloko 5:16 † 15:4 15:4 Edua 21:17; Itot 20:9 ‡ 15:9 15:9 Azaya 29:13

11 Abar wa na adigh da onu oni bho do, ma wa na apie ma oni bho. Kpelemeni bha abar wa na amite da onu bho na apie ma oni."

12 Sa ogbo atughan bho iru ra ipuran ina maa, "Anwa aloghom maa rologi Rafarisi bho na egurom ma igiel bho awa imughon inyen bho kere?"

13 Sa ina aworan awa maa, "Kere kere oriren ola Owede dami wa odi da otenainy ogbebh do, ta oburon."

14 Iwelemanewa awa, ogbo ya obigh do ma esi na erileghom ogbo ya obigh do ma esi. Sa, kugba ma oni ola obigh do ma esi arileghom oni ola obigh do ma esi, iwal awa ta emel edigh da ogugua."

15 Sa Apita agba anigha ina maa, "Gba ma ezin asidogh onon asisegheni ma anigha iyar."

16 Sa ina aworan maa, "Isen eka bha inyin ta omughonyan do nyen kere?"

17 "Inyin uloghom do maa, kere kere abar ola adigh da onu na awol da okurogh, sa na atenegian atin ma ola na oni na orobh kere?"

18 Yaa, idiar ya na edua da onu na emite bho, idua da ekpo ologi bho emite eru, iye bha ya na apie ma oni bho.

19 Ezin bho, da ekpo ologi bho, bha esi ikarabh iruruan ya ogigh oni, na orile isorogi, §ode ema, obigh abigh, ogba onyoba igunugha, ogba oni opie na emite na eru bho.

20 Inyen bha ya na apie ma oni bho, yaa oni ma oweleman otitila aguo kisa ode edian na opie do ma oni."

§ 15:19 15:19 *Orile isorogi* Agboloma ma anwunom ya odi da ilom ya na egi ma arigi.

Ologi Imara Ani Akenan bho

(Amaki 7:24-30)

²¹ Sa Azizos adua ma ise agi da agba Ataya na Asidon.

²² Ise sa ani ola ebhugh Akenan amite aru ra aleghe maa, "Wanwuna, Onyi ta Adevidi, kpone ami ma igbirigbir! Eru na abam onyani dami ma okparakpar aguo."

²³ Yaa, Azizos na oworan do ina bebina abar. Sa ogbo atughan bho iru ra ilegh ina maa, "Ze ina ma asighe, ezin bho ina na aleghe na atunom iyar."

²⁴ Sa Azizos aworan ani bho maa, "Uruom do ami ma otun ipan ogbo oru, yaa uruom ami ma oru da ronana ya na ebhe bho, da anwunom Izrel."

²⁵ Sa ani bho aru ra akpudian anigha ina aworan maa, "Wanwuna, loghe ma aguo ma anigha ami."

²⁶ Sa ina aworan maa, "Na osoran do ma orobh edian igbara anwiiny bho onigha asibogho."

²⁷ Sa ani bho aworan maa, "Okua gai, Wanwuna. Yaa, anwiiny asibogho bho eka na ede ma ipereper ya na edua da akpata ode ta wanwuna awa na emeleghu bho."

²⁸ Ebula okua, sa Azizos aworan ina maa, "Ani bho, alubugh ologi imara doym! Amite ma aguo anwa na abhorogh bho." Sa onyani ani bho adum epa da ogbo obhel obha.

Azizos Akoko ma Adizo Anwunom

²⁹ Sa Azizos adua ma ise agi da aka abadi Agalili sa asin da anyu igu ka aro ma adilade.

³⁰ Sa obom ologh anwunom iru doyo. Awa ibar na ogbo ya na edikighu ma regha, ogbo

ikpom aridien, arukula, remua, na ogbo ya na enwereghu ma adien kere kere adizo rasunwer ka iguri da aka asike doyo, sa ina akoko awa.

³¹ Sa ologh anwunom bho ibaghagha da ebula idiar ya awa ibigh bho. Remua bho na efugh afugh, ogbo ya na ebogina bho na okoko odumeni, sa arukula bho na erile, sa anwunom ikpom aridien bho na ebigh esi. Sa awa itutumeni ma Aziba Izrel.

*Azizos Anigha ma Diobh Onir (4,000)
Anwunom Edian
(Amaki 8:1-10)*

³² Sa Azizos akokodi ma ogbo atughan doyo agba maa, "Igbirigbir ologh anwunom bho na edighi ami. Ezin bho onon oleghemeni isar adama na ero na ami sa bebi na abar ola ta ede bo. Yaa, ami ibhorogh do ma oruom awa ta eyel okoi, boka awa ifumu da eten bho."

³³ Sa ogbo atughan bho ipuran ina maa, "Ta otei da aken ikpokpogh abredi ya ta elei onigha obom ologh anwunom inyen, da esi ola odi kukunum okonon?"

³⁴ Sa Azizos apuran awa maa, "Inyin unwuna ini ikpokpogh abredi?"

Sa awa iworan maa, "Oduai ikpokpogh abredi, na onyikikara igbara ikpo ina."

³⁵ Sa ina aruom ologh anwunom bho ma awa ero maa adilade da ade.

³⁶ Sa ina abhin odual ikpogh abredi bho na ina bho, sa anigha ma alisebh Aziba, sa apupugion anigha ma ogbo ogir bho ma orugi ologh anwunom bho.

³⁷ Sa ebla awa ide ileghan, sa ikpokpo ma ipereper ya isughian bho ilogi imuzoghodi ma odual arukpuom.

³⁸ Ogbo ya ide ma abredi bho, bha diobh onir (4,000) ilobhiri. Uwal ani do ma ranwani na igbara anwiiny.

³⁹ Sa ina aruom ologh anwunom bho ma oten oyeleghu, sa ina adigh da oghugh agi da ebhugh Amagadan.

16

Rafarisi na Rasadusi Ipuru ma Elegh da Aguota Azizos

(Amaki 8:11-13; Aluk 12:54-56)

¹ Sa Rafarisi bho na Rasadusi bho iru ra oda Azizos okpon, sa ipuru ma ina aleriom awa ma elegh da otenainy.

² Sa ina aworan awa maa, "Igiel obughubugh bho abam aguododo ma adule, sa inyin na ogba maa, 'Emu adio bho ta abhon.'

³ Yaa ka obughubugh bho abam aguododo sa adebh adiro, sa inyin na ogba maa, 'Emu adio bho ko obhon do ma adidon.' Inyin na orue na obhin obughubugh bho na ologhom aguododo emu adio bho ta aro, yaa inyin urue do ma omughonyan elegh wa robhel ekunuguma bho.

⁴ Amum ibasi ola oghilan do ma Aziba, na apuru ma oleriom oyo ma elegh, yaa elegh ola ta oleriom bo, aten elegh ta Azona." Sa ina awele awa aten adua.

Ayist ta Rafarisi na Rasadusi bho
(Amaki 8:14-21)

⁵ Igiel bho ogbo atughan bho na ibeiy da akubo bho, sa awa iloghoman maa awa na eweletian ohar na abredi obhin ogi.

⁶ Sa Azizos akikiom awa maa, "Ilelegi, ma ekpona ma ayist ta Rafarisi bho na Rasadusi bho."

⁷ Sa awa ibhin akikiom bho idighom da iberegian maa, "Aguo iyar obhin do ma abredi oru bho."

⁸ Yaa Azizos amughonyan abar wa awa na eberegian bho, sa agba maa, "Inyin ogbo ya ologi imara oghua do! Inyin udin ere na okuanan na ogboloma ma aguo inyin obhin do ma abredi bho?"

⁹ Isen eka bha inyin ta omughonyan do, bodo inyin urue do ma oruruan, ma onu owal arukpuom ipereper abredi ya ipel da ogho ikpokpogh abredi ya diobh na iwal onir na ogho ewala (5,000) anwunom ide bho, kere?

¹⁰ Bodo onu owal arukpuom ya utei da odual ikpokpogh abredi ya diobh onir (4,000) anwunom ide sa ipel bho kere?

¹¹ Eka ma ola inyin omughonyan do ma ami ifugh do agboloma ma abredi? Yaa ikpona ma ayist Rafarisi bho na Rasadusi bho!"

¹² Ise kisa awa imughonyan maa, ina na ofugh do agboloma ma ayist abredi, yaa ina agba agboloma ma adien atughumeni ta Rafarisi bho na Rasadusi bho.

*Aputa Agba ma Azizos Amutiom
(Amaki 8:27-30; Aluk 9:18-21)*

13 Sa Azizos agi da ebhugh Asizeria da Afilipai, sa apuran ogbo atughan doyo maa, “Anwunom na egba ma Onyi ta Oni ka anyen?”

14 Sa awa iworan ina maa, “Idi na egba ma anwa Azon Owurmamum bho, ipan sa na egba ma anwa Ilaiza, ipan ogbo sa na egba ma anwa Azerimaya, bodo ma odi oni awa ariwil bho.”

15 Sa ina apuran awa maa, “Yaa inyin na ogba ma ami ka anyen?”

16 Sa Asaimon Apita aworan maa, “Anwa Akraist, Onyi ta Aziba wa odi da aghudum bho.”

17 Sa Azizos aworan maa, “Ebel oyom Asaimon, onyi ta Azona. Ipulupul na asi igba do ma ewogina onon emutiom enigha nyam, yaa Owede dami wa odi da otenainy bho.

18 Sa ami na ka abaram na agba na anigha nyam maa, anwa Apita, ami ta alo ma asosi dami da anyu ogbeoma onon, sa ralimon adugh ko orue do enegimeni ina.

19 Ami ta anigha nyam risabi irileghom otenainy, sa kere kere abar ola anwa ibhadi da ade bho na obhadi da otenainy, sa ola anwa ikogion da ade bho, na okogion da otenainy.”

20 Da igiel obha sa ina aghaghana ma ogbo atughan bho ma awa ogba do enigha ma oni ma ina Akraist bho.

*Azizos awa Agboloma ma Omugh Doyo
Na Obetina da Omugh Doyo*

(Amaki 8:31—9:1; Aluk 9:22-27)

21 Obeton da igiel obha, sa Azizos ake ma ogba osegheni inigha ogbo atughan doyo ma aguo akpe ina ma ogi da Azeruselem, ka obigh adizo

aligam aruzu da aruguo ikei bho, na ogbo arumu rokur bho, na ogbo-atughumeni oloko bho, sa awa ta egigh Ina, sa ina ta abetina da oleghemeni isar adama bho.

²² Sa Apita abhin ina aten da aka, sa abhin ogagaman okoroko afugh anigha ina maa, "Wanwuna, ko ofugh okua. Aziba adighi ma etutu! Abar ola okua omutuma do nyam!"

²³ Sa ina atibara aworan Apita maa, "Eru, tene da aman dami! Anwa na adagian ka ami, ezin bho anwa na obhin do ma idiar ta Aziba atuom abar, yaa ya igboloma ma onyiomoroni."

²⁴ Sa Azizos afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Oni ola na eral otuonom ami, aghel ozu doyo, arol emigirenian oriren doyo, atuonom ami."

²⁵ Oni wa na abhorogh otenemeni aghudum emaranwunom doyo bho, ta arobh aghudum doyo. Yaa, oni wa atun ami arobh aghudum emaranwunom doyo bho, ta atei aghudum.

²⁶ Yaa akere asuo, wa oni ta atei ka anwuna ma ebila emaranwunom bho, adinom aghudum doyo? Bodo, ka oni ta abhin ere arur aghudum doyo?

²⁷ Ezin bho, Onyi ta Oni na aru na isosorogian ta Owede bho, sekina itileduom doyo, sa ta akpe ma oni ise ma ya ileghan ya ina agir bho.

²⁸ "Yagiagai, ami na akparameni na agba na anigha inyin maa, idi inyin ya imara ma isen bho, ka omugh do tutun ta ebigh eruoma Onyi ta Oni da irileghom doyo."

17

Onwegina Ozu ta Azizos
(Amaki 9:2-13; Aluk 9:28-36)

¹ Odin adama iten, sa Azizos abhin Apita, na Azemsi na Azon umor doyo, sa abhin awa abhun da anyu igu esi ola awa kukum iro.

² Sa ina anwegina ma ozu da amisigh dawa, sa amisigh doyo amu ma aguo ogogo bho, sa ibura doyo iwar aguo ebalabal.

³ Sa Amozizi na Ilaiza imite da amisigh dawa na eberegian ina.

⁴ Sa Apita afugh anigha ma Azizos maa, "Wanwuna, ya abhon aguo iyar odi ma isen bho! Kugba ma ta asoran bha, dighi ami igim isar arutu akpuru ma esi onon: odi ta aro ma ola oyom, yaa odi ta aro ma ola Amozizi, sa odi ta aro ma ola Ilaiza."

⁵ Ina odidia na afugh, sa obughubugh bho akpegiom awa. Sa okoroko adua da obughubugh bho asi amite maa, "Onon Onyi etulan dami, wa na agir ya na edigh ami ma ologi bho. Inagha ina!"

⁶ Sa igiel bho ogbo atughan bho imughon okoroko bho, sa ibom arugugu isibh awa, sa imel ibobhian.

⁷ Sa Azizos aru ra akulan awa afugh anigha awa maa, "Ibегina, oni ko oghil arugugu."

⁸ Sa awa ibegion ramisigh dawa, yaa ibigh do ma opan oni aten ina Azizos kukum.

⁹ Sa aguo awa na esor da igu bho, sa Azizos anyagh rato dawa agba maa, "Oni ko ogba ma

aghim bho ma enigha ma oni, tutun Onyi ta Oni ta abetina da omugh."

¹⁰ Sa ogbo atughan bho ipuran ina maa, "Itughumeni ma oloko bho itun ere na egba ma Ilaiza ta adia aru?"

¹¹ Sa ina aworan afugh maa, "Ilaiza ta aru gai, sa ta atughuman ebla idiar."

¹² Yaa ami na agba na anigha inyin maa Ilaiza na aru aten, yaa anwunom ilelegi do ina, kpelemen, awa irughom ina ma iya awa ito da rologi dawa. Obha aguo na atuan nyen Onyi ta Oni ma ogbika da aruguo dawa."

¹³ Ise kisa ogbo atughan bho imughonyan maa, oni wa ina afugh na agboloma na anigha awa bho ma Azon owurmamum bho.

Azizos Akoko ma Onyi Ola Okarabh Emugh na Anyegi

(Amaki 9:14-29; Aluk 9:37-43)

¹⁴ Sa awa iru ra itei ologh anwunom bho, sa odi oni aru doyo ra akpuluman anigha ina.

¹⁵ Sa oni bho afugh maa, "Wanwuna, kpone ma igbirigbir onyi dami, ezin bho ina na anwer asunwer ena ola na anyegi ina. Adizo robhel na arobh ina na alogh da anya, bodo da amum."

¹⁶ Sa ami ibhin ina iruom ogbo atughan doyum, yaa awa irue do ma okoko oyo."

¹⁷ Sa Azizos aworan afugh maa, "Sei, amum ola ologi imara oto, ya na erugh adol itei! Ami ta aro na inyin abia eka? Ami ta ane ma adol dinyin ka ate eka? Ibhine ma onyi bho ma eruom ami ma isen."

18 Sa Azizos ababagina ma okarabh emugh bho, sa amite adua da ozu onyi bho, sa ina adum epa ma onin obhel obha.

19 Ise, sa ogbo atughan bho iru ra ipuran Azizos da adukun maa, "Ezin ka ere ma ola iyar orue do ma oze okarabh emugh bho osighe?"

20 Sa ina aworan awa maa, "Ezin bho ologi imara dinyin ta oghua do. Yagiagai, ami na akparameni na agba maa, ka inyin utei ologi imara ola odi ma aguo ekpo oriren amustad sa inyin ufugh unigha ma igu onon maa, 'Betina ma isen ka aro ma ebha,' sa ta abetina. Abar ola ta akpar apu inyin ogir ka oro do."

21 Yaa aten da asiseiny na one okoi bodo, ola okonon ko orue do adua.

*Azizos Amula Awa Agboloma ma Omugh Doyo
(Amaki 9:30-32; Aluk 9:43-45)*

22 Da igiel bho awa inwe ikokodjan da Agalili bho, sa Azizos afugh anigha awa maa, "Na atuan igiel ta owol Onyi ta Oni obeton ologh da aguo ogbo ya odi da adilade alimon.

23 Sa awa ta egigh ina, sa da abin isar adama, sa ina ta abetina da omugh." Sa ogbo atughan doyo idigh ibom ikunu.

Otua otua Otu ta Aziba

24 Sa aguo awa idigh da Akapanum bho, sa igunmotua Otu ta Aziba iru ra itei Apita ipuran

maa, “Oni atughumeni dinyin na atuaghan otua okpoki iwal emu aduma ogir *bho kere?”

²⁵ Sa ina aworan maa, “Yii,” ina na akpe, yaa igiel ina adigh da ologi otu bho, sa Azizos awalama apuran ina maa, “Asaimon, anwa ibigh eka? Arulala emaranwunom bho na esobh otua na enigha ma anwiiny dawa kere, bodo ka na egun da aguo risoloma?”

²⁶ Sa Aputa aworan maa, “Da aguo risoloma.” Sa Azizos afugh maa, “Okua sa anwiiny bho idigh ani do.”

²⁷ Yaa, aguo ola ko ogamameni do ma rologi dawa, bha sore da obhiy ka atori ma amukpabh, sa opur ena wa anwa ta akor bho, bha betone ma akpaton onu bho, sa anwa ta abigh okpoki. Bhine ma ka atua ma abin dami na ita oyom.”

18

*Oni wa ta abugh apu da irileghom bho
(Amaki 9:33-37; Aluk 9:46-48)*

¹ Da igiel obha, sa ogbo atughan bho iru ra ipuran Azizos maa, “Anyen oni wa abugh apu da irileghom otenainy bho?”

² Sa ina abhelegi ma ogbara onyi ra amarameni da esadio dawa.

³ Sa afugh maa, “Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ka rologi dinyin onwegian do.”

* **17:24 17:24** Okpoki iwal-emu aduma ogir, bha otua ola anwunom Izirel ya na edigh emu bho, na etua ghan. Na ebhin ikpoki otua bho na etughuman Otu ta Aziba da Azeruselem. Ubhelegi ma okpoki onon maa, iwal-adrakma da onu Agrik.

ero ma aguo ita igbara anwiiny, inyin ko odigh do da irileghom otenainy.

⁴ Ezin bho, oni wa akirimeni ma ozu doyo ma aguo ogbara onyi onon, bha wa abugh apu da irileghom otenainy bho.

⁵ Sa oni ola adighom onyi ola okua da ebula adien dami, bha adighom ami.

*Adagian ya ogir ikarabh
(Amaki 9:42-48; Aluk 17:1-2)*

⁶ "Aligam ta oni ola okpuom ogbeoma da orum bho udineni da esadio abadi, ta abhon apu ma uta oni ola adighi ma ola odi okubh onyi da anwiiny inyen ya imara ami bho ma omel odigh da ikarabh.

⁷ Olo aleghe ma emaranwunom da ebula radagian ya na edighi ma ola anwunom na egir ikarabh. Radagian ya okua ko owele do ma omite, yaa olo aleghe ma oni wa adagian ta ewol doyo emite bho!

⁸ Kugba maa aguo bodo awel doyom na adighi nyam ogir ikarabh, sobhe ma asighe ma arobh. Anwa ma obhin ekudi aguo, bodo oro ukula ka odigh da aghudum abhon apu ma aruguo doyom bodo asike doyom oleghan, sa ta orobh anwa ologh da anya wa ko odim do bho.

⁹ Kugba maa ekpo adien doyom na adighi nyam ogir ikarabh, poko ma asighe ma arobh. Anwa ma obhin onin ekpo adien odigh da aghudum abhon apu ma anwa ma onwuna iwal ikpo aridien, sa ta orobh anwa ologh da ogugua anya.

*Asidogh Onana wa abhe bho
(Aluk 15:3-7)*

10 “Tbighe, on_i ko okpon bebina onin da ikubh anwiiny inyen egurumeni. Ezin bho, ami na agba na anigha inyin maa, itileduom ta Aziba dawa na ero ma ebla obhel da amisigh ta Owede dami wa odi da otenainy.

11 *Ezin bho, Onyi ta Oni aru ra otenemeni ogbo ya na ebhe bho.

12 “Inyin ubigh eka, kugba maa on_i anwuna ma iwal ewala na adusubh (100) ronana, sa odi da ologh dawa abhe, ina ka owele do ma iwal ewala na diobh na esugho (99) bho da arugugum bho, agi ka abhoroghan wa abhe bho kere?

13 Sa kugba maa ina abigh, yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ina ta abo agboloma ma onana wa abhe bho apu ma iwal ewala na diobh na esugho (99) ya obhe do bho.

14 Obha aguo odi, bo da ologi Owede dinyin wa odi da otenainy bho ma odi onyi da ikubh anwiiny inyen omugh.

Umor wa agir ikarabh bho
(*Aluk 17:3*)

15 “Kugba maa, umor doynom adighi nyam ma ikarabh, gie ka agba ma anigha ina ma esi ola iwal inyin kukum odi. Kugba maa ina anagha nyam, bha anwa na amula ate umor doynom.

16 Yaa, kugba maa ina na onagha do nyam, bha barame na opan oni bodo iwal oni ma aguo ola awa ta ebigh ani. Iwal bodo isar ronyoba na egba ma onyoba na ekparameni ma iku.

* **18:11 18:11** Ogbur onon bo da idi ipur ibhurugho bho. Afugh onon aguhan wa uge da *Aluk 19:10*.

17 Yaa, kugba maa ina na onagha do, bha gba da akokodian bho. Sa kugba maa ina na onagha do ma akikiom akokodian bho nyen, bha ibhine ina ma aguo obhebhian bodo ogun ma otua ebhugh.

18 “Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, kerekere abar ola ughorogi da ade bho, na oghorogi da otainy, sa kerekere abar ola ukogion da ade bho, na okogion da otainy.

19 “Ologhom ise, yagiagai, kugba maa iwal oni inyin enwuna ma onin ologi da ade bho egboloma kerekere abar, Owede dami wa odi da otainy bho ta amuzughodiom anigha awa ma ya ipuru bho.

20 Ezin bho, esi ola iwal bodo isar oni ibhin adien dami ikokodian, ami odi ma ise da esadio dawa.”

*Asidogh obaramotu wa oweleman do
ma ikarabh opan oni bho*

21 Sa Apita aru da Azizos apuran ina maa, “Wanwuna, ini igiel ya ka umor dami adighi ami ma ikarabh sa ami ta aweleman anigha bho? Aguo odual igiel kere?”

22 Sa Azizos aworan ina maa, “Ami na agba na anigha nyam maa, odual (7) igiel do, kpelemini, odual (7) igiel ta erabharabh na diobh (70).

23 “Okua adighi beleni, irileghom otainy aguban olilema ola na aru ra okpon owal ikpoki ogir ta robaramotu doyo.

24 Aguo ina ake na akpon bho, sa ubhin oni ola adigh ina ma omugh adusubh na ogbo onir (10,000) amina.

25 Yaa, aguo orue do ma okpe bho sa wanwuna bho aruom ma owol ina, na ani bho, na anwiiny bho, na ebla idiar doyo obhin okpe.

26 "Sa obaramotu bho amel ade akpudian ina afugh maa, 'Kpone ami igbirigbir ma ane ma ekudi obhel, sa ami ta akpe nyam kerekere abar.'

27 Sa wanwuna bho akpon igbirigbir obaramotu bho, sa aweleman ina agbogion omugh bho.

28 "Yaa igiel bho obaramotu obha adua sa abigh odi obaramotu ola adigh omugh iwal ewala na adusubh (100) adinari da aguo doyo bho, sa aghinigian ina, adu ma edogh bho afugh maa, 'Kpe ma ebla imugh ya anwa na adigh da aguo dami bho!'

29 "Sa obaramotu wa na ina na ogir bho, amel da ade alegb ina afugh maa, 'Kpone ami igbirigbir ma ane ma ekudi obhel, sa ami ta akpe nyam kerekere abar.'

30 "Yaa, ina na omara do, kpelemen, abol ina ka alogh da ikoli tutun akpe ma ebla imugh bho.

31 Igiel bho robaramotu iyedi imughon bho, sa awa ikakanyigha ma ibom, sa igi ka igba inigha ma wanwuna dawa ma idiar ya imite bho.

32 "Ebula okua, sa wanwuna doyo alebh ina afugh maa, 'Anwa obom okarabh obaramotu. Ami itun aguo anwa ilegh ami bho aweleman ebla imugh doynom.

33 Na okpe do nyam nyen okpon igbirigbir obaramotu wa na anwa na ogir bho, ma aguo ami ikpon anwa ma igbirigbir bho kere?'

34 Sa ologi ta wanwuna doyo agam sa abhin ina anigha ma ogbo ya na egbikimeni ma anwunom bho, tutun ta akpe ma ebla inugh bho amadon.

35 "Obha aguo Owede dami wa odi da otenainy bho ta adighi nyen, kugba maa oni inyin na obhin do da ologi doyo aweleman ikarabh umor doyo."

19

*Atughumeni ya igboloma ma ogbogina ilom
(Amaki 10:1-12)*

¹ Igiel bho Azizos akunugiom atughumeni inyen bho, sa ina adua da Agalili agi da Azodan agba ebhugh Azudia.

² Sa obom ologh anwunom ituonom ina, sa ina akoko awa ma ise.

³ Sa idi Rafarisi iru doyo ra ida ina ikpon ipuran maa, "Ezin ola asoran oni ma odin oze ani doyo odi kere?"

⁴ Sa ina aworan awa maa, "Inyin ta osen do obigh maa, uwa alem awa da opur obeton bho, alem awa ma oya na olobhiri kere?"

⁵ Sa afugh maa, 'Ebula okua, oni ta awele ma owede na oweni doyo, sa ta agi ka akpabhan ani doyo, sa iwal awa ta eten onin ozu kukum?'

⁶ Sa ta aro ma ola oni ko onwuna mu ma ozu ola oyo da iwal awa, yaa onin ozu kukum. Okua adighi beleni, idiar iya Aziba na atulom aguri onin bho, onyiomoroni obagion do."

⁷ Sa awa ipuran ina maa, "Kugba ma okua ka Amozizi adin ere agba maa, oni anigha ma ani doyo ma adire ogbogina ilom abhin aze ina."

* 19:5 19:5 Obet 2:24

⁸ Sa Azizos aworan awa maa, “Amozizi adin rabagh emu dinyin amara inyin ozegi ranwani dinyin. Yaa na oro do ma okua da opur obeton bho.”

⁹ Yaa ami na agba na anigha inyin maa, oni ola agbogina ma ani doyo, asigimeni da ebula arigi, sa agi ka abhin opan ani, bha asor oloko ode ema.”

¹⁰ Sa ogbo atughan doyo ifugh inigha ina maa, “Kugba maa edologhuma ta ani na owolom odi ma okonon, sa oweleman owalan ilom ta abhon apu.”

¹¹ Sa Azizos aworan awa maa, “Konikoni ko orue do ada ma ikpo afugh inyen abhin, yaa, ogbo ya na oto onigha bho kukum.”

¹² Ezin bho, ugiri ma idi ka da okurogh onweni ma oro ibhoghan ilobhiri kisa umaragi, yaa idi sa anwunom ibhoghi itenemeni ma ibhoghan ilobhiri, idi sa awa na aguo isibhom ozu iten ibhoghan ilobhiri da ebula irileghom otenainy. Oni wa ta arue ada ma atughumeni inyen abhin bho, bha ada abhin!”

*Azizos Atutumeni ma Igbara Anwiiny
(Amaki 10:13-16; Aluk 18:15-17)*

¹³ Da obhel obha, sa anwunom ibhin igbara anwiiny iru doyo, ma ina ma ogbam aguo otutumeni, sa ogbo atughan bho ikigima awa.

¹⁴ Yaa Azizos afugh maa, “Imara ma igbara anwiiny bho eru dami, oni ko okigima awa, ezin bho irileghom otenainy aro anigha ma ogbo ya odi ma aguo awa.”

¹⁵ Igiel bho ina na agbam awa ma aguo awele bho, sa ina adigh erile adua ma ise.

*Okubh Olila bho**(Amaki 10:17-31; Aluk 18:18-30)*

¹⁶ Sa odi oni aru ra apuran ina maa, “Oni-atughumeni, ami ta agir akere obebi abar ma aguola otei aghudum ya ekunuguma oto?”

¹⁷ Sa Azizos aworan ina afugh maa, “Anwa itun ere na apuran ami ma ya igboloma ma abar ola aro ma obebi? Aziba kukum obebi. Yaa, aguola anwa na abhoroghan otei aghudum bho, bha koko ma roloko bho.”

¹⁸ Sa oni bho apuran ina maa, “Iken?” Sa Azizos aworan maa, “Ko ogigh oni, ko ode ma ema, ko obigh abigh, ko ogba ma onyoba igunugha,

¹⁹ ‘zuruna ma eghoi anigha ma onweni na owede doym,’ †ma ‘atulan oni wa da aka doym ma aguola doym.’‡”

²⁰ Sa okubh oni bho aworan ina maa, “Ami na akoko ma ebla roloko inyen. Abar wa asughonom ami ma ogir bho, ka ere?”

²¹ Sa Azizos afugh anigha ina maa, “Aguola anwa na abhoroghan obhon oleghan bho, gie ka awol ebla idiar doym ma abhin anigha ma ronyigoiny bho, sa anwa ta atei elila da otenainy, ma aru ra atunom ami.”

²² Yaa igiel bho okubh oni bho amughon ekal onon bho, sa ina akururu aten adua, ezin bho ina obom olila.

²³ Sa Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, “Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa akpar ibom ma olila ma odigh da irileghom otenainy!”

† 19:19 19:19 Edua 20:12-16; Oloko 5:16-20 ‡ 19:19 19:19 Itot 19:18

24 *Ami na abaram na agba na anigha nyam maa, enam-adol owol da oyol anuga oten ta abur apu ma olila oni ma odigh da irileghom ta Aziba.*"

25 Igiel bho ogbo atughan bho imughon inyen bho, sa ibaghagha ma ibom ipuran maa, "Okua ka anyen ta arue atei itenemeni?"

26 Sa Azizos akimeni akpon awa agba maa, "Da onyiomoroni, bho onon ka orue do amite, yaa da Aziba, bha ebla idiar ebur."

27 Sa Apita afugh anigha ina maa, "Bighe, iyar na oweleman ebla idiar diyar na otuonom anwa. Ere wa iyar ta otei bho?"

28 Sa Azizos agba anigha awa maa, "Yagiagai, Ami na agba na anigha inyin ya na etuonom ami bho maa, da omom amum bho, ma igiel Onyi ta Oni ta aro da ikasi adilade isosorogian doyo bho, inyin eka ta oro da diobh na iwal (12) rikasi erileghom diobh na iwal (12) roghol Izrel.

29 Sa konikoni ola aweleman eghunotu, bodo arumor, bodo arumarani, bodo owede, bodo onweni, bodo anwiiny, bodo arisi da ebula ami, sa ina ta atei iwal ewala na adusubh (100) ogbam, sa ta anwuna ma aghudum ekunuguma oto.

30 Yaa, adizo anwunom ya odi ma ipur isen bho ta ero ma uman, sa adizo ya odi ma uman isen bho ta ero ma ipur.

20

Azizos Arogh Asidogh Amukpe Ogbo Ogir Alei Agrep

1 "Ta obhin irileghom otenainy otuom oni ola anwuna ma alei agrep, sa amite ma adiro ka ako

ma ogbo ogir agu_o ola ta egi ka egir da alei agrep doyo.

² Sa ina amughonyan na ogbo ogir bho ma okpe oni ise ma onin adinari *ma emu adama, sa aruom awa ma egi da alei doyo.

³ “Sa ina amula amite da esugho obhel ma asiro, sa abigh ipan anwunom ka imara da egbolom abua yaa abar ogir bo.

⁴ Sa ina agba maa, ‘Inyin eka igie da alei bho sa ami ta akpon ya ikpe akpe inyin.’

⁵ Sa awa igi epa.

“Sa amula amite da diobh na iwal obhel na da isar obhel da etitan agir onin agu_o.

⁶ Sa amula amite da ogho obhel da adule ka aminana ma ipan ogbo ya odi ma emara, sa ina apuran awa maa, ‘Ezin ka ere ma ola inyin na omara ma isen ebla emu adama bho, ugir do abar?’

⁷ “Sa awa iworan ina maa, ‘Oni ola abhin iyar ogir bo.’ Sa ina aruom awa maa, ‘Inyin eka igie da alei bho.’

⁸ “Sa agu_o adio na agul bho, sa wanwuna ma alei bho aruom wemu ogir doyo ma abhelegi ma ogbo odighi bho akpegi awa ma ya awa igir bho, sa ake da ya oguman bho akpe ka akunugiom da ipur bho.

⁹ “Sa ina akpe ma ogbo ya iru da diobh na onin obhel bho, oni ise onin adinari.

¹⁰ Sa ogbo ya ibon iru bho iruruan ma ina ta okpe awa opeleni ma okua, yaa ukpe awa nyen oni ise onin adinari.

* 20:2 20:2 Adinari Ikpoki ogir emu adama

11 Awa ida ibhin, sa igoya inigha ma wa anwuna ma otu bho,

12 maa, 'Inyen ya oguman bho igir onin awa-obhel kukum, sa ukpe awa na iyar onin aguo, ogbo ya ugir etitan adio ubogina bho sa ununuan esiso ogogo bho.'

13 "Sa ina aworan odi awa maa, 'Atologhan, okarabh ola ami dighi nyam bo. Umughonyan do ma akpegian onin adinari kere?"

14 Bhine ma otoyom ma adua, ami ikpe ma oni onon wa aru ma oguman bho ma onin aguo bho nyen.

15 Bodo, na osoran do ami ma obhin ya ologi dami ogir ogboloma idiar dami kere? Bodo, anwa na anwuna ma obom ekpo adien na agboloma ma eneghe ya ami ineghe bho kere?"

16 "Obha aguo ta aro, iya oguman bho ta eten ipur, sa ipur bho ta eten iya oguman."

Azizos Amula awa Agboloma ma Omugh Doyo Oleghemeni Isar Igiel

(Amaki 10:32-34; Aluk 18:31-34)

17 Sa Azizos adigh erile ma obhun ogi da Azeruselem, sa abhin diobh na iwal ogbo atughan bho aten da adukun, sa agba anigha awa maa,

18 "Ibighe, iyar na obhun ogi da Azeruselem, sa ta owol Onyi ta Oni onigha ma ogbo arumu rokur bho na itughumeni ma oloko bho sa ta esobh ase omugh ebhumeni ina.

19 Ta obeton ina ologh da aguo ibhebbhian bho ma aguo ola ta ekiri ina, sa ta egurogh ina, sa ta edu ina da emigirenian oriren egigh, sa ina ta abetina da oleghemeni isar adama bho!"

*Ipuru Onweni ta Azemsi na Azon
(Amaki 10:35-45)*

²⁰ Da obhel obha, sa onweni anwiiny ta Azebidi aru na iwal anwiiny doyo ra akpudian ina ma opuru abar.

²¹ Sa Azizos apuran ina maa, “Anwa iru ra opuru ere?”

Sa ina aworan afugh maa, “Mara ma aguo ola, da irileghom doyum, iwal anwiiny dami ta ero ma adilade, odi da odiom, yaa uwedi da ekiel doyum.”

²² Sa Azizos aworan afugh maa, “Inyin uloghom do ma abar wa inyin na apuru bho. Inyin ta orue oda ma idiar ya odi da okpako wa ami na aru ra oda bho kere?”

Sa awa iworan ina maa, “Iyar ta orue.”

²³ Sa ina agba anigha awa maa, “Yagai, inyin ta oda da okpako dami, yaa oro adilade da odiom dami na da ekiel dami, bo da ito dami, kpelemen bha aro anigha ma ogbo ya Owede dami na aguri asisan bho.”

²⁴ Igiel bho diobh iyedi imughon bho, sa awa igam inigha ma iwal arumor bho.

²⁵ Sa Azizos akokodi awa agba maa, “Inyin ologhom maa ogbo ya na erileghom ibhebian bho na eponoma awa, sa ibom anwunom bho, bha ya awa ito ya iten.

²⁶ Ko oro do ma okua da esadio dinyin. Kpelemen, oni wa na abhoroghan obugh da esadio dinyin bho, aro ma obaramotu dinyin.

²⁷ Sa oni wa na abhoroghan oro da edia dinyin bho, aro ma ebana dinyin:

28 ma_ aguo_ bha_ Onyi_ ta_ Oni_ oru_ do_ ma_ ola_ ta_ ogir_ ebana_ onigha_ ina_ bho_ yaa_ ina_ aru_ ma_ oro_ obaramotu_ onigha_ anwunom_ na_ onigha_ aghudum_ doyo_ obhin_ ota_ adizo_ ogbo.”

Azizos_ Akoko_ ma_ Iwal_ Anwunom_ Ikpom_ Aridien

(Amaki_ 10:46-52; Aluk_ 18:35-43)

29 Igiel_ bho_ awa_ na_ edua_ da_ Azeriko_ bho_ sa_ obom_ ologh_ anwunom_ ituonom_ ina.

30 Iwal_ anwunom_ ikpom_ aridien_ iro_ ma_ adilade_ da_ aka_ eten_ bho_ Igiel_ bho_ awa_ imughon_ ma_ Azizos_ na_ aten_ bho_ sa_ awa_ ikele_ ifugh_ maa_ “Wanwuna_ Onyi_ ta_ Adevidi_ kpone_ iyar_ igbirigbir!”

31 Yaa_ ologh_ anwunom_ bho_ ighaghana_ awa_ ma_ awa_ ero_ bobom_ Yaa_ awa_ ilogh_ kuma_ emi_ emulughu_ maa_ “Wanwuna_ Onyi_ ta_ Adevidi_ kpone_ iyar_ igbirigbir!”

32 Sa_ Azizos_ amara_ sa_ abhelegi_ awa_ afugh_ maa_ “Inyin_ na_ obhoroghan_ ami_ ma_ ogir_ ere_ onigha_ inyin?”

33 Sa_ awa_ iworan_ ina_ maa_ “Wanwuna_ iyar_ na_ abhoroghan_ obigh_ abar†.”

34 Sa_ igbirigbir_ awa_ idighi_ ma_ Azizos_ sa_ ina_ akulan_ aridien_ dawa_ sa_ da_ onin_ obhel_ obha_ sa_ awa_ inwe_ ibigh_ abar_ sa_ ituonom_ ina.

21

Azizos_ Adigh_ da_ Azeruselem_ ma_ Aguo_ Olilema_ (Amaki_ 11:1-11; Aluk_ 19:28-38; Azon_ 12:12-19)

† 20:33 20:33 Obigh_ abar: Obigh_ esi; aridien_ bho_ ma_ okpakpagina.

¹ Igiel bho awa na etuan Azeruselem bho, sa igbari da igu Roliv da ema Abetfagi. Sa Azizos aruom aduom iwal ogbo atughan doyo.

² Sa ina agba anigha awa maa, "Igie da ema wa asumoghan inyin bho, sa inyin ta obigh okubh adoki ola ukpuom na onyi doyo. Ikogione awa ma ebhin eruom ami.

³ Sa kugba ma oni apuran inyin abar, iworane maa, Wanwuna bho na abhoroghan orughom, sa ina ta amara anigha inyin."

⁴ Ebla inyen imite ma aguo ola omuzughodiom iwowa ya owil bho awa bho, maa;

⁵ "Igba ma enigha ma Onyani ta Azayon maa, 'Kpone, Olilema doyom na aru doyom, titoiny da anyu adoki, olobhiri onyi adoki, enam adol.' "*

⁶ Sa ogbo atughan bho igi ka igir aguo Azizos aruom awa bho.

⁷ Sa awa ibhin adoki bho na olobhiri onyi adoki bho iru, sa ibhin rakapa dawa ide da anyu radoki bho, ma Azizos odigh orile.

⁸ Sa obom ologh anwunom idedegi ma ibom rakapa dawa da eten bho, sa ipan anwunom isobhi ma igologo ade† ibhin idedegi da eten bho.

⁹ Sa rologh ogele iro da edia na da aman doyo bho imulughu maa,

"Itutumeni ero enigha ma Onyi ta Adevidi!"

"Enoghoman na etei oni wa na abhin adien ta Wanwuna na aru bho."

* **21:5 21:5** Azak 9:9 † **21:8 21:8** Iriren ya iro ma esi bho bha rade. Igologo rade dawa bho ekper epu ma ita iyar.

“Itutumeni ‡ero enigha ma Aziba wa odi da otenainy, wa agi ma anyu apu bho!”

¹⁰ Sa ina adigh da Azeruselem, sa ebla ema bho na anyegere, sa na epuran maa, “Onon ka anyen?”

¹¹ Sa anwunom bho iworan maa, “Onon owil Azizos, wa Anazaret da Agalili bho.”

Obabalamenì otu ta Aziba bho

(Amaki 11:15-19; Aluk 19:45-48; Azon 2:13-22)

¹² Sa Azizos adigh da otu ta Aziba, sa azegi ma ebla ogbo ya na ebua ma abua da otu ta Aziba bho, sa akpululeni ma rakpata ogbo ya na enwegi ma ikpoki bho na ikasi ta ogbo ya na ewodi ma ukpugh osege bho.

¹³ Sa ina afugh anigha awa maa, “Na oge oguri maa, ‘Otu dami ta aro ma otu asiseiny, §yaa inyin na otenemeni ma ‘Efem arugba.’*”

¹⁴ Sa ogbo ya ikpom aridien na arukula bho iru ra itei ina da otu ta Aziba, sa ina akoko awa.

¹⁵ Yaa igiel bho ogbo arumu rokur bho na itughumeni ma roloko bho ibigh idiar ilologian ya na emite bho, na aguo igbara anwiiny bho na emulughu da otu ta Aziba maa, “Itutumeni ero enigha ma Onyi ta Adevidi,” sa rologi dawa igurom.

¹⁶ Sa awa ifugh inigha ina maa, “Anwa na amughon ya inyen na efugh bho kere?” Sa Azizos aworan awa maa,

“Yii, inyin ta osen do obigh maa,
“Da arunu igbara anwiiny ya odidia na emam,

‡ 21:9 21:9 Ekpo afugh da onu Ibru ola amara maa, tenemeni. Dìobh na ogbo ogur (15) § 21:13 21:13 Azaya 56:7 * 21:13 21:13 Azer 7:11

bha esi itutumeni doyum na edua na eru'†?"

¹⁷ Sa ina awele awa adua da ema bho agi da Abetani ka akodu abal.

Azizos arogi ma oriren afig ola omum do ma itu

(Amaki 11:12-14,20-24)

¹⁸ Adiro, sa ina na amula na agi da ema bho na okoi.

¹⁹ Sa ina abigh oriren afig ola atuan eten bho, sa arile ka ate bha na obigh do ma abar da ebo, aten rato kukum. Sa ina afugh maa, **"Otu omite mu doyum tutun ka idudul!"** Sa oriren afig bho aghighira epa.

²⁰ Igiel bho ogbo atughan bho ibigh bho, sa ibaghagha ipuran maa, "Eka ma ola oriren afig bho aghighira epa ma ogbo na onin bho?"

²¹ Sa Azizos aworan agba anigha awa maa, **"Yagai, ami na agba na anigha inyin maa, ka inyin unwuna ma ologi imara ola ogba do iwal, inyin ko ogir do ma abar wa ugir ugboloma ma afig bho kukum, yaa ka inyin ufugh unigha ma igu onon eka, maa, 'Betina ka amel da abadi,' sa ta amite ma okua.**

²² Sa kerekere abar ola inyin ubhin da asiseiny upuru, sa inyin umara, bha inyin ta otei."

Ipuran ya Igboloma ma Alimon ta Azizos

(Amaki 11:27-33; Aluk 20:1-8)

²³ Sa ina adigh da otu ta Aziba atughumeni, sa ogbo arumu rokur bho na ikei anwunom bho ipuran ina maa, "Akere alimon wa anwa na abhin

† **21:16 21:16** Rasor 8:2 (Bighe da Erabharabh na diobh bho.)

na_ agir_ inyen_ bho, sa_ anyen_ anigha_ nyam_ alimon_ onon_ bho?"

24 Sa_ Azizos_ aworan_ afugh_ anigha_ awa_ maa, "Ami_ ta_ opuran_ inyin_ ipuran_ nyen. Kugba_ ma_ inyin_ oworan_ ami, sa_ ami_ ta_ agba_ anigha_ inyin_ nyen_ adien_ alimon_ wa_ ami_ na_ abhin_ agir_ idiar_ inyen_ bho.

25 Owura_ amum_ ta_ Azon_ ka_ adua_ da_ aken_ aru? Da_ otenainy_ bodo_ da_ aguo_ onyiomoroni?" Sa_ awa_ ibhin_ idigh_ da_ iberegian_ ifugh_ maa, "Kugba_ ma_ iyar_ uworan_ maa, 'Da_ otenainy,' sa_ ina_ ta_ apuran_ maa, 'Okua_ ka, ezin_ ka_ ere_ wa_ iyar_ omara_ do_ ina_ bho?"

26 Yaa_ ka_ iyar_ uworan_ maa, 'Da_ aguo_ onyiomoroni,' yaa_ iyar_ na_ oghil_ anwunom_ bho, ezin_ bho_ awa_ ibhin_ ma_ Azon_ owil."

27 Sa_ awa_ iworan_ Azizos_ maa, "Iyar_ uloghom_ do." Sa_ ina_ agba_ anigha_ awa_ maa, "Ami_ ko_ ogba_ do_ nyen_ anigha_ inyin_ adien_ alimon_ wa_ Ami_ na_ abhin_ agir_ idiar_ inyen_ bho.

Asidogh_ Iwal_ Arumor_ bho_

28 "Inyin_ ubigh_ ani_ eka_ ogboloma_ ma_ iwal_ anwiiny_ ta_ odi_ oni. Odi_ oni_ aro_ ma_ ola_ anwuna_ iwal_ anwiiny, sa_ aruom_ opur_ onyi_ bho_ maa, 'Gie_ da_ alei_ bho_ ka_ agir_ adidon.'

29 "Sa_ ina_ aworan_ maa, 'Ami_ ka_ orue_ do,' yaa_ atepa, sa_ anwe_ ma_ ologi_ agi.

30 "Sa_ owede_ bho_ atei_ uwedi_ agba_ ma_ onin_ aguo. Sa_ ina_ aworan_ maa, 'Wanwuna_ ami_ amara,' yaa_ na_ ogi_ do.

31 "Oken_ da_ iwal_ awa_ agir_ ito_ ta_ owede_ bho?"

Sa_ awa_ iworan_ maa, "Opur_ bho."

Sa Azizos agba anigha awa maa, "Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, rogunmaotua bho na idemema bho odi da edia dinyin ka odigh da irileghom ta Aziba.

³² Ezin bho Azon aru ra oleriom inyin aguo orugh amarugh igielake, yaa inyin umara do ina. Yaa rogunmaotua bho na idemema bho emara ina. Sa ebla aguo bho inyin ubigh ya idighi ma ikarabh bho itibara bho eka, inyin uloghoman do omara ina otibara.

Asidogh Ogbo ya Iko ma Alei bho
(Amaki 12:1-12; Aluk 20:9-19)

³³ "Inagha ma opan asidogh: Oni ola anwuna ma otu aro, sa agbebhegh agrep da alei bho, sa ako akiton alei bho. Sa agbo ma esi ola ofidigi itu bho, sa alo ma otu ipoiny. Sa anigha ma esi bho ma iko ma alei ma oko orughom, sa abetina ma egi.

³⁴ Atei obhel oku imuma bho, sa ina aruom robaramotu doyo ma ogi da ikponom ma alei bho ka obhin abin imuma bho.

³⁵ "Sa ikponom ma alei bho ikighom robaramotu doyo, sa imar idul odi, sa igigh opan, sa irobhodi ma uwedi.

³⁶ Sa ina amula aruom ipan robaramotu ya ibuiy ipu ma ipur bho. Sa igir onin aguo igboloma awa.

³⁷ Da okunugiom, sa aruom onyi doyo ka otei awa. Sa ina afugh maa, 'Ta eghilan onyi dami.'

³⁸ "Yaa, igiel bho agbo ya iko ma alei bho ibigh ina bho, sa imimian maa, 'Onon uwa ta ade ma adia bho, idighi ta ogigh ina, boka idiar doyo eten iyyar.'

39 Sa ikighom ina, inuoghom ina imutiom da alei bho, sa igigh ina.”

40 “Igiel wanwuna ma alei bho ta aru, ta agir eka agboloma ma ikponom ma alei bho?”

41 Sa awa iworan maa, “Ina ta amar akunugi ma idighi ma ikarabh bho, sa ta anigha ma alei bho ma ipan iko ma alei ya ta enigha ghan ina ma abin imuma doyo da obhel wa akpe bho.”

Ikputu wa ughel bho

42 Sa Azizos apuran awa maa, “Inyin ta osen do da Adire Etutu bho obigh maa;

“ ‘Ikputu wa ilo ma arutu ighel bho,

na aten eko otu bho,

Onon adua da Wanwuna bho amite,

sa adigh ilologian da amisigh diyar, sa abhon obigh’?”

43 “Ebula okua, ami na agba na anigha inyin maa, ta owor inyin irileghom ta Aziba obhin onigha ma anwunom ya ta emum ibebi itu.

44 Sa oni ola amelema ma ikputu onon ta atutughudian, sa oni ola ina amel abhum sa ina ta agbe ma oni bho atutughudi.”

45 Igiel bho ogbo arumu rokur bho na Rafarisi bho imughon asidogh doyo bho, sa iloghoman ma arogh asidogh bho anigha awa.

46 Sa awa iruruan obol oyo, yaa ighil anwunom bho, ezin bho anwunom bho ibhin ma ina owil.

22

Asidogh obom ode erogh bho
(Aluk 14:15-24)

¹ Sa Azizos aloghom opan asidogh arogh anigha awa maa,

² “Irileghom otenainy aguban olilema ola akokodian ode erogh anigha ma onyi doyo.

³ Sa ina aruom robaramotu doyo ma ogi ka obhelegi ebla ogbo ya utun ode erogh ulebh bho, yaa awa ibhoroghan do ma oru.

⁴ “Sa ina aputa aruom ipan robaramotu, agba maa, ‘Igba ma enigha ma ogbo ya ulebh bho maa: Ibigh, ami na akokodian edian bho amadon. Na ogigh rodughuna na rovi inum dami, sa ebla idiar bho na eleghan. Itue da ode erogh bho.’

⁵ “Yaa, awa ibhin do etuom abar, sa iten idua; odi agi da esi doyo, sa uwedi agi da esi abua doyo.

⁶ Sa ipan isibh robaramotu doyo, irughom itei sa izegi awa.

⁷ Sa ologi olilema bho agurom, sa aruom ogbo egham doyo ma ogi ka okunugi izegi ma anwunom bho, na obhugi ema dawa osoroni.

⁸ “Sa ina agba anigha ma robaramotu doyo maa, ‘Ode erogh bho na alei, yaa ogbo ya ulebh bho ibigh ma ikpe do awa ma oru.

⁹ Ebula okua, igie da reten bho, ma elebh konikoni ola inyin umanana ma oru da ode erogh bho.’

¹⁰ Sa robaramotu bho imite igi da reten bho ka ikokodi ma ogbo ya awa imanana bho, adigh ikarabh na ibebi anwunom bho, sa imuzo da obom ogbo otu erogh bho iro da rakpata ode.

¹¹ “Sa olilema bho adigh okpon ogbo ya odi da rakpata ode bho, sa abigh oni ola olagha do ma ibura erogh eyal bho.

12 Sa apuran ina maa, 'Atologhan, anwa idighi eka adigh esi onon, ma ola anwa onwuna do ma ibura eyal erogh bho?' Yaa ina na owuna do ma abar ola oworan.

13 "Ebula okua sa olilema bho aruom robaramotu bho maa, 'Ibhad ma asike na aruguo doyo ma enuwoghom ina ka edighom da obom azim. Ise esi edi na oghir ibubura odi.'

14 "Ezin bho ubhelegi ma iya ibuiy, yaa ta oson onyikikara anwunom obhin."

*Otua otua ebhugh onigha Asiza
(Amaki 12:13-17; Aluk 20:20-26)*

15 Da igiel obha, sa Rafarisi bho idua ka imughonyan aguo obhin da asugbagba doyo okpati obol oyo.

16 Sa awa iruom ogbo atughan dawa na ita Erod ma ogi doyo ka opuran maa: "Oni atughumeni, iyar ologhom ma anwa na amar arugh da agiagai, sa anwa na atughumeni ma eten ta Aziba gai, anwa na okpon do bebina oni da amisigh, sa anwa obhin do ma imitian oni atuom abar.

17 Ebula okua, gba ma anigha iyar, anwa ibigh eka? Asoran otua otua-ebhugh onigha Asiza kere, bodo ka na osoran do?"

18 Yaa, Azizos abighom ipesi dawa sa afugh maa, "Sa ibhelebbhel, ere wa inyin na odagian ami bho?"

19 Ileriome ami ma okpoki otua bho." Sa awa imutiom adinari.

20 Sa ina apuran awa maa, "Onon ka amisigh ta anyen, sa uge ma adien ta anyen?"

21 Sa awa iworan ina maa, "Asiza," Ebula okua, sa aruom awa maa, "Okua adighi beleni, inigha

ma_Asiza ma_ita_Asiza, ma_enigha ma_Aziba ma_ita_Aziba.”

²² Aguo_ awa imughon okua bho, sa awa ibaghagha iweleman ina iten idua.

*Ipuran ya igboloma ma obetina da omugh
(Amaki 12:18-27; Aluk 20:27-40)*

²³ Da_onin adama_obha, sa Rasadusi bho, ogbo ya omara do ma obetina da omugh odi bho, igi ka itei ina ipuran ina maa,

²⁴ “Oni atughumeni, Amozizi agba maa, kugba ma oni amugh ya na omar do ma onyi, umor bho ta abhin ani doyo boka amar onyi anigha ina.

²⁵ Isen bha odual arumor ero na iyar, sa opur bho abhin ani yaa na omar do ma onyi, sa amugh aweleman ani doyo anigha ma umor doyo.

²⁶ Sa amutuma ma okua ma oleghemeni iwal bho na oleghemeni isar bho ka atei da oleghemeni odual bho.

²⁷ Da ekunuguma bho, sa ani bho eka amugh.

²⁸ Okua ka, da obetina da omugh bho ka ina ta aro ma ani ta anyen, ma aguo ebila odual awa na ebhin ina bho?”

²⁹ Sa Azizos aworan awa maa, “Inyin na oruan opie, ezin bho inyin umoghoyan do ma adire etutu bho, adigh alimon ta Aziba.

³⁰ Da obetina da omugh bho owalan ilom bo, unighanom do nyen anwiinyan, kpelemen anwunom ta ero ma aguo itileduom ta Aziba ya odi da otenaiy bho.

³¹ Yaa, ya igboloma ma obetina da omugh imumugh bho, inyin ta osen do ma iya Aziba agba anigha inyin bho maa,

³² ‘Ami Aziba ta Ebrahim na Aziba ta Aziki na Aziba ta Azekopu kere’*? Ina Aziba imumugh do, yaa Aziba ta ogbo ya odi da aghudum bho.”

³³ Igiel bho ologh anwunom bho imughon inyen bho, sa ibaghagha ma da adien atughumeni doyo bho.

Oloko wa Abugh apu bho

(Amaki 12:28-34; Aluk 10:25-28)

³⁴ Igiel bha Rafarisi bho imughon ma Azizos na akpegi ma arunu Rasadusi bho, sa awa ikokodian ani.

³⁵ Sa odi oni atughumeni oloko bho, apuran odagian oyo, maa:

³⁶ “Oni atughumeni, oloko oken wa abugh apu da oloko bho?”

³⁷ Sa Azizos aworan ina maa: “ ‘Tulane ma Wanwuna Aziba doyom na ebla ekpo ologi doyom, na ebla eloghoman ozu doyom, na ebla ologi doyom.’†

³⁸ Onon opur oloko bho sa aro ma wa abugh apu bho.

³⁹ Oleghemeni iwal bho odi ma aguo opur bho: ‘Tulane ma onietuan doyom ma aguo ozu doyom.’‡

⁴⁰ Ebla roloko bho na ariwil bho, ukeri da iwal roloko inyen.”

Ipuran ya igboloma oni wa amar Akraist bho

(Amaki 12:35-37; Aluk 20:41-44)

⁴¹ Igiel bho Rafarisi bho ikokodian bho, sa Azizos apuran awa maa:

* 22:32 22:32 Edua 3:6 † 22:37 22:37 Oloko 6:5 ‡ 22:39 22:39 Itot 19:18

42 “Inyin na oruruan eka na ogboloma ma Akraist? Ina ka onyi ta anyen?” Sa awa iworan maa, “Onyi ta Adevidi.”

43 Sa ina apuran awa maa: “Okua ka ere wa igiel Emugh bho adigh Adevidi bho sa abhelegi Ina maa, ‘Wanwuna bho’? Sa afugh maa,

44 “‘Wanwuna bho afugh anigha ma Wanwuna dami;

“Ro ma adilade da odiom aguo dami tutun ami ta asoroni ma ogbo ologian adien doyom atenemeni ma okpokpolom ogbam asike doyom.” ’ §

45 Kugba ma Adevidi abhelegi ina maa, ‘Wanwuna,’ ka ina ta adighi eka aro ma onyi doyo?”

46 Sa oni ola arue ma oworan oyo, bodo omula opuran oyo ma abar na oro do, obeton adama obha ogi da edia.

23

Azizos asugi ma Itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho

(Amaki 12:38-40; Aluk 11:37-52; 20:45-47)

1 Igiel obha, sa Azizos agba anigha ma ologh anwunom bho na ogbo ogir doyo,

2 maa: “Itughemeni ma oloko bho na Rafarisi bho na ero ma adilade da ikasi ta Amozizi.

3 Ebula okua, kerekere abar ola awa iruom inyin, igire. Yaa, oni ko orugh aguo awa, ezin bho, awa na egba ma ipan na egir ipan.

4 Awa na eghorogi ma radol ya imunor ipu ma anwunom orol na egbam da rokpalma anwunom, yaa awa imara do bebina adunu aguo dawa ma odigh orol.

5 “Ebla ogir ya awa na egir bho, bha na egir aguo ola anwunom ta elelegi awa. Awa na ebughumeni ma robhurugho onuokpe asiseiny dawa, sa na eweghemeni ma isabh akapa dawa.

6 Awa ibara ma rikasi edim da rakpata ode na radilade edim da arutu ugala Azu,

7 sa ibara ma ipeleguma itum da arisisi abua, na anwunom obhelegi awa maa, ‘Oni atughumeni.’

8 “Yaa, obhelegi do inyin maa, ‘Oni atughumeni.’ Onin oni kukum Oni atughumeni dinyin, yaa ebla inyin arumor.

9 Ko obhelegi ma oni maa, ‘Owede’ isen ade onon. Ezin bho inyin unwuna ma onin Owede kukum, ola odi da otainy.

10 Obhelegi do inyin maa oni atughumeni, ezin bho Akraist kukum bha Oni atughumeni dinyin.

11 Oni wa abugh apu da esadio dinyin bho, aro ma obaramotu dinyin.

12 Yaa, oni wa abughumeni ma ozu doyo bho ta okirimeni, sa oni wa akirimeni ma ozu doyo bho ta obughumeni.

13 “Olo aleghe inyin itughemeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Ezin bho, inyin na ogugi ma onu otu irileghom otainy na okigima ma ogbo ya odi da edia dinyin bho. Inyin udigh do sa inyin na okigima ma ogbo ya na egi ka odigh bho ma odigh.

14 Olo aleghe inyin itughumeni ma roloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebhel! Inyin na oponoma ma rekpukele anwani na oworogh idiar, sa inyin na osiseiny iwewegh asiseiny boka olelegi inyin. Ta ogur inyin aguo izagba ola abugh ibom.”*

15 “Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebhel! Inyin na odu a ma esi na oten esi ma aguo ola otei bebina oni, sa ka inyin na otei, sa inyin na omula na odighi ma ola oni bho ta aten onyi ebanya ola adighi ma ikarabh apu inyin iwal igiel.

16 “Itogi ero enigha inyin, ogbo ikpom aridien ya na erileghom ipan ogbo! Inyin na ogba maa, ‘Kugba ma oni abhin otu ta Aziba aghadian, bha okpe bo. Yaa, kugba ma oni abhin agol wa odi da otu ta Aziba bho aghadian, bha ina na akoman.’

17 Rema! Ogbo ikpom aridien! Oken abugh apu da iwal ayi: agol bho, bodo otu ta Aziba wa aworogi ma agol bho?

18 Inyin na ogba nyen maa, kugba ma oni abhin enwen alukpe bho aghadian, ma okpe bo. Yaa, kugba ma oni abhin eneghe wa ugbam da anyu bho aghadian bha na akoman.

19 Ogbo ikpom aridien, oken abugh apu da iwal ayi: enigha bho, bodo ka enwen bho wa na aworogi ma enigha bho?

20 Okua adighi beleni, ina oni wa abhin enwen bho aghadian bho, abaram na ebila idiar ya ugbam da anyu bho aghadian.

* **23:14 23:14** Ogbur onon bo da idi ipur obhurugho bho. Afugh onon aguban ya odi da Amak 12:40 na Aluk 20:47.

21 Sa ina oni wa abhin otu ta Aziba aghadian bho, abhin otu bho na Aziba wa na arugh da ologi bho aghadian.

22 Sa oni ola abhin otenainy aghadian, bha abhin adilade irileghom ta Aziba, na ina wa odi ma adilade da ikasi irileghom bho aghadian.

23 "Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Ezin bho, inyin na obhin aghan-ododua na ukia na adien kerekere ighogho amubobh, na onigha ma Aziba ma abin da adiobh atugi, yaa inyin ubhin do ma idiar ya ilei abar ipu da oloko bho otuom abar. Amarugh igielake, na okpon igbirigbir, na onwuna ologi imara. Akpe inyin ogir idiar inyen, yaa oni ko owele ma ogir idiar iyedi nyen.

24 Ogbo ikpom aridien! Inyin na omurugha ma egi, sa inyin na omin enam-adol.

25 "Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Ezin bho inyin na otitol aman okpako bho, yaa da ologi bho bha aponoma, na okuku, na ikarabh odighi idiar imuzo.

26 Rafarisi ikpom aridien! Idia ma etitol ebila ologi okpako bho ma aguo ola aman bho eka ta ababala.

27 "Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Ezin bho inyin uguban ranyu odi ya umar ulo sa na ekil da etire, sa iguban ya ibhon ibom da ologi. Nege bha ikpokpo imumugh anwunom na adien kerekere ighoroghor emuzo da ologi.

28 Obha aguo inyin eka uguban ogbo ya ibabala da anyu, sa na erugh amarugh igielake, yaa, adol

ibhelebbhel na amarugh itei imuzo da aghudum dinyin.

²⁹ “Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho. Ribhelebbhel! Ezin bho, inyin na obolobol ranyuodi ariwil bho, sa inyin na oburi ma ranyuodi ibebi anwunom bho.

³⁰ Sa inyin na ogba maa, ‘Iyar umite da amum igbainy rowede diyar nabo, iyar ka udigh ani do ozegi ma ariwil bho.’

³¹ Okua adighi beleni, inyin aguo udigh onyoba ebhum ase dinyin, maa, inyin anwiiny ta ogbo ya izegi ma ariwil bho.

³² Inyin eka igiome da edia, ma emuzoghodiom ogir ya igbainy rowede dinyin ike bho!

³³ “Ikarabh idiar! Anwiiny ibhorubhoru ikarabh idiar! Inyin ta odighi eka omizan osobh ase eba anya bho?

³⁴ Okua adighi beleni, ami na aruom ariwil, na iloghom ma idiar, na ogbo itughumeni na aruom inyin. Inyin ta ozegi ma idi awa, sa inyin ta odugi ma idi ozegi da emigirenian oriren, sa inyin ta ogurogh idi da rugala dinyin, sa inyin ta odua ma ema otan ema ozegi awa.

³⁵ Da ebul okua, ebila asi ta ibebi anwunom ya uzu da ade bho ta ero da emu dinyin, obeton da asi ta obeb Ebel ka otei da asi ta Azakaraya onyi ta Abarakaya wa igigh da esadio otu ta Aziba na enwen ikol bho.

³⁶ Yagai, ami na agba na anigha inyin maa, ebila inyen ta emite da amum onon.

³⁷ “Azeruselem, Azeruselem, anwa wa na aze ma ariwil bho, sa na arobhodi ma ogbo ya uruom oru doynom bho. Yaa ini igiel, ka na ebhir ami

ma okokodi ebla anwiiny doynom oguri onin esi,
ma aguo enur-ema na abhin rapuba doyo na
aghughuom anwiiny doyo bho, yaa anwa na
omara do.

³⁸ Yagai, na owele ma otu doynom oguri ma
obhobho ikpo.

³⁹ Ami na agba na anigha inyin maa, obeton
isen ogi da edia, inyin ko obigh mu ami tutun
inyin ta ofugh maa, 'Itutumeni ero enigha ma
ina oni wa na abhin adien ta Wanwuna na aru
bho.'†

24

Obogion Otu ta Aziba bho
(Amaki 13:1,2; Aluk 21:5,6)

¹ Igiel bho Azizos na amite na adua da otu ta
Aziba bho, sa ogbo atughan doyo iru ra ituoghom
inigha ina ma eloma otu ta Aziba bho.

² Sa ina aworan awa maa, "Inyin na obigh idiar
inyen? Yagiagai, ami na agba na anigha inyin,
ekpo ikputu ola ta aro da anyu ta opan ola ko
obogion do bo."

Elegb wa ekunuguma obhel bho
(Amaki 13:3-13; Aluk 21:7-19)

³ Sa aguo Azizos aro ma adilade da igu Roliv
bho, sa ogbo atughan doyo iru doyo ra ifugh maa,
"Gba ma anigha iyar, akere obhel wa inyen ta
emite bho, na ere wa ta aro ma elegb eruoma
doyom na ekunuguma emaranwunom bho?"

† 23:39 23:39 Rasor 118:26

⁴ Sa Azizos aworan agba anigha awa maa; “Imare ma ekpona ma aguo ola oni ko ogelemini do inyin.

⁵ Adizo anwunom ta ebhin adien dami eru, sa ta egba maa, ‘Ami Akraist,’ sa ta egelemini ma adizo ogbo.

⁶ Inyin ta omughon imumughon regham, oni okparanuma do. Idiar ya okua ta emite, yaa ekunuguma obhel bho ta olei do.

⁷ Ebhugh ta ewian ebhugh, sa irileghom ta ewian irileghom. Ibom rokoj ta esor, sa rade ta enyegian ebomian ekurubh, da adizo arisi.

⁸ Yaa, ebla inyen kisa obeton aligam aruzu bho.

⁹ “Igiel okua, ta obeton inyin onigha ma ogbo ya ta eninigiom inyin, sa ta egigh inyin, sa ebla ibhebhian bho ta elogh inyin adien da ebula adien dami.

¹⁰ Igiel okua, adizo ogbo ta emel edua da ologi imara bho, sa odi ta aluom odi, sa awa ta elogian aridien,

¹¹ sa adizo ariwil igunugha ta emite egelemini ma adizo ogbo.

¹² Sa ebula aguo amarugh itej ta akpegiom anwunom bho, etulan ta akir da esadio adizo ogbo.

¹³ Yaa oni wa ane ka atej da ekunuguma bho ta aten.

¹⁴ Sa ta ogba ma ibebi asugbagba irileghom bho da ebla emaranwunom ma aguo ola konikoni ta amughon, sa ekunuguma obhel bho ta alei.

*Ibom Aligam Aruzu bho
(Amaki 13:14-23; Aluk 21:20-24)*

15 “Okua adighi beleni, igiel inyin ubigh ka abar ola omiteghan do na amite amara da esi etutu bho, sa idiar na epiegian, ma aguo owil Adaniel awa bho (oni wa na asen bho amughonyan),

16 bha, ogbo ya odi da Azudia, eghil ebhun da rebhugh ya igi ma anyu bho.

17 Oni wa odi da anyu otu bho osor do ka abhin abar da otu doyo.

18 Sa oni wa odi da odighi bho omula do ka abhin ibura doyo.

19 Yaa ekulom anwani arughun na ogbo ya na enigha ma amumam bho, da radama iye,

20 Isiseinye ma aguo ola edua dinyin ko osoran do da obhel adigho, bodo da Adama Osira Epobh bho.

21 Ezin bho, ka asoran da igiel ola okua, aligam aruzu bho ta apeleni ka ate esi ola, ta obigh ma abar ola okua ta odia do amite ma obhin da opur obeton emaranwunom bho ra otei isen, ya ko omite mu nyen.

22 “Sa kugba maa, ukperemeni do ma obhel bho, bebina oni ola ta amizan adum bo. Yaa, da ebula ogbo ya na oson bho, ta okperemeni ma obhel obha.

23 Igiel okua, kugba ma oni agba anigha inyin maa, ‘Bighe, Akraist odi ma isen!’ Bodo, ‘Odi ma ebha!’ Oni ko odumom.

24 Rakraist igunugha na ariwil igunugha ta emite sa ta eleriom ibom relegh na ogir ilologian, ma aguo ola abur nabo, ka igelemeni nyen ogbo ya na oson bho.

25 Ibighe! Ami na adia agba anigha inyin.

26 “Okua adighi beleni, kugba ma oni agba anigha inyin maa, ‘Ibighe, odi da eghana bho,’ ko ogi ka ebighan; bodo, ‘Ibighe, odi da ebhai, esi ewogina’ ko omara.

27 Ezin bho, aguo imemegina agbararan, ka amite da opu omite ogogo bho, sa na awar na amisi da osor ogogo bho, obha aguo eruoma Onyi ta Oni ta aro.

28 Kesikesi ola ehure odi, obha esi rodele bho na ekokodian bho.

Eruoma Onyi ta Oni

(Amaki 13:24-27; Aluk 21:25-28)

29 “Aligam aruzu radama inyen ma oten kukum bha,

“‘Ogogo bho ozu,

sa uwetere bho ko omu mu;
renainy bho ta edua da enainy emelegu,
sa ralimon ya odi da renainy bho ta enye-
gian.’*

30 “Da obhel obha, sa elegh Onyi ta Oni ta amite da enainy, sa ebla rebhugh emaranwunom bho ta edigh ikunu. Sa awa ta ebigh ka Onyi ta Oni na aru da obughubugh otenainy na alimon na ibom isosorogian.

31 Sa ta aruom itileduom doyo ma opughe ododue obom oghur, sa ta ekokodi ma ogbo ya ina na ason da inya rekul bho, obeton da ekunuguma, odi agba ade na enainy ogi ka otei da esumoghan bho.

Asidogh Oriren Afig bho

(Amaki 13:28-31; Aluk 21:29-33)

* 24:29 24:29 Azaya 13:10; 34:4

32 “Itughane ma asidogh oriren afig bho; Igiel bha igha na edugh na anwegina ma ato, bha inyin ologhom ma akozogh na atuan.

33 Obha aguo odi nyen, igiel inyin ubigh ebila idiar inyen, iloghome ma obhel bho odi da ebaba aguo, na amisi da onu otu.

34 Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, amum onon ka oten do amunian kisa ebila idiar inyen ta emite.

35 Ade na enainy ta eten edua, yaa atughumeni dami ko oten do edua.

*Oni ola aloghom Adama na obhel bho bo
(Amaki 13:32-37; Aluk 17:26-30,34-36)*

36 “Ya igboloma ma ologhom adama bho na obhel bho, oni ola aloghom bo, adigh itileduom ya odi da otenainy bho, adigh Onyi bho. Owede bho kukum aloghom.

37 Aguo aro da obhel ta Anua bho, obha aguo eruoma Onyi ta Oni ta aro.

38 Ezin bho aguo aro da obhel bho, kisa obom amum adigho bho aru bho, anwunom na ede na eda, na ebhinogh ranwani na enighanom ranwiinyan, tutun da adama wa Anua adigh da ologi obom oghugh bho;

39 sa iloghom do ma idiar ya ta emite tutun obom amum adigho bho aru, sa aze konikoni. Obha aguo eruoma Onyi ta Oni ta aro nyen.

40 Da obhel obha, iwal oni ta ero da osi, ta obhin odi sa ta owele ma uwedi.

41 Iwal anwani ta ero ma esi ogbe edian na egbe ma edian, sa ta obhin odi owele ma uwedi.

42 “Okua adighi beleni, igone, ezin bho inyin uloghom do ma adama wa Wanwuna dinyin ta aru bho.

43 Imare ma emughonyan abar onon. Kugba ma wanwuna ma otu bho aloghom obhel wa ogba bho ta aru bho nabo, ina ka iro ma omom akigima ma ogba bho ma obom otu bho odigh.

44 Ebula okua, inyin eka ikokodiane, ezin bho Onyi ta Oni ta aru ma obhel ola inyin oruruan do.

*Agai Obaramotu na Okarabh Obaramotu
(Aluk 12:35-48)*

45 “Ise, ka anyen agai obaramotu wa aloghom abar bho, ola wanwuna bho ta asibh, ma okponom robaramotu doyo onigha awa ma edian da obhel wa akpe bho?

46 Ebel obaramotu wa ka wanwuna ina bho aru, sa ta abigh ma ina na amar na agir bho.

47 Yagiagai, ami na agba na anigha inyin, wanwuna bho ta abeton ebla elila doyo anigha ina ma okponom.

48 Yaa, kugba ma obaramotu obha ma okarabh oni, sa aruruan da ologi doyo maa, ‘Wanwuna dami ta abia ma oru,’

49 sa ake ma odulogh robaramotu iyedi, sa na ade na ada na rodamin.

50 Wanwuna ma obaramotu bho ta aru ma adama ola ina oruruan do, na obhel ola ina ologhoman do.

51 Sa ta agur ina ma obom aguo izagba, sa ta alogh ina da agba ibhelebbhel bho; ise esi bho edi na oghir ibubura odi.

25

Asidogh adiobh Rekar Anwiinyan bho

¹ “Okua bha, ta obhin irileghom otenainy otuom diobh rekar anwiinyan ya ibhin ratodi dawa imite ma aguola ogi ka obighan oni erogh bho.

² Ogbo da ologh dawa bha rema, yaa ogbo bha iloghodiar.

³ Obhel bho rema bho ibhin ratodi dawa bho, ibhin ani do ma amunu oliv ebaram.

⁴ Yaa, iloghodiar bho ibhin amunu oliv da rakana ebaram na ya odi da atodi dawa bho.

⁵ Sa aguola oni erogh bho na abia ma oru bho, sa ebila awa iduka sa adila ibhinom awa.

⁶ “Ise, da egumadio, sa awa imughon izul maa: ‘Oni erogh bho na aru ra amisi! Imite ma eru ra ebighan ina!’

⁷ “Ebula okua, sa ebila rekar anwiinyan bho isuma, sa ipiki ma ratodi dawa ibughumeni.

⁸ Sa rema bho ifugh inigha ma iloghodiar bho maa, ‘Inigha iyar idi amunu oliv dinyin; atodi diyar na edim.’

⁹ “Yaa, iloghodiar bho iworan maa ‘Enyi, ita iyar eka ko olei do iyar. Kpelemen, inyin na aguola igie da ogbo ya na ewol bho ka egbo ma iya inyin.’

¹⁰ Sa aguola awa idua ka ogbo bho, sa oni erogh bho aru. Sa ogbo ya ikokodian bho ituonom ina idigh da ode erogh bho, sa udu ma otu bho.

¹¹ “Atepa, sa rekar anwiinyan iyedi iru nyen, sa ifugh maa, ‘Wanwuna, Wanwuna, gurone ma adighom iyar!’

¹² “Yaa, ina aworan awa maa, ‘Yagai, ami na agba na anigha inyin maa, ami iloghom do inyin.’

13 “Okua adighi beleni, igone, ezin bho inyin uloghom do ma adama bho, bodo obhel bho.

Asidogh isar Robaramotu bho
(Aluk 19:11-27)

14 “Irileghom otenainy odi ma aguo oni ola na aru ra obetina egi, sa ina akokodi ma robaramotu doyo, sa arugi awa ma idiar doyo ma okponom.

15 Sa ina anigha ma odi oghe ekpa ikpoki,* sa anigha ma odi iwal, sa odi onin, oni ise ma aguo emi bho alei bho, sa ina abetina epa ma egi bho.

16 Oni wa ada ma oghe ekpa ikpoki obhel obha, sa abhin abua ma abua, sa ate asuo oghe abaram.

17 Onin aguo bho, wa iwal bho eka, ate asuo iwal abaram.

18 Yaa, wa unigha ma onin bho, agi ka agbo da ade awogi ma okpoki ta wanwuna doyo.

19 “Owewegh obhel aten, sa wanwuna ma robaramotu bho aru ma oselegi owal ogir dawa.

20 Sa obaramotu wa unigha ma oghe ekpa ikpoki abar na ipan oghe ekpa aru, sa agba maa, ‘Wanwuna, anwa inigha ami oghe ekpa ikpoki, bighe, ami itei asuo ipan oghe ekpa.’

21 “Sa wanwuna doyo aworan ina maa, ‘Anwa agir, anwa agai obaramotu! Anwa ibhin onyen ologi agir da ikikara idiar ya ami inigha nyam bho, ebula okua, isen ami na ason anwa ma orileghom idiar ya ibuiy ipu ma inyen. Ke ma isen ade ma enoghoman ta wanwuna nyam.’

* 25:15 25:15 ekpa ikpoki obhel obha

22 “Sa wa unigha iwal ekpa ikpoki eka aru ra agba maa, ‘Wanwuna, anwa inigha ami iwal ekpa ikpoki, bighe, ami itei asuo ipan iwal ekpa.’

23 “Sa wanwuna doyo aworan ina maa, ‘Anwa amar agir, anwa agai obaramotu! Anwa ibhin onyen ologi agir da ikikara idiar ya ami inigha nyam bho, ebula okua, isen ami na ason anwa ma orileghom idiar ya ibuiy ipu ma inyen. Ke ma isen ade ma enoghoman ta wanwuna nyam.’

24 “Sa wa unigha ma onin ekpa ikpoki bho eka aru ra afugh maa, ‘Wanwuna, ami amar aloghom anwa, anwa na okpon do ma oni ma igbirigbir, anwa na abu ma esi ola anwa ogbebh do, sa anwa na akokodi ma idiar ya anwa okpo do asar.

25 Ebula okua sa ami ighil arugugu, sa ami igi ka iwogi ma ikpoki do yom da ade. Kpone, ido ma ikpoki do yom.’

26 “Sa wanwuna doyo aworan ina maa, ‘Anwa ogborogbor obhobho ikpo obaramotu. Anwa aloghom ma ami na abu ma esi ola ami ogbebh do, sa ami na akokodi ma idiar ya ami okpo do asar.

27 Kugba ma okua, sa akpe nyam ologh okpoki dami da otu-ikpoki bho, boka igiel ami iru, ami atei ikpoki dami na asuo ya ka imar bho.

28 “ ‘Ebula okua, ibhine ma ikpoki bho da aguo doyo ma enigha ina wa atei diobh amina bho.

29 Ezin bho, oni wa atei ya ibuiy bho, ta onigha ma ogbam; yaa, ina oni wa otei do bho, bebina onyikikara ya ina atei bho eka, ta owor obhin.

30 Sa aruom ma oze ma obaramotu wa omution do ma asuo bho, odighom da obom azim; ise bha esi edi na oghir ibubura odi.’

Osobh ase Radede bho

³¹ “Sa obhel bho Onyi ta Oni ta aru na isosorogian doyo bho, ebla itileduom ta Aziba bho ta edigh na ina eru, sa ina ta aro da ikasi adilade irileghom isosorogian doyo.

³² Sa anwunom ebla radede bho ta ekokodian da amisigh doyo, sa ina ta abagion awa ma ebu ebu, aguo okponom ronana na abagion ronana bho na iwel bho.

³³ Sa ina ta abhin ronana bho amar aguri da odiom aguo doyo, yaa iwel bho da ekiel.

³⁴ “Da obhel obha sa Olilema bho ta agba anigha ma ebu wa da agba odiom aguo doyo bho maa, ‘Itue ma isen, inyin ogbo ya Owede dami na aneghe ma eneghe ya ukokodi uguri isisan inyin ka da opur obeton emaranwunom bho.

³⁵ Ezin bho, okoi adighi ami sa inyin unigha ami ma edian, edogh amum adighi ami, sa inyin unigha ami ma amum oda, ami iru ma isuloma sa inyin udighom ami,

³⁶ Ami iro ma edaba sa inyin umuneni ami ma ukpe, ami inwer asunwer sa inyin ukoko ami, ulogh ami ma ikoli sa inyin uru ra ukpon ami.’

³⁷ “Da obhel obha sa ibebi anwunom bho iworan maa, ‘Wanwuna, akere obhel wa iyar ubigh ma okoi na adighi nyam sa iyar unigha nyam edian bho, bodo edogh amum adighi nyam sa unigha nyam amum oda bho?

³⁸ Akere obhel wa iyar ubigh anwa ma isuloma sa udighom anwa bho, bodo anwa iro ma edaba sa umuneni nyam ukpe bho?

³⁹ Akere obhel wa iyar ubigh ka anwa na anwer, bodo anwa iro da ikoli sa iyar ugi ka ukpon anwa

bho?’

⁴⁰ “Sa Olilema bho ta aworan awa maa, ‘Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, aguo inyin ugir unigha ma odi oni da ologh dami wa ikulom ipu bho, bha inyin ugir unigha ami.’

⁴¹ “Da obhel obha sa ina ta agba anigha nyen ogbo ya da ekiel bho maa, ‘Itene ma edua da amisigh dami, inyin ogbo ya na osugi ma odigh da eba anya wa ekunuguma oto bho, wa ugbonogi usisan Eru Bho na itileduom doyo bho.

⁴² Ezin bho okoi adighi ami, ya inyin unigha do ami ma edian, edogh amum adighi ami ya inyin unigha do ami ma amum ya oda,

⁴³ Ami iru ma isuloma ya inyin udighom do ami da otu, ami iro ma edaba ya inyin umuneni do ami ma ukpe, ami inwer asunwer aro nyen da ikoli, yaa inyin uru do ra okpon ami.’

⁴⁴ “Okua sa awa ta eworan nyen maa, ‘Wanwuna, akere obhel wa iyar ubigh ka anwa iro ma okoi, bodo edogh amum adighi nyam, bodo anwa iru ma isuloma, bodo anwa iro ma edaba, bodo iro da asunwer, bodo iro da ikoli, sa iyar uweleman oru ra ologh aguo onigha oyom?’

⁴⁵ Sa ina ta aworan awa maa, ‘Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, aguo inyin ogir do onigha ma odi oni awa wa ikulom ipu da ologh dami bho, bha inyin ugir do onigha ami nyen.’

⁴⁶ Sa inyen ta egi ka edigh da alukpe egbika wa ekunuguma oto bho, yaa ibebi anwunom bho ta edigh da esi aghudum ekunuguma oto.”

*Imimian Ogigh Azizos**(Amaki 14:1,2; Aluk 22:1,2; Azon 11:45-53)*

¹ Igiel bho Azizos na amunien ma ratughumeni inyen bho, sa agba anigha ma ogbo atughan doyo maa,

² "Inyin ologhom maa, ka iwal adama iten, bha Eyal Opel Oten bho na alei; sa ta owol Onyi ta Oni ma aguo ola ta odu ogigh."

³ Da obhel obha, sa ogbo arumu rokur bho na ikei anwunom bho ikokodian da otu irileghom ta wemu okur bho wa ubhelegi ma Akeyafas bho,

⁴ sa awa imimian imutioghom rekai ya obhin ikoiny obol Azizos ogigh.

⁵ Yaa imimian maa, "Ko oro do da eyal bho boka elobhiri ogbo ema na osor."

*Uzuom Azizos amunu edu enunu da Abetani**(Amaki 14:3-9; Azon 12:1-8)*

⁶ Isen bha, Azizos odi da Abetani da otu ta Asaimon wa anwer asunwer ekidigh bho.

⁷ Sa odi ani abhin ololo amunu edu enunu ola ibom abua, aru ra azuom da emu doyo, ma aguo ina odi da akpata ode bho.

⁸ Yaa igiel bho ogbo ogir bho ibigh bho, sa iguromeni ma rologi ipuran maa, "Adin ere na arobh amunu edu enunu inyen okua?"

⁹ Nabo, amunu inyen elei iya ka uwol ibom abua obhin onigha ma ronyigoiny bho.

¹⁰ Yaa, Azizos aloghom abar wa awa na eruruan bho, sa afugh anigha awa maa, "Inyin udin ere na onyoghoghan na ogboloma ma ibebi ya ani onon agir anigha ami bho?"

¹¹ Ronyigoiny bho sa odi na inyin ebila obhel, yaa Ami ka oro do na inyin ebila obhel.

12 Ezin bho, azuom ami ma amunu edu enunu nyen, ma aguola otughuman ozu dami ogboloma amadi dami.

13 Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, kesikesi ola ta ogba ma ibebi asugbagba inyen da ebila emaranwunom bho, ta ogba nyen abar onon wa ina agir bho obhin oruruan ina."

Azudas awol Azizos

(Amaki 14:10,11; Aluk 22:3-6)

14 Sa odi da adiobh na iwal bho, wa ubhelegi ma Azudas Iskariot bho, agi ka atej ogbo arumu rokur bho,

15 ka apuran maa, "Inyin ta onigha ami ma ere ka ami ibeton ina inigha inyin?" Sa awa iwal adusubh na diobh ikpoki asilva inigha ina.

16 Obeton da obhel obha, sa Azudas ake ma obhoroghan etitigha ola ta asoran ina ma owol Azizos.

Azizos ade ma Eyal Opel Oten

Wa Ekunuguma bho

(Amaki 14:12-21; Aluk 22:7-13; Azon 13:21-30)

17 Da opur adama Eyal Aberedi wa Owubh do bho, sa ogbo atughan ta Azizos iru ra itei ina ipuran maa, "Akere esi wa anwa na abhoroghan iyar ogi ka otughuman osisan oyom, ma ode edian Eyal Opel Oten bho?"

18 Sa ina agba anigha awa maa, "Igie da ema bho ka egba ma enigha ma odi oni maa, 'Oni atughumeni bho agba maa: Obhel dami na atuan, ami na ogbo atughan dami ta ode ma Eyal Opel Oten bho da otu doyom.'" "

19 Sa ogbo atughan bho igir aguo Azizos aruom awa bho, sa awa ikokodian Eyal Opel Oten bho.

20 Aguo atej adule bho, sa ina na adiobh na iwal bho iro da akpata ode,

21 na ede ma edian bho, sa ina agba anigha awa maa, "Yagiagai, ami na agba na anigha inyin, odi oni inyin ta awol ami."

22 Sa awa ibogina ma ibom, sa oni oni ise ake ma opuran oyo maa, "Wanwuna, ami kere?"

23 Sa ina aworan awa maa, "Oni wa alogh aguo na ami da onin ekpa edian bho, bha wa ta awol ami bho."

24 Onyi ta Oni ta agi ma aguo uge ugboloma Ina bho, yaa itogi ero enigha ma oni wa ta owol obol Onyi ta Oni bho! Oweleman omar oyo ka ibhon apu."

25 Sa Azudas wa ta awol ina bho apuran ina maa, "Oni atughumeni, anwa na agba ma ami, kadin?"

Sa ina aworan maa, "Anwa na aguo na agba."

Edian ta Wanwuna bho

(Amaki 14:22-26; Aluk 22:14-23; 1 Akorint 11:23-25)

26 Obhel bho awa na ede bho, sa Azizos abhin aberedi, sa atutumeni, sa apuron anigha ma ogbo atughan bho agba maa, "Ibhine ma ede; onon ozu dami."

27 Sa ina abhin okpako bho, sa asebh Aziba, sa anigha awa agba maa, "Ebla inyin ibhine ma eda."

28 Ezin bho inyen asi dami, wa aghuamen ma izo bho, asi wa uzu unigha ma ebla anwunom ma aguo ola obhin oweleman ikarabh.

29 *Ami na agba na anigha inyin maa, obhin isen ogi da edia, ami ko oda mu ma amin itu agrep tutun da adama wa ami ta adigh na inyin ada ma imom amin da irileghom ta Owede dami bho.*

30 *Sa awa imor asor, sa idua igi da igu Roliv.*

Azizos awa ma Aputa ta akua Ina

31 *Sa Azizos agba anigha awa maa, "Ebla inyin ta eghil eweleman ami edua ma adugulan onon ebula ami, ezin bho na oge oguri da adire etutu maa:*

*"Ami ta agigh okponom ronana bho, sa ologh ronana bho ta esasaragian.**

32 *Yaa, igiel ami na abetina, sa ami ta agi ka aro abara inyin da Agalili."*

33 *Sa Apita aworan ina maa, "Ka aro ma ola ebla anwunom ighilighu idua eka, ami ko oghil ani do adua."*

34 *Yaa Azizos agba anigha ina maa, "Yagiagaj, ami na agba na anigha nyam maa, adugulan onon, kisa olobhiri enur bho ta alal, anwa ta akua ma isar igiel maa anwa na ologhom do ami."*

35 *Sa Apita aworan ina maa, "Ka aro ma ola ami ta adigh na Anwa amugh eka, ami ka okua do nyam." Sa ebla ogbo atughan bho ifugh ani ma onin aguo.*

Asiseiny wa da Agetsemani bho

(Amaki 14:32-42; Aluk 22:39-46)

36 *Sa Azizos na ogbo atughan doyo igi da esi ola ubhelegi ma Agetsemani, sa aruom awa maa, "Iro ma isen adilade, ya ami ta agi ma ebha ka asiseiny."*

* 26:31 26:31 Azak 13:7

37 Sa ina abhin Apita na iwal anwiiny ta Azebidi abaragima ina, sa ina asusughudian adigh ikunu.

38 Sa ina agba anigha awa maa, "Eloghoman ozu dami na akunu ma ibom, aro ka omugh asugho. Iro omom na ami ma isen."

39 Sa ina agi ma ikikara da edia ka abobhian asiseiny afugh maa, "Owede dami, kugba ma ta abur nabo, dighi ma ola okpako onon aten adua dami. Da okua eka, oro do ku da ito dami, yaa da ito doyom."

40 Sa Azizos agi ka atei ogbo atughan bho sa abigh maa awa na ekodu, sa ina apuran Apita maa, "Inyin urue do ma odigh na ami oro omom bebina ekudi obhel kere?"

41 Iro ma omom esiseiny boka inyin umel do da edigh da adagian. Emugh bho na eral yaa ozu bho na adugh."

42 Sa ina amula agi ma oleghemeni iwal igiel ka asiseiny afugh maa, "Owede dami, kugba ma okpako egbika onon ka orue do aten adua, aten ka Ami ida, bha ito doyom emite."

43 Sa ina amula agi ka abigh ma awa na ekodu, ezin bho aridien dawa na emumor ibom.

44 Sa ina aweleman awa aputa agi ka asiseiny oleghemeni isar igiel, afugh onin abar bho.

45 Sa ina amula agi da isar ogbo atughan bho ka agba anigha awa maa, "Inyin odidia na ekodu na esira ma epobh? Ikpone, iloghome ma obhel wa uto ugiri bho na alei, sa ta owol Onyi ta Oni ologh da aguo ta idighi ma ikarabh.

46 Ibegini! na alei ogi! Wa awol ami bho aro ka na amisi ma isen!"

*Ubol Azizos**(Amakī 14:43-50; Aluk 22:47-53; Azon 18:3-12)*

⁴⁷ Ina odidia na afugh, sa obom ologh anwunom ya isibhi ma rabegere na rebam ya idua da remu rokur bho na ikei bho ituonom Azudas, odi oni da awa adiobh na iwal bho, aru.

⁴⁸ Isen, wa awol ina bho atuom elegh aleriom awa maa: "Oni wa ami ta apipiohb bho bha Oni bho, ibole ina."

⁴⁹ Da onin obhel bho sa ina agi epa da Azizos ka afugh maa, "Wemu Atughumeni, ami abheleguma nyam o!" Sa apipiohb ina.

⁵⁰ Sa Azizos afugh anigha ina maa, "Atologhan, gire ma abar wa anwa idin iru bho."

Sa ologh anwunom bho iru ra isibh Azizos, sa ibol ina.

⁵¹ Ise, sa odi oni ola aro na Azizos amutiom abegere doyo sa asobh ato ta obaramotu wemu rokur bho abuton.

⁵² Yaa, Azizos aghaghana ina afugh maa, "Loghe ma abegere doynom ma esi wa akpe ma oro bho, ezin bho ebla ogbo ya na esibh abegere, na emugh da abegere."

⁵³ Bodo ka anwa na aruruan maa, ami ka orue do abhelegi ma Owede dami ma ofirima ami ma diobh na iwal rologh†itileduom ta Aziba ma isen isen, kere?

⁵⁴ Okua ka ta odighi eka omuzoghodiom ya uge da adire etutu bho, ya ikpe ma omite bho?"

⁵⁵ Da obhel obha, sa Azizos afugh anigha ma ologh anwunom bho maa, "Ami na awian ogo ebhugh kere, ma ola inyin ubhin rabegere na

† 26:53 26:53 Inya ewala na adusubh onir (72000) ogbo egham

re_{ba}m na oru ra obol ami. Ami iroghan adilade da otu ta Aziba atughumeni yaa inyin ubol do ami.

⁵⁶ Yaa, ebla inyen imite ma aguo ola ta omuzoghodiom idiar ya ariwil bho ige iguri da adire etutu bho.” Sa ebla ogbo atughan bho iwele ina ighil idua.

Azizos da amisigh ogbo osobh ase bho
(Amaki 14:53-65; Aluk 22:54,55,63-71; Azon 18:13,14,19-24)

⁵⁷ Ogbo ya ibol Azizos bho, ibhin ina egi da Akeyafas, wemu rokur bho, esi wa itughumeni ma oloko bho na ikei bho na ekokodian bho.

⁵⁸ Yaa, Apita aro ma egbeiny atuonom ina ka atei da ogigo ta wemu rokur bho, sa adigh da ologi ka aro ma adilade na rokponomotu bho, ma obigh aguo ta abhin akunugiom.

⁵⁹ Sa ogbo arumu rokur bho na ebla ogbo osobh ase bho ibhoroghan oni ola ta agba ma onyoba igunugha abologiom Azizos, ma aguo ola awa ta ebhin esobh ase bho ebhumeni ina eigh.

⁶⁰ Adizo ronyoba igunugha emite, yaa abar ola asibh ina na oro do.

Da ekunuguma bho, sa iwal ronyoba imite,

⁶¹ igba maa, “Oni onon agba maa, ‘Ami ta abogion otu ta Aziba sa Ami ta amula alo amadon da abin isar adama.’”

⁶² Sa wemu rokur bho abetina amara afugh anigha ina maa, “Anwa ka oworan do kere? Onon ka akere adien abar ola na ogba na obologiom anwa?”

⁶³ Yaa, Azizos aro buhom.

Sa wemu rokur bho afugh anigha ina maa, “Ami na abhin da adien ta Aziba wa odi da aghudum bho, na agba na anigha nyam maa; Sibhigha kugba ma anwa Akraist Onyi ta Aziba.”

⁶⁴ Sa Azizos aworan ina maa, “Anwa na aguo na agba amutiom. Okua eka, Ami na agba na anigha inyin maa, obhin isen ogi da edia, inyin ta obigh Onyi ta Oni ma adilade da odiom aguo alimon ka na aru da obughubugh bho.”[‡]

⁶⁵ Sa wemu rokur bho agogoiny ibura doyo afugh maa, “Ina na afugh afugh ibasi agboloma ma Aziba! Ta odin ere obhoroghan opan onyoba? Ibighe ma aguo ina na afugh afugh ibasi agboloma ma Aziba.

⁶⁶ Inyin ubigh eka?”

Sa awa iworan maa, “Ina na apioghom, akpe ma omugh.”

⁶⁷ Sa awa isiroghom ina ma ighor da amisigh, sa igorogh ina, sa ipan anwunom ibabhigh ina,

⁶⁸ ifugh maa, “Akraist! Wa ma anigha iyar oni wa agor anwa bho.”

Apita akua ma Azizos

(Amaki 14:66-72; Aluk 22:56-62; Azon 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Isen Apita aro ma adilade da etire da ologi ogigo bho, sa odi obaramotu onyani aru ra afugh anigha ina maa, “Anwa odi oni wa iro ani na Azizos wa Agalili bho.”

⁷⁰ Yaa, ina akua da esadio ta ebila awa, sa afugh maa, “Ami iloghom do ma abar wa anwa na agba bho.”

[‡] 26:64 26:64 Bighe Rasor 110:1; Adan 7:13.

⁷¹ Sa ina adua agi da onu ogigo bho, sa opan oni abigh ina, sa agba anigha ma ogbo ya odi ma ise bho maa, "Onon odi oni wa ariloghan Azizos wa Anazaret bho."

⁷² Sa ina aputa akua, asibhigha maa: "Ami iloghom do ma oni bho!"

⁷³ Onyi obhel aten, sa ogbo ya imara ma ise bho iru ra itei Apita, sa igba inigha ina maa, "Yagiagai, anwa odi oni awa nyen, ezin bho anem do yom na agba nyam na amutiom."

⁷⁴ Okua sa ina ake ma ogurugian, oghadian maa, "Ami iloghom do ma oni bho!" Ogbo na onin sa olobhiri enur alal.

⁷⁵ Sa Apita aruruan iwowa ta Azizos wa awa maa, "Kisa olobhiri enur ta alal, anwa ta akua ami isar igiel, maa anwa na aloghom do ami." Sa ina arile amite da ogigo bho ka aleghe agba ma igbir.

27

Ibhin Azizos egiom Apailet

(Amaki 15:1; Aluk 23:1,2; Azon 18:28-32)

¹ Ameghele, sa ebla ogbo arumu rokur bho na ikei bho, ikokodian imimian iya ogir ogboloma Azizos, ma aguo ola ta osobh ase obhumeni oyo ogigh.

² Sa awa ibhadi ina ibhin igiom Apailet wemu adilade ito ebhugh bho.

Osina Omugh ta Azudas

(Rogir 1:18,19)

³ Igiel bho Azudas wa awol ina bho abigh ma na osobh ase obhumeni ma Azizos bho, sa aloghoman ma ina na agir apie. Sa amulumeni

ma adusubh na diobh ikpoki asilva bho agiom wemu rokur bho na ikei bho,

⁴ agba maa, "Ami na agir ikarabh, awol oni ola opioghom do, adighi ma ola uzu ma asi doyo." Sa awa iworan maa, "Ere agboloma iyar? Anwa ku kpone ma adighom."

⁵ Sa ina azu ma ikpoki bho da otu ta Aziba sa aten adua ka akpo asina amugh.

⁶ Yaa ogbo arumu rokur bho ikpokpo ma ikpoki bho egba maa, "Na osoran do ma obhin ka ologh da esi wa na okoko ma ikpoki bho, aguo iro ma ikpoki ogighan oni bho."

⁷ Okua sa imughonyan obhin ikpoki bho ka ogbo ade ta obolobol ma idiar bho, ma aguo ola obhin otenemeni okarabh esi ola odi risuloma.

⁸ Ebula okua, obhin obhel obha ra otei adidon, na obhelegi ma ade obha maa, "Ade Asi."

⁹ Da obhel obha sa umuzoghodiom iwowa wa owil Azerimaya awa bho maa: "Sa awa ibhin adusubh na diobh ikpoki asilva bho, ikpoki emu oni wa anwiiny Izrel imara ma awa ta okpe bho."

¹⁰ Sa awa ibhin ikpoki bho igbo ma ade ta obolobol ma idiar bho, aguo Wanwuna aruom ami bho."*

Ipuran ta Apaillet

(Amaki 15:2-5; Aluk 23:3-5; Azon 18:33-38)

¹¹ Ise sa ibhin Azizos ka imarameni da amisigh ta wemu adilade ito ebhugh bho, sa ina apuran Azizos maa, "Anwa olilema ogbo Azu bho kere?"

Sa Azizos aworan maa, "Anwa na agba aman."

* 27:10 27:10 Bighe da Azak 11:12,13; Azer 19:1-13; 32:6-9.

¹² Sa ogbo arumu rokur bho na ikei bho ikpon abarabar ibologiom ina, yaa ina na oworan do ma abar.

¹³ Ebula okua, sa Apailet apuran ina maa, “Anwa na omughon do ma ya na ogba na obologiom anwa bho kere?”

¹⁴ Yaa ina na oworan do, bebina abar, sa adigh ilologian ibom ma wemu adilade ito ebhugh bho.

Osobhma ase ogigh Azizos

(Amaki 15:6-15; Aluk 23:13-26; Azon 18:39—19:16)

¹⁵ Isen da eyal bho, bha obhel wa wemu adilade ito ebhugh bho na amutiomghan oni da ikoli ola anwunom bho ipuru.

¹⁶ Da obhel obha, bha odi obom odighi ma ikarabh ola ubhelegi maa Azizos† Abarabas aro da ikoli.

¹⁷ Da obhel bho anwunom bho na ekokodian bho, sa Apailet apuran maa, “Inyin na obhoroghan ami ma imutiom oken da iwal awa onigha inyin: Azizos Abarabas, bodo ka Azizos wa ubhelegi ma Akraist bho?”

¹⁸ Ezin bho ina aloghom maa awa ibhin da egbugbo ologi ebeton Azizos Akraist enigha ina.

¹⁹ Aguo ina aro ma adilade da ikasi osobh ase bho, sa ani doyo aruom aduom agiom ina maa, “Ko ogir abar agboloma ma oni wa opiom do ma abar bho. Ezin bho, ami ibigh ibom aligam aruzu da amala ma adidon da ebula oyo.”

† 27:16 27:16 Adien onon bo da adizo ipur rato adire ya ubhin unwe ma onu bho.

20 Yaa ogbo arumu rokur bho na ikei bho itumugiom ologh anwunom bho ma epuru ku ma Abarabas, yaa ogigh Azizos Akraist.

21 Sa wemu adilade ito ebhugh bho apuran awa maa, "Da iwal awa ka ami imutiom oken inigha inyin?"

Sa awa iworan maa, "Abarabas."

22 Sa Apaillet apuran awa maa, "Okua ka ogir ere ogboloma ma Azizos wa ubhelegi ma Akraist bho?"

Sa ebla awa iworan maa, "Due ma agigh!"

23 Sa ina apuran awa maa, "Ezin ka ere, agir akere adien ikarabh?"

Sa imula ilogh emi imulughu maa, "Due ma agigh!"

24 Ya Apaillet aloghoman ma abar ola ina ta arue agir alogh bo bho, kpelemen bha anwunom bho na ekoro, sa abhin amum atitala ma aruguo doyo abhebhila da amisigh ebla ologh anwunom bho agba maa, "Ami idigh ani do da okpe ogighan oni onon. Inyin na aguo ka ekpon edighom!"

25 Sa ebla anwunom bho iworan maa, "Asi doyo ero da emu diyar na ranwiiny da iyar!"

26 Okua, sa ina amutiom Abarabas anigha awa, yaa Azizos, sa ina anigha awa ma ogurogh na odu oyo ogigh.

Ogbo Egham bho iduom Azizos

(Amaki 15:16-21; Azon 19:2,3)

27 Sa ogbo egham ta wemu adilade ito ebhugh bho ibhin Azizos igi da otu ta wemu adilade ito ebhugh bho sa ikokodi ma ebla ogbo egham bho.

28 Sa ikogion ibura doyo ilogi ina ma obom akapa ododo,

29 sa ilo ma eghoi ibubulom izuom emu doyo, sa ilogh okpeti ikiani da odiom aguo doyo sa ikpuluman da amisigh doyo iduom ina maa, "E Olilema Azu, iyar na okpudian o!"

30 Sa isiroghom ina ma ighor, sa ibhin okpeti ikiani bho iborogh emu doyo.

31 Sa igiel bho awa na eduom ina ewele bho, sa ikogion ibura ododo ya awa ilogi ina bho, sa inwe ilogi ina ma ibura doyo, sa ibhin ina idua ma aguo ola ka odu oyo ogigh.

Odu ogigh ta Azizos

(Amaki 15:22-32; Aluk 23:27-43; Azon 19:17-27)

32 Aguo awa na emite bho, sa awa imanana ma oni Asirin ola ubhelegi ma Asaimon, sa iponoma ina ma orol emigirenian oriren ta Azizos.

33 Sa igi ka imisi ma esi ola ubhelegi maa Agolgota, (amara maa, "Esi okpokpo emu.")

34 Sa awa inigha ina ma amin ya ugua na anon; yaa igiel bho ina adedima bho, sa ina agin oda.

35 Sa awa idu ina, sa irobh okoba ibhin irugian ibura doyo.

36 Sa awa iro ma ise ma adilade igon ina.

37 Sa awa ige ma iku wa igba igboloma ina bho, ikeri da anyu doyo maa: ONON AZIZOS, OLILEMA AZU BHO.

38 Igiel bho awa idu ina bho, idu na iwal arugba, odi da odiom agba doyo yaa uwedi da okiel.

39 Sa ogbo ya na eten bho ikiri ina inyegi ma arumu dawa

40 ifugh maa, "Anwa wa ta arue abogion otu ta Aziba, sa ta amula alo amadon da abin isar adama bho, tenemeni ma ozu doyom, aguo anwa

iro ma Onyi ta Aziba bho, bha sore ma aru da emigirenian oriren bho!"

⁴¹ Onin aguo bho ogbo arumu rokur bho, na itughumeni ma oloko bho, na ikei bho iduom ina nyen efugh maa,

⁴² "Ina na atenemeni ma ipan ogbo, yaa na orue do ma otenemeni ozu doyo! Olilema Izrel! Isen sore da emigirenian oriren bho ma aru, sa iyar ta omara nyam.

⁴³ Ina amara ma Aziba, na alei Aziba atenemeni ina ma isen, kugba ma ina ta amara! Ezin bho ina agba maa, 'Ami Onyi ta Aziba.'

⁴⁴ Sa arugba ya udugi da aka ta Azizos ma ozegi bho eka erogi ina.

Omugh ta Azizos

(Amaki 15:33-41; Aluk 23:44-49; Azon 19:28-30)

⁴⁵ Obeton da obhel wa owal ma obhel bho ate da diobh na iwal da esaladio ka otei da isar da etitan, sa azim akpegiom ebila emaranwunom.

⁴⁶ Sa aguo owal ma obhel bho ate da isar da etitan, sa Azizos amulughu na obom okoroko maa, "Elai, Elai, †lama sabaktani?" (onon amara maa, "Aziba dami, Aziba dami, ere wa Anwa na aweleman ami bho?")§

⁴⁷ Sa idi awa ya imara ma ise bho igba maa, "Na abhelegi ma Ilaiza."

⁴⁸ Da ogbo na onin, sa odi awa akpo ma eghil ka abhin asapu atori da igheghedum amin, sa akpuom da okpeti abeton anigha ina ma oda.

⁴⁹ Yaa ipan ogbo ifugh maa, "Iwele, ta obigh ka Ilaiza ta aru ra atenemeni ina."

† 27:46 27:46 Idi ipur robhurogho bho uge maa; Eloi, Eloi

§ 27:46 27:46 Rasor 22:1

⁵⁰ Sa Azizos anwe amulughu na obom okoroko, sa ekpo epobh bho asobhan.

⁵¹ Sa ukpe wa ubhin usobhom alukpesi etutu da otu ta Aziba bho abeton da ebo bho aguan asor arugian iwal abin, sa ade bho anyegian, sa rade ogbioma bho ibobomian isaragian.

⁵² Sa ranyu odi bho ikpegina sa adizo imunugh ya iro ma anwunom ta Aziba ibegina.

⁵³ Sa awa imiteghu da arugugua amadi bho, igi ka imutuma ma adizo anwunom da Ema Etutu bho.

⁵⁴ Sa igiel bho wemu ogbo egham bho, na ogbo ya odi na ina na egon Azizos bho, ibigh aguo ade bho anyegian abobomian adigh bho, na idiar ya imite bho, sa ibom arugugu isibh awa, sa igba maa, "Yagiagai, onon Onyi ta Aziba!"

⁵⁵ Adizo anwani ya ituonomghan Azizos igir ogir inigha ina bho, obeton da Agalili, iro ani ma ise.

⁵⁶ Idi awa bha, Ameri wa Amagdala bho, Ameri oweni ta Azemi na Azosefu, na oweni anwiiny ta Azebidi.

Amadi ta Azizos

(Amaki 15:42-47; Aluk 23:50-56; Azon 19:38-42)

⁵⁷ Aguo atej adule bho, sa olila ola Arimatia ola ubhelegi ma Azosefu, ola ra aten ani ma oni atughan ta Azizos aru.

⁵⁸ Ina agi da Apaillet ka apuru ma ozu ta Azizos, sa Apaillet aruom ma enigha.

⁵⁹ Sa Azosefu abhin omom ukpe asininin ola amar ababala abhurugi ma eguade bho,

⁶⁰ sa adi da omom odi ola oyo, ola ina abu amutiom da ade ogbioma ola odi da anyu, sa ina

akiligi ma obom opadi ogbioma akpegiom onu
odi bho sa aten adua.

⁶¹ Sa Ameri wa Amagdala bho na Ameri uwedi
bho iro ma adilade isumoghan odi bho.

Aguo imar ikponom odi bho

⁶² Ibala bho, wa aro ma Adama Osira Epobh
bho, sa ogbo arumu rokur bho na Rafarisi bho
igi da Apaillet,

⁶³ ka igba maa, "Wemu, ruruane ma abar wa
oni igelemeni bho agba ma igiel wa ina odidia da
aghudum bho maa, 'Ka isar adama iten, ami ta
abetina da omugh.'

⁶⁴ Ebula okua, ruome ma aguo ola awa ta egi
ka emar ekponom odi bho tutun da olegheheni
isar adama bho, ma aguo ola ogbo atughan doyo
ka ogi do ka ebigh esighe, sa ta egba anigha
ma anwunom bho ma na abetina da omugh, sa
igelemeni wa oguman bho ta agurom apu ma
opur bho."

⁶⁵ Sa Apaillet agba anigha awa maa, "Ibhine ma
ogbo egham ma egi ka ekponom, igie ka ekponom
aguo inyin uloghom obhin okponom bho."

⁶⁶ Sa awa igi ka imar ilo ma odi bho igir, sa ilogh
eleghe adilade ito ebhugh, sa iguri ma ogbo egham
ma oro okponom.

28

Obetina da Omugh ta Azizos

(Amaki 16:1-8; Aluk 24:1-12; Azon 20:1-10)

¹ Adama Osira Epobh bho aten, aguo na
anyiroghom obal da opur adama esi adama bho,

sa Ameri wa Amagdala bho na Ameri uwedi igi ka okpon anyu odi bho.

² Da awai, sa ade bho anyegian ibom, ezin bho otileduom ta Wanwuna adua da otenainy asor aru ra akiligi ma opadi ogbeoma bho aguri da aka, sa aro ma adilade da anyu bho.

³ Ina amite awar aguo imemegina agbararan, sa ibura doyo abal aguo abala.

⁴ Ebula aguo ogbo ya na ekponom esi bho, ighil arugugu ka etei esi ola, awa ibhin igiri imugh onyinye.

⁵ Yaa, otileduom ta Aziba bho agba anigha ma anwani bho maa, "Oni ko oghil arugugu, ami aloghom ma inyin uru ra okpon Azizos wa odu ugh bho.

⁶ Ina bo ma isen, ina na abetina ma aguo agba bho. Itue ra ebigh esi wa uselegi ina bho.

⁷ ma enur egi ka egba ma enigha ma ogbo atughan doyo maa: 'Ina na abetina da omugh, na agi da Agalili ka obara inyin. Obha esi wa inyin ta obigh ina bho.' Inagha, ami na agba na anigha inyin!"

⁸ Sa awa inugian idua da odi bho na arugugu na ibom alibhon ologi, sa ikpo ma eghil ka ogba onigha ogbo atughan doyo.

⁹ Sa Azizos amutuma awa afugh maa, "Ami abheleguma o!" Sa awa iru ra itei ina ighinignan asike doyo ibuom ina.

¹⁰ Sa Azizos agba anigha awa maa, "Oni ko oghil arugugu. Igie ka egba ma enigha ma arumor dami maa, ami na agi da Agalili, awa ta ebigh ami ma ebha."

Asugbagba Ogbo Ikponom bho

¹¹ Igiel bho anwani bho na edua bho, sa idi ogbo ikponom bho idigh da ema bho ka igba ma ebila idiar ya imite bho inigha ma ogbo arumu rokur bho.

¹² Sa ogbo arumu rokur bho imimian na ikei bho, sa inigha ma ogbo egham bho ma ikpoki ya imomonya,

¹³ sa igba inigha awa maa, "Inyin ta ogba maa, 'Ogbo atughan doyo iru ma adugulan ra ebigh ina esighe, ma obhel ola iyar na okodu.'

¹⁴ Kugba maa, asugbagba inyen edigh da ato ta wemu adilade ito ebhugh bho, iyar ta obokumeni ma ologi doyo boka inyin udigh da aligam aruzu."

¹⁵ Sa awa ibhin ikpoki bho igir aguo uruom awa bho. Anwunom Azu odidia na egba ma asugbagba inyen na esasaragi tutun ka adidon.

Obom Aduom bho

(Amaki 16:14-18; Aluk 24:36-49; Azon 20:19-23; Rogir 1:6-8)

¹⁶ Sa diobh na onin ogbo ogir bho igi da igu da Agalili, da esi wa Azizos aruom awa ma ogi bho.

¹⁷ Igiel bho awa ebigh ina bho, sa ibuom ina, yaa idi awa imara do ma ina Azizos.

¹⁸ Sa Azizos adighoma awa agba maa, "Na onigha ami ma ebila alimon da ade na iya da enainy.

¹⁹ Okua adighi beleni, igie ka egir aguo ola anwunom ta eten ogbo atughan dami da ebila radede, ma ewur awa ma amum da adien ta Owede bho, na Onyi bho, na Emugh Etutu bho.

²⁰ Itughumēni awa ma osibh ogir eblā idiar ya
ami iruom inyin ogir bho. Iloghome maa, ami
odi na inyin kigiel kigiel tutun da ekunuguma
emaranwunom bho.”

Abureni NT Portions

Abureni: Abureni NT Portions (New Testament)

copyright © 2022 Luke Initiative for Scripture Translation and The Seed Company

Language: (Abureni)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

da8f49e1-c3f7-5ace-89bc-41f9f7389321